

Article 7. Publicitat.

No es donarà publicitat sense autorització especial de la rectificació registral de la menció relativa al sexe de la persona.

Disposició addicional primera. *Addició d'un apartat 3 a l'article 7 de la Llei 14/2006, de 26 de maig, sobre tècniques de reproducció humana assistida.*

Es modifica l'article 7 de la Llei 14/2006, de 26 de maig, sobre Tècniques de reproducció humana assistida, que queda redactat com segueix:

«Article 7. *Filiació dels fills nascuts per mitjà de tècniques de reproducció assistida.*

1. La filiació dels nascuts amb les tècniques de reproducció assistida es regularà per les lleis civils, fora de perill de les especificacions establides en els tres articles següents.

2. En cap cas, la inscripció en el Registre Civil reflectirà dades de les quals es pugui inferir el caràcter de la generació.

3. Quan la dona fóra casada, i no separada legalment o de fet, amb una altra dona, esta última podrà manifestar davant de l'Encarregat del Registre Civil del domicili conjugal, que consentix que, quan nasca el fill del seu cònjuge, es determine a favor seu la filiació respecte del nascut.»

Disposició addicional segona. *Reexpedició de títols o documents.*

A l'efecte d'abonament de taxes per reexpedició dels títols o documents, la rectificació de la menció del sexe en el Registre Civil no es considera causa atribuïble a la persona interessada.

Disposició transitòria única. *Exoneració de l'acreditació de requisits per a la rectificació de la menció registral del sexe.*

La persona que, per mitjà d'informe de metge col·legiat o certificat del metge del Registre Civil, acredite haver sigut sotmesa a cirurgia de reassignació sexual amb anterioritat a l'entrada en vigor d'esta Llei, quedarà exonerada d'acreditar els requisits previstos per l'article 4.1.

Disposició final primera. *Títol competencial.*

Esta Llei es dicta en exercici de les competències exclusives de l'Estat recollides en l'article 149.1.8a de la Constitució.

Disposició final segona. *Modificació de la Llei del Registre Civil, de 8 de juny de 1957.*

La Llei del Registre Civil, de 8 de juny de 1957, queda modificada com segueix:

U. El primer paràgraf de l'article 6 quedarà redactat de la manera següent:

«El Registre és públic per als qui tinguen interès a conèixer els assentaments, amb les excepcions que prevegen esta o altres lleis.»

Dos. El segon paràgraf de l'article 15 quedarà redactat de la manera següent:

«En tot cas, s'inscriuran els fets ocorreguts fora d'Espanya, quan les corresponents inscripcions hagen de servir de base a inscripcions exigides pel dret espanyol.»

Tres. El segon paràgraf de l'article 54 quedarà redactat com segueix:

«Queden prohibits els noms que objectivament perjudiquen la persona, els que facen confusa la identificació i els que induïsquen a error quant al sexe.»

Quatre. L'article 93.2n queda redactat com segueix:

«2n. La indicació equivocada del sexe quan igualment no hi haja dubte sobre la identitat del nascut per les altres circumstàncies, així com la menció registral relativa al sexe de les persones en els casos de disfòria de gènere.»

Disposició final tercera. *Desplegament reglamentari.*

El Govern, a proposta del ministre de Justícia, dictarà les disposicions necessàries per al desplegament i execució d'esta Llei.

Disposició final quarta. *Modificació de la Llei 84/1978, de 28 de desembre, per la qual es regula la taxa per expedició del Document Nacional d'Identitat.*

El número 2 de l'article 4 de la Llei 84/1978, de 28 de desembre, queda redactat com segueix:

«Els que hagen de renovar preceptivament el seu document durant el termini de vigència d'este, per canvi de domicili o de dades filiatòries, o per qualsevol circumstància no imputable a la persona interessada.»

Disposició final cinquena. *Entrada en vigor.*

La present Llei entrarà en vigor l'endemà de la publicació en el «Boletín Oficial del Estado».

Per tant.

Mane a tots els espanyols, particulars i autoritats, que complisquen esta llei i que la facen complir.

Madrid, 15 de març de 2007.

JUAN CARLOS R.

El president del Govern,
JOSÉ LUIS RODRÍGUEZ ZAPATERO

5825 *LLEI ORGÀNICA 2/2007, de 19 de març, de reforma de l'Estatut d'Autonomia per a Andalusia. («BOE» 68, de 20-3-2007.)*

JUAN CARLOS I

REI D'ESPANYA

A tots els qui veguen i entenguen esta llei.
Sapieu: Que les Corts Generals han aprovat la llei orgànica següent i jo la sancione.

PREÀMBUL

Andalusia, al llarg de la seua història, ha forjat una robusta i sòlida identitat que li conferix un caràcter singular com a poble, assentat des d'èpoques mil·lenàries en un àmbit geogràfic diferenciat, espai de trobada i de diàleg entre civilitzacions diverses. El nostre valuós patrimoni social i cultural és part essencial d'Espanya, en la qual andalusos i andaluses ens reconeixem, compartint un mateix projecte basat en els valors de justícia, llibertat i seguretat, consagrats en la Constitució de 1978, baluard dels drets i llibertats de tots els pobles d'Espanya.

Andalusia ha compilat un ric patrimoni cultural per la confluència d'una multiplicitat de pobles i de civilitza-

cions, i ha donat un abundant exemple de mestissatge humà a través dels segles.

La interculturalitat de pràctiques, hàbits i formes de vida s'ha expressat al llarg del temps sobre una unitat de fons que purifica una pluralitat històrica, i es manifesta en un patrimoni cultural tangible i intangible, dinàmic i canviant, popular i culte, únic entre les cultures del món.

Esta síntesi perfila una personalitat andalusa construïda sobre valors universals, mai excloents. I és que Andalusia, assentada en el sud de la península ibèrica, és un territori de gran diversitat paisatgística, amb importants cadenes muntanyoses i amb gran part del seu territori articulat en torn i al llarg del riu Guadalquivir, que i oberta al Mediterrani i a l'Atlàntic per una dilatada fatxada marítima, constitueix un nexa d'unió entre Europa i el continent africà. Un espai de frontera que ha facilitat contactes i diàlegs entre nord i sud, entre els arcs mediterrani i atlàntic, i on s'ha configurat com a fet diferencial un sistema urbà mesurat en clau humana.

Estos trets, entre altres, no són només sediments de la tradició, sinó que constitueixen una via d'expansió de la cultura andalusa a Espanya i el món i una aportació contemporània a les cultures globals. El poble andalús és hereu, per tant, d'un vast fonament de civilització que Andalusia pot i ha d'aportar a la societat contemporània, sobre la base dels principis irrenunciabls d'igualtat, democràcia i convivència pacífica i justa.

L'ingent esforç i sacrifici d'innumerables generacions d'andalusos i andaluses al llarg dels temps s'ha vist recompensat en la recent etapa democràtica, que és quan Andalusia expressa amb més fermesa la seua identitat com a poble a través de la lluita per l'autonomia plena. En els últims 25 anys, Andalusia ha viscut el procés de canvi més intens de la nostra història i s'ha acostat a l'ideal d'Andalusia lliure i solidària per la qual lluitara incansablement Blas Infante, a qui el Parlament d'Andalusia, en un acte de justícia històrica, reconeix com a Pare de la Pàtria Andalusia a l'abril de 1983.

Eixe ideal autonomista afona les seues arrels en la nostra història contemporània. El primer text que plasma la voluntat política que Andalusia es constituísca com a entitat política amb capacitat d'autogovern és la Constitució Federal Andalusia, redactada a Antequera en 1883. En l'Assemblea de Ronda de 1918 van ser aprovats la bandera i l'escut andalusos.

Durant la II República el moviment autonomista adquirix un nou impuls. En 1933 les Juntas Liberalistes d'Andalusia aproven l'himne andalús, es forma a Sevilla la Pro-Junta Regional Andalusia i es projecta un Estatut. Tres anys més tard, la Guerra Civil trenca el camí de l'autonomia i la possibilitat de decidir el seu futur, va emergir anys més tard amb més força i suport popular.

Esta vocació de les Juntas Liberalistes liderades per Blas Infante per la consecució de l'autogovern, per aconseguir una Andalusia lliure i solidària en el marc de la unitat dels pobles d'Espanya, per reivindicar el dret a l'autonomia i la possibilitat de decidir el seu futur, va emergir anys més tard amb més força i suport popular.

Les manifestacions multitudinàries del 4 de desembre de 1977 i el referèndum de 28 de febrer de 1980 van expressar la voluntat del poble andalús de situar-se en l'avantguarda de les aspiracions d'autogovern de màxim nivell en el conjunt dels pobles d'Espanya. Des d'Andalusia es va donar un exemple extraordinari d'unitat a l'hora d'expressar una voluntat inequívoca per l'autonomia plena enfront dels que no acceptaven que fórem una nacionalitat en el mateix pla que les que s'acollien a l'article 151 de la Constitució.

Andalusia ha sigut l'única Comunitat que ha tingut una font de legitimitat específica en la seua via d'accés a l'autonomia, expressada en les urnes per mitjà de referèndum, la qual cosa li atorga una identitat pròpia i

una posició incontestable en la configuració territorial de l'Estat.

El Manifest andalucista de Còrdova va descriure Andalusia com a realitat nacional en 1919, l'esperit del qual els andalusos van canalitzar plenament a través del procés d'autogovern recollit en la nostra Carta Magna. En 1978, els andalusos van donar un ampli suport al consens constitucional. Hui, la Constitució, en l'article 2, reconeix Andalusia com una nacionalitat en el marc de la unitat indissoluble de la nació espanyola.

Tot este cabal d'esforços, del qual l'Estatut d'Autonomia ratificat pels andalusos i andaluses el 20 d'octubre de 1981 ha sigut ferramenta fonamental, ens permet hui abordar la construcció d'un nou projecte que pose en valor i aprofite totes les potencialitats actuals d'Andalusia.

Hui, els arguments que construeixen la convivència dels andalusos i andaluses i els anhels d'estos naixen d'un nou projecte històric que ha de permetre'ns afrontar amb garanties els reptes d'un temps nou, definit pels profunds canvis geopolítics, econòmics, culturals i tecnològics ocorreguts en el món i per la posició d'Espanya en el context internacional. Si durant l'últim quart de segle s'han produït transformacions intenses en el món, estos canvis han sigut particularment accentuats a Andalusia, on en eixe període hem passat del subdesenvolupament econòmic i cultural a un panorama semblant al de les societats més avançades, com exemplifica la inversió dels nostres fluxos migratoris.

Després de quasi tres dècades de funcionament exemplar, és evident que l'Estat de les Autonomies implantat per la Constitució de 1978 ha produït en estos anys un ràpid i eficaç procés de descentralització. Ara bé, transcorreguda esta fructífera etapa d'experiència autonòmica, es fan necessàries reformes que modernitzen el model territorial.

Reformes per a aprofundir l'autogovern, extraient totes les possibilitats descentralitzadores que oferix la Constitució per a aproximar l'Administració a la ciutadania. Reformes que al mateix temps desenvolupen i perfeccionen els mecanismes de cohesió territorial, solidaritat i cooperació institucional. Es tracta, doncs, d'un procés de modernització de l'Estat de les Autonomies que només és possible des d'una visió global i plural d'Espanya que Andalusia sempre ha tingut.

Hui, com ahir, partim d'un principi bàsic, el que va plantejar Andalusia fa 25 anys i que manté plenament la seua vigència: igualtat no significa uniformitat. A Espanya hi ha singularitats i fets diferencials. Andalusia els respecta i reconeix sens dubte. Però, amb la mateixa rotunditat, no pot consentir que eixes diferències servisquen com a excuses per a aconseguir determinats privilegis. Andalusia respecta i respectarà la diversitat però no permetrà la desigualtat, ja que la pròpia Constitució Espanyola s'encarrega d'assenyalar en l'article 139.1 que tots els espanyols tenen els mateixos drets i obligacions en qualsevol part del territori de l'Estat.

El grau de desenvolupament econòmic, social i cultural d'Andalusia ha sigut possible gràcies a l'Estatut d'Autonomia. Un text que ha afavorit la convivència harmònica, el desenvolupament polític, social i econòmic d'esta terra i la recuperació de l'autoestima d'un poble que hui té veu pròpia en l'Estat de les Autonomies, tal com estableix la Constitució Espanyola de 1978.

Es tracta, en definitiva, d'aconseguir un Estatut per al segle XXI, un instrument jurídic que impulse el benestar, la igualtat i la justícia social, dins del marc de cohesió i solidaritat que estableix la Constitució.

Per això, i com a expressió de la seua voluntat col·lectiva representada políticament a través del Parlament, el poble andalús ratifica el present Estatut d'Autonomia d'Andalusia, com a renovació del compromís manifestat el 28-F de 1980.

TÍTOL PRELIMINAR

Article 1. Andalusia.

1. Andalusia, com a nacionalitat històrica i en l'exercici del dret d'autogovern que reconeix la Constitució, es constituïx en Comunitat Autònoma en el marc de la unitat de la nació espanyola i conforme a l'article 2 de la Constitució.

2. L'Estatut d'Autonomia propugna com a valors superiors la llibertat, la justícia, la igualtat i el pluralisme polític per a tots els andalusos, en un marc d'igualtat i solidaritat amb les altres comunitats autònomes d'Espanya.

3. Els poders de la Comunitat Autònoma d'Andalusia emanen de la Constitució i del poble andalús, en els termes del present Estatut d'Autonomia, que és la seua norma institucional bàsica.

4. La Unió Europea és àmbit de referència de la Comunitat Autònoma, que assumix els seus valors i vetla pel compliment dels seus objectius i pel respecte dels drets dels ciutadans europeus.

Article 2. Territori.

El territori d'Andalusia comprén el dels municipis de les províncies d'Almeria, Cadis, Còrdova, Granada, Huelva, Jaén, Màlaga i Sevilla.

Article 3. Símbols.

1. La bandera d'Andalusia és la tradicional formada per tres franges horitzontals –verda, blanca i verda– de la mateixa amplària, tal com va ser aprovada en l'Assemblea de Ronda de 1918.

2. Andalusia té escut propi, aprovat per llei del seu Parlament, en el qual figura la llegenda «Andalusia per si, per a Espanya i la Humanitat», tenint en compte l'acord adoptat per l'Assemblea de Ronda de 1918.

3. Andalusia té himne propi, aprovat per llei del seu Parlament, d'acord amb el que va publicar la Junta Liberalista d'Andalusia en 1933.

4. El dia d'Andalusia és el 28 de Febrer.

5. La protecció que correspon als símbols d'Andalusia serà la mateixa que corresponga als altres símbols de l'Estat.

Article 4. Capitalitat i seus.

1. La capital d'Andalusia és la ciutat de Sevilla, seu del Parlament, de la Presidència de la Junta i del Consell de Govern, sense perjudici que estes institucions puguen celebrar sessions en altres llocs d'Andalusia, d'acord amb el que establisquen, respectivament, el Reglament del Parlament i la llei.

2. La seu del Tribunal Superior de Justícia és la ciutat de Granada, sense perjudici que algunes Sales puguen ubicar-se en altres ciutats de la Comunitat Autònoma.

3. Per llei del Parlament andalús es podran establir seus d'organismes o institucions de la Comunitat Autònoma en distintes ciutats d'Andalusia, excepte aquelles seus establides en este Estatut.

Article 5. Condició d'andalús o andalusa.

1. Als efectes del present Estatut, gaudixen de la condició política d'andalúsos o andaluses els ciutadans espanyols que, d'acord amb les lleis generals de l'Estat, tinguen veïnatge administratiu en qualsevol dels municipis d'Andalusia.

2. Com a andalusos i andaluses, gaudixen dels drets polítics definits en este Estatut els ciutadans espanyols residents en l'estranger que hagen tingut l'últim veïnatge administratiu a Andalusia i acrediten esta condició en el

corresponent Consolat d'Espanya. Gaudiran també d'estos drets els seus descendents inscrits com a espanyols, si així ho sol·liciten, en la forma que determine la llei de l'Estat.

3. Dins del marc constitucional, s'establiran els mecanismes adequats per a promoure la participació dels ciutadans estrangers residents a Andalusia.

Article 6. Andalusos i andaluses en l'exterior.

1. Els andalusos i andaluses en l'exterior i les comunitats andaluses assentades fora d'Andalusia, com a tals, tindran dret a participar en la vida del poble andalús i a compartir-la, en els termes que, en cada cas, establisquen les lleis. Així mateix, les esmentades comunitats podran sol·licitar el reconeixement de la identitat andalusa, amb els efectes que disposen les lleis.

2. A l'efecte de fomentar i enfortir els vincles amb els andalusos i andaluses, així com amb les comunitats andaluses en l'exterior, prestar-los l'assistència i garantir-los l'exercici i defensa dels seus drets i interessos, la Comunitat Autònoma podrà, segons corresponga, formalitzar acords amb les institucions públiques i privades dels territoris i països on es troben, o instar de l'Estat la subscripció de tractats internacionals sobre estes matèries.

Article 7. Eficàcia territorial de les normes autonòmiques.

Les lleis i normes emanades de les institucions d'autogovern d'Andalusia tindran eficàcia en el seu territori. Podran tindre eficàcia extraterritorial quan així es deduisca de la seua naturalesa i en el marc de l'ordenament constitucional.

Article 8. Dret propi d'Andalusia.

El dret propi d'Andalusia està constituït per les lleis i normes reguladores de les matèries sobre les quals la Comunitat Autònoma té competències.

Article 9. Drets.

1. Totes les persones a Andalusia gaudixen com a mínim dels drets reconeguts en la Declaració Universal de Drets Humans i la resta d'instruments europeus i internacionals de protecció d'estos ratificats per Espanya, en particular en els Pactes Internacionals de Drets Civils i Polítics i de Drets Econòmics, Socials i Culturals; en el Conveni Europeu per a la Protecció dels Drets Humans i de les Llibertats Fonamentals i en la Carta Social Europea.

2. La Comunitat Autònoma garanteix el ple respecte a les minories que residixen en el seu territori.

Article 10. Objectius bàsics de la Comunitat Autònoma.

1. La Comunitat Autònoma d'Andalusia promourà les condicions perquè la llibertat i la igualtat de l'individu i dels grups en què s'integra siguen reals i efectives; remourà els obstacles que impedisquen o dificulten la seua plenitud i fomentarà la qualitat de la democràcia facilitant la participació de tots els andalusos en la vida política, econòmica, cultural i social. A estos efectes, adoptarà totes les mesures d'acció positiva que siguen necessàries.

2. La Comunitat Autònoma propiciarà l'efectiva igualtat de l'home i de la dona andalusos, promovent la democràcia paritària i la plena incorporació d'aquella en la vida social, superant qualsevol discriminació laboral, cultural, econòmica, política o social.

3. Per a tot això, la Comunitat Autònoma, en defensa de l'interès general, exercirà els seus poders amb els següents objectius bàsics:

1r. La consecució de la plena ocupació estable i de qualitat en tots els sectors de la producció, amb singular incidència en la salvaguarda de la seguretat i salut laboral, la conciliació de la vida familiar i laboral i l'especial garantia de llocs de treball per a les dones i les joves generacions d'andalusos.

2n. L'accés de tots els andalusos a una educació permanent i de qualitat que els permeta la seua realització personal i social.

3r. La consolidació de la consciència d'identitat i de la cultura andalusa a través del coneixement, investigació i difusió del patrimoni històric, antropològic i lingüístic.

4t. La defensa, promoció, estudi i prestigi de la modalitat lingüística andalusa en totes les seues varietats.

5t. L'aprofitament i la potenciació dels recursos naturals i econòmics d'Andalusia sota el principi de sostenibilitat, l'impuls del coneixement i del capital humà, la promoció de la inversió pública i privada, així com la justa redistribució de la riquesa i la renda.

6t. La creació de les condicions indispensables per a fer possible el retorn dels andalusos en l'exterior que ho desitgen i perquè contribuïsquen amb el seu treball al benestar col·lectiu del poble andalús.

7m. La millora de la qualitat de vida dels andalusos i andaluses, per mitjà de la protecció de la naturalesa i del medi ambient, l'adequada gestió de l'aigua i la solidaritat interterritorial en el seu ús i distribució, junt amb el desenvolupament dels equipaments socials, educatius, culturals i sanitaris, així com la dotació d'infraestructures modernes.

8u. La consecució de la cohesió territorial, la solidaritat i la convergència entre els diversos territoris d'Andalusia, com a forma de superació dels desequilibris econòmics, socials i culturals i d'equiparació de la riquesa i el benestar entre tots els ciutadans, especialment els que habiten en el medi rural.

9é. La convergència amb la resta de l'Estat i de la Unió Europea, promovent i mantenint les necessàries relacions de col·laboració amb l'Estat i les altres Comunitats i Ciutats Autònomes, i propiciant la defensa dels interessos andalusos davant de la Unió Europea.

10é. La realització d'un eficaç sistema de comunicacions que potencie els intercanvis humans, culturals i econòmics, en especial per mitjà d'un sistema de vies d'alta capacitat i a través d'una xarxa ferroviària d'alta velocitat.

11é. El desenvolupament industrial i tecnològic basat en la innovació, la investigació científica, les iniciatives emprenedores públiques i privades, la suficiència energètica i l'avaluació de la qualitat, com a fonament del creixement harmònic d'Andalusia.

12é. La incorporació del poble andalús a la societat del coneixement.

13é. La modernització, la planificació i el desenvolupament integral del medi rural en el marc d'una política de reforma agrària, afavoridora del creixement, la plena ocupació, el desenvolupament de les estructures agràries i la correcció dels desequilibris territorials, en el marc de la política agrària comunitària i que impulse la competitivitat de la nostra agricultura en l'àmbit europeu i internacional.

14é. La cohesió social, per mitjà d'un eficaç sistema de benestar públic, amb especial atenció als col·lectius i zones més desfavorits socialment i econòmicament, per a facilitar la seua integració plena en la societat andalusa, propiciant així la superació de l'exclusió social.

15é. L'especial atenció a les persones en situació de dependència.

16é. La integració social, econòmica i laboral de les persones amb discapacitat.

17é. La integració social, econòmica, laboral i cultural dels immigrants a Andalusia.

18é. L'expressió del pluralisme polític, social i cultural d'Andalusia a través de tots els mitjans de comunicació.

19é. La participació ciutadana en l'elaboració, prescripció i avaluació de les polítiques públiques, així com la participació individual i associada en els àmbits cívic, social, cultural, econòmic i polític, a fi d'una democràcia social avançada i participativa.

20é. El diàleg i la concertació social, reconeixent la funció rellevant que per a això complixen les organitzacions sindicals i empresarials més representatives d'Andalusia.

21é. La promoció de les condicions necessàries per a la plena integració de les minories i, en especial, de la comunitat gitana per a la seua plena incorporació social.

22é. El foment de la cultura de la pau i el diàleg entre els pobles.

23é. La cooperació internacional amb l'objectiu de contribuir al desenvolupament solidari dels pobles.

24é. Els poders públics vetllaran per la salvaguarda, coneixement i difusió de la història de la lluita del poble andalús pels seus drets i llibertats.

4. Els poders públics de la Comunitat Autònoma d'Andalusia adoptaran les mesures adequades per a assolir els objectius assenyalats, especialment per mitjà de l'impuls de la legislació pertinent, la garantia d'un finançament suficient i l'eficàcia i eficiència de les actuacions administratives.

Article 11. *Promoció dels valors democràtics i ciutadans.*

Els poders públics d'Andalusia promouran el desenvolupament d'una consciència ciutadana i democràtica plena, fonamentada en els valors constitucionals i en els principis i objectius establits en este Estatut com a senyals d'identitat propis de la Comunitat Autònoma. Amb esta finalitat s'adoptaran les mesures necessàries per a l'ensenyament i el coneixement de la Constitució i l'Estatut d'Autonomia.

TÍTOL I

Drets socials, deures i polítiques públiques

CAPÍTOL I

Disposicions generals

Article 12. *Titulars.*

Els destinataris de les polítiques públiques i els titulars dels drets i deures continguts en este Títol són totes les persones amb veïnatge administratiu a Andalusia, sense perjuí del que estableix per al dret de participació en els assumptes públics l'article 30 i d'acord amb les lleis reguladores dels Drets Fonamentals i Llibertats Públiques.

Article 13. *Abast i interpretació dels drets i principis.*

Els drets i principis del present Títol no suposaran una alteració del règim de distribució de competències, ni la creació de títols competencials nous o la modificació dels ja existents.

Cap dels drets o principis previstos en este Títol pot ser interpretat, desenvolupat o aplicat de manera que es

limiten o reduïsquen drets o principis reconeguts per la Constitució o pels tractats i convenis internacionals ratificats per Espanya.

Article 14. *Prohibició de discriminació.*

Es prohibeix tota discriminació en l'exercici dels drets, el compliment dels deures i la prestació dels servicis previstos en este Títol, particularment l'exercida per raó de sexe, orígens ètnics o socials, llengua, cultura, religió, ideologia, característiques genètiques, naixement, patrimoni, discapacitat, edat, orientació sexual o qualsevol altra condició o circumstància personal o social. La prohibició de discriminació no impedirà accions positives en benefici de sectors, grups o persones desfavorides.

CAPÍTOL II

Drets i deures

Article 15. *Igualtat de gènere.*

Es garantix la igualtat d'oportunitats entre hòmens i dones en tots els àmbits.

Article 16. *Protecció contra la violència de gènere.*

Les dones tenen dret a una protecció integral contra la violència de gènere, que inclourà mesures preventives, mesures assistencials i ajudes públiques.

Article 17. *Protecció de la família.*

1. Es garantix la protecció social, jurídica i econòmica de la família. La llei regularà l'accés a les ajudes públiques per a atendre les situacions de les diverses modalitats de família existents segons la legislació civil.

2. Totes les parelles no casades tenen el dret a inscriure en un registre públic les seues opcions de convivència. En l'àmbit de competències de la Comunitat Autònoma, les parelles no casades inscrites en el registre gaudiran dels mateixos drets que les parelles casades.

Article 18. *Menors.*

1. Les persones menors d'edat tenen dret a rebre dels poders públics d'Andalusia la protecció i l'atenció integral necessàries per al desenvolupament de la seua personalitat i per al seu benestar en l'àmbit familiar, escolar i social, així com a percebre les prestacions socials que establisquen les lleis.

2. El benefici de les persones menors d'edat primarà en la interpretació i aplicació de la legislació dirigida a estos.

Article 19. *Majors.*

Les persones majors tenen dret a rebre dels poders públics d'Andalusia una protecció i una atenció integral per a la promoció de la seua autonomia personal i de l'envelliment actiu, que els permeta una vida digna i independent i el seu benestar social i individual, així com a accedir a una atenció gerontològica adequada, en l'àmbit sanitari, social i assistencial, i a percebre prestacions en els termes que establisquen les lleis.

Article 20. *Testament vital i dignitat davant del procés de la mort.*

1. Es reconeix el dret a declarar la voluntat vital anticipada que haurà de respectar-se, en els termes que establisca la llei.

2. Totes les persones tenen dret a rebre un adequat tractament del dolor i cures pal·liatives integrals i a la plena dignitat en el procés de la seua mort.

Article 21. *Educació.*

1. Es garantix, per mitjà d'un sistema educatiu públic, el dret constitucional de tots a una educació permanent i de caràcter compensatori.

2. Els poders públics de la Comunitat Autònoma d'Andalusia garantixen el dret que assistix els pares perquè els seus fills reben la formació religiosa i moral que estiga d'acord amb les seues pròpies conviccions. L'ensenyament públic, conforme al caràcter aconfessional de l'Estat, serà laic.

Els poders públics de la Comunitat tindran en compte les creences religioses de la confessió catòlica i de les restants confessions existents en la societat andalusa.

3. Tots tenen dret a accedir en condicions d'igualtat als centres educatius sostinguts amb fons públics. Amb este fi s'establiran els corresponents criteris d'admissió, a fi de garantir-la en condicions d'igualtat i no discriminació.

4. Es garantix la gratuïtat de l'ensenyament en els nivells obligatoris i, en els termes que establisca la llei, en l'educació infantil. Tots tenen el dret a accedir, en condicions d'igualtat, al sistema públic d'ajudes i beques a l'estudi en els nivells no gratuïts.

5. Es garantix la gratuïtat dels llibres de text en l'ensenyament obligatori en els centres sostinguts amb fons públics. La llei podrà fer extensiu este dret a altres nivells educatius.

6. Tots tenen dret a accedir a la formació professional i a l'educació permanent en els termes que establisca la llei.

7. Les universitats públiques d'Andalusia garantiran, en els termes que establisca la llei, l'accés de tots a les mateixes en condicions d'igualtat.

8. Els plans educatius d'Andalusia incorporaran els valors de la igualtat entre hòmens i dones i la diversitat cultural en tots els àmbits de la vida política i social. El sistema educatiu andalús fomentarà la capacitat emprenedora dels alumnes, el multilingüisme i l'ús de les noves tecnologies.

9. Es complementarà el sistema educatiu general amb ensenyances específiques pròpies d'Andalusia.

10. Les persones amb necessitats educatives especials tindran dret a la seua efectiva integració en el sistema educatiu general d'acord amb el que disposen les lleis.

Article 22. *Salut.*

1. Es garantix el dret constitucional previst en l'article 43 de la Constitució Espanyola a la protecció de la salut per mitjà d'un sistema sanitari públic de caràcter universal.

2. Els pacients i usuaris del sistema andalús de salut tindran dret a:

- a) Accedir a totes les prestacions del sistema.
- b) La lliure elecció de metge i de centre sanitari.
- c) La informació sobre els servicis i prestacions del sistema, així com dels drets que els assistixen.
- d) Ser adequadament informats sobre els seus processos de malaltia i abans d'emetre el consentiment per a ser sotmesos a tractament mèdic.
- e) El respecte a la seua personalitat, dignitat humana i intimitat.
- f) El consell genètic i la medicina predictiva.
- g) La garantia d'un temps màxim per a l'accés als servicis i tractaments.
- h) Disposar d'una segona opinió facultativa sobre els seus processos.

- i) L'accés a cures pal·liatives.
- j) La confidencialitat de les dades relatives a la seua salut i les seues característiques genètiques, així com l'accés al seu historial clínic.
- k) Rebre assistència geriàtrica especialitzada.

3. Les persones amb malaltia mental, les que patiscen malalties cròniques i invalidants i les que pertanquen a grups específics reconeguts sanitàriament com de risc, tindran dret a actuacions i programes sanitaris especials i preferents.

4. D'acord amb la llei s'establiran els termes, condicions i requisits de l'exercici dels drets previstos en els apartats anteriors.

Article 23. *Prestacions socials.*

1. Es garanteix el dret de tots a accedir en condicions d'igualtat a les prestacions d'un sistema públic de servicis socials.

2. Tots tenen dret a una renda bàsica que garanteix unaes condicions de vida digna i a rebre-la, en cas de necessitat, dels poders públics d'acord amb el que disposa la llei.

Article 24. *Persones amb discapacitat o dependència.*

Les persones amb discapacitat i les que estiguen en situació de dependència tenen dret a accedir, en els termes que estableixca la llei, a les ajudes, prestacions i servicis de qualitat amb garantia pública necessaris per al seu desenvolupament personal i social.

Article 25. *Vivenda.*

Per a afavorir l'exercici del dret constitucional a una vivenda digna i adequada, els poders públics estan obligats a la promoció pública de la vivenda. La llei en regularà l'accés en condicions d'igualtat, així com les ajudes que ho faciliten.

Article 26. *Treball.*

1. En l'exercici del dret constitucional al treball, es garanteix a totes les persones:

- a) L'accés gratuït als servicis públics d'ocupació.
- b) L'accés a l'ocupació pública en condicions d'igualtat i segons els principis constitucionals de mèrit i capacitat.
- c) L'accés a la formació professional.
- d) El dret al descans i a l'oci.

2. Es garanteix als sindicats i a les organitzacions empresarials l'establiment de les condicions necessàries per a l'exercici de les funcions que la Constitució els reconeix. La llei regularà la participació institucional en l'àmbit de la Junta d'Andalusia de les organitzacions sindicals i empresarials més representatives a la Comunitat Autònoma.

Article 27. *Consumidors.*

Es garanteix als consumidors i usuaris dels béns i servicis el dret a associar-se, així com a la informació, formació i protecció en els termes que estableixca la llei. Així mateix, la llei regularà els mecanismes de participació i el catàleg de drets del consumidor.

Article 28. *Medi ambient.*

1. Totes les persones tenen dret a viure en un medi ambient equilibrat, sostenible i saludable, així com a gaudir dels recursos naturals, de l'entorn i el paisatge en condicions d'igualtat, havent de fer-ne un ús responsable

per a evitar el seu deteriorament i conservar-lo per a les generacions futures, d'acord amb el que determinen les lleis.

2. Es garanteix este dret per mitjà d'una adequada protecció de la diversitat biològica i els processos ecològics, el patrimoni natural, el paisatge, l'aigua, l'aire i els recursos naturals.

3. Totes les persones tenen dret a accedir a la informació mediambiental de què disposen els poders públics, en els termes que estableixquen les lleis.

Article 29. *Accés a la justícia.*

En l'àmbit de les seues competències, la Comunitat Autònoma garanteix la qualitat dels servicis de l'Administració de Justícia, l'atenció de les víctimes i l'accés a la justícia gratuïta.

Article 30. *Participació política.*

1. De conformitat amb l'article 5, els andalusos i andaluses tenen el dret a participar en condicions d'igualtat en els assumptes públics d'Andalusia, directament o per mitjà de representants, en els termes que estableixquen la Constitució, este Estatut i les lleis. Este dret comprén:

a) El dret a elegir els membres dels òrgans representatius de la Comunitat Autònoma i a concórrer-hi com a candidat.

b) El dret a promoure i presentar iniciatives legislatives davant del Parlament d'Andalusia i a participar en l'elaboració de les lleis, directament o per mitjà d'entitats associatives, en els termes que estableixca el Reglament del Parlament.

c) El dret a promoure la convocatòria de consultes populars per la Junta d'Andalusia o pels Ajuntaments, en els termes que estableixquen les lleis.

d) El dret de petició individual i col·lectiva, per escrit, en la forma i amb els efectes que determine la llei.

e) El dret a participar activament en la vida pública andalusa, per a la qual cosa s'establiran els mecanismes necessaris d'informació, comunicació i recepció de propostes.

2. La Junta d'Andalusia establirà els mecanismes adequats per a fer extensiu als ciutadans de la Unió Europea i als estrangers residents a Andalusia els drets previstos en l'apartat anterior, en el marc constitucional i sense perjudi dels drets de participació que els garanteix l'ordenament de la Unió Europea.

Article 31. *Bona administració.*

Es garanteix el dret a una bona administració, en els termes que estableixca la llei, que comprén el dret de tots davant les Administracions Públiques, l'actuació de les quals serà proporcionada als seus fins, a participar plenament en les decisions que els afecten, i a obtindre'n una informació veraç, i que els seus assumptes es tracten de manera objectiva i imparcial i siguin resolts en un termini raonable, així com a accedir als arxius i registres de les institucions, corporacions, òrgans i organismes públics d'Andalusia, siga quin siga el seu suport, amb les excepcions que la llei estableixca.

Article 32. *Protecció de dades.*

Es garanteix el dret de totes les persones a l'accés, correcció i cancel·lació de les seues dades personals en poder de les Administracions públiques andaluses.

Article 33. Cultura.

Totes les persones tenen dret, en condicions d'igualtat, a l'accés a la cultura, al gaudi dels béns patrimonials, artístics i paisatgístics d'Andalusia, al desenvolupament de les seues capacitats creatives individuals i col·lectives, així com el deure de respectar i preservar el patrimoni cultural andalús.

Article 34. Accés a les tecnologies de la informació i de la comunicació.

Es reconeix el dret a accedir i usar les noves tecnologies i a participar activament en la societat del coneixement, la informació i la comunicació, per mitjà dels mitjans i recursos que la llei establisca.

Article 35. Orientació sexual.

Tota persona té dret que es respecte la seua orientació sexual i la seua identitat de gènere. Els poders públics promouran polítiques per a garantir l'exercici d'este dret.

Article 36. Deures.

1. En l'àmbit de les seues competències, sense perjudici dels deures constitucionalment establits, l'Estatut establirà i la llei desplegarà l'obligació de totes les persones de:

- a) Contribuir al sosteniment de la despesa pública en funció dels seus ingressos.
- b) Conservar el medi ambient.
- c) Col·laborar en les situacions d'emergència.
- d) Complir les obligacions derivades de la participació dels ciutadans en l'Administració electoral, respectant el que establix el règim electoral general.
- e) Fer un ús responsable i solidari de les prestacions i servicis públics i col·laborar en el seu bon funcionament, mantenint el degut respecte a les normes establides en cada cas, així com als altres usuaris i al personal encarregat de prestar-los.
- f) Cuidar i protegir el patrimoni públic, especialment el de caràcter historicoartístic i natural.
- g) Contribuir a l'educació dels fills, especialment en l'ensenyament obligatori.

2. Les empreses que desenvolupen la seua activitat a Andalusia s'ajustaran als principis de respecte i conservació del medi ambient establits en el Títol VII. L'Administració andalusa establirà els corresponents mecanismes d'inspecció i sanció.

CAPÍTOL III**Principis rectors de les polítiques públiques****Article 37. Principis rectors.**

1. Els poders de la Comunitat Autònoma orientaran les seues polítiques públiques a garantir i assegurar l'exercici dels drets reconeguts en el Capítol anterior i assolir els objectius bàsics establits en l'article 10, per mitjà de l'aplicació efectiva dels següents principis rectors:

- 1r. La prestació d'uns servicis públics de qualitat.
- 2n. La lluita contra el sexisme, la xenofòbia, l'homofòbia i el bel·licisme, especialment per mitjà de l'educació en valors que fomenten la igualtat, la tolerància, la llibertat i la solidaritat.
- 3r. L'accés de les persones majors a unes condicions de vida digna i independent, assegurant la seua protecció

social i incentivant l'envelliment actiu i la seua participació en la vida social, educativa i cultural de la comunitat.

4t. L'especial protecció de les persones en situació de dependència que els permeta disfrutar d'una digna qualitat de vida.

5t. L'autonomia i la integració social i professional de les persones amb discapacitat, d'acord amb els principis de no discriminació, accessibilitat universal i igualtat d'oportunitats, incloent-hi la utilització dels llenguatges que els permeten la comunicació i la plena eliminació de les barreres.

6t. L'ús de la llengua de signes espanyola i les condicions que permeten aconseguir la igualtat de les persones sordes que opten per esta llengua, que serà objecte d'ensenyament, protecció i respecte.

7m. L'atenció social a persones que patisquen marginació, pobresa o exclusió i discriminació social.

8u. La integració dels jòvens en la vida social i laboral, afavorint la seua autonomia personal.

9é. La integració laboral, econòmica, social i cultural dels immigrants.

10é. L'ocupació de qualitat, la prevenció dels riscos laborals i la promoció en el treball.

11é. La plena equiparació laboral entre hòmens i dones, així com la conciliació de la vida laboral i familiar.

12é. L'impuls de la concertació amb els agents econòmics i socials.

13é. El foment de la capacitat emprenedora, la investigació i la innovació. Es reconeix en estos àmbits la necessitat impulsar la labor de les universitats andaluses.

14é. El foment dels sectors turístic i agroalimentari, com a elements econòmics estratègics d'Andalusia.

15é. L'accés a la societat del coneixement amb l'impuls de la formació i el foment de la utilització d'infraestructures tecnològiques.

16é. L'enfortiment de la societat civil i el foment de l'associacionisme.

17é. El lliure accés de totes les persones a la cultura i el respecte a la diversitat cultural.

18é. La conservació i posada en valor del patrimoni cultural, històric i artístic d'Andalusia, especialment del flamenc.

19é. El consum responsable, solidari, sostenible i de qualitat, particularment en l'àmbit alimentari.

20é. El respecte del medi ambient, incloent-hi el paisatge i els recursos naturals i garantint la qualitat de l'aigua i de l'aire.

21é. L'impuls i desenvolupament de les energies renovables, l'estalvi i eficiència energètica.

22é. L'ús racional del sòl, adoptant totes les mesures que siguin necessàries per a evitar l'especulació i promovent l'accés dels col·lectius necessitats a vivendes protegides.

23é. La convivència social, cultural i religiosa de totes les persones a Andalusia i el respecte a la diversitat cultural, de creences i conviccions, fomentant les relacions interculturals amb ple respecte als valors i principis constitucionals.

24é. L'atenció de les víctimes de delictes, especialment els derivats d'actes terroristes.

25é. L'atenció i protecció civil davant de situacions d'emergència, catàstrofe o calamitat pública.

2. Els anteriors principis s'orientaran a més a superar les situacions de desigualtat i discriminació de les persones i grups que puguen derivar-se de les seues circumstàncies personals o socials o de qualsevol altra forma de marginació o exclusió.

Per a això, el seu desenvolupament facilitarà l'accés als servicis i prestacions corresponents per a estos, i establirà els supòsits de gratuïtat davant de les situacions econòmicament més desfavorables.

CAPÍTOL IV

Garanties

Article 38. *Vinculació dels poders públics i dels particulars.*

La prohibició de discriminació de l'article 14 i els drets reconeguts en el Capítol II vinculen a tots els poders públics andalusos i, depenent de la naturalesa de cada dret, als particulars, havent de ser interpretats en el sentit més favorable a la seua plena efectivitat. El Parlament aprovarà les corresponents lleis de desplegament, que respectaran, en tot cas, el contingut d'estos establert per l'Estatut, i determinaran les prestacions i servicis vinculats, si és el cas, a l'exercici d'estos drets.

Article 39. *Protecció jurisdiccional.*

Els actes dels poders públics de la Comunitat que vulnereu els drets mencionats en l'article anterior podran ser objecte de recurs davant de la jurisdicció corresponent, d'acord amb els procediments que establisquen les lleis processals de l'Estat.

Article 40. *Efectivitat dels principis rectoros.*

1. El reconeixement i protecció dels principis rectoros de les polítiques públiques informarà les normes legals i reglamentàries andaluses, la pràctica judicial i l'actuació dels poders públics, i podran ser al·legats davant dels jutges i tribunals d'acord amb el que disposen les lleis que els despleguen.

2. Els poders públics de la Comunitat Autònoma d'Andalusia adoptaran les mesures necessàries per al compliment efectiu d'estos principis, si és el cas, per mitjà de l'impuls de la legislació pertinent, la garantia d'un finançament suficient i l'eficàcia i eficiència de les actuacions administratives.

Article 41. *Defensa dels drets.*

Correspon al defensor o defensora del Poble Andalús vetllar per la defensa dels drets enunciats en el present Títol, en els termes de l'article 128.

TÍTOL II

Competències de la Comunitat Autònoma

CAPÍTOL I

Classificació i principis

Article 42. *Classificació de les competències.*

1. Corresponen a la Comunitat Autònoma d'Andalusia les competències exclusives, compartides i executives sobre les matèries incloses en el present Títol, que exercirà respectant el que disposa la Constitució i en el present Estatut.

2. La Comunitat Autònoma d'Andalusia assumix per mitjà del present Estatut:

1r. Competències exclusives, que comprenen la potestat legislativa, la potestat reglamentària i la funció executiva, íntegrament i sense perjudici de les competències atribuïdes a l'Estat en la Constitució. En l'àmbit de les seues competències exclusives, el dret andalús és aplicable preferent en el seu territori sobre qualsevol altre, tenint en estos casos el dret estatal caràcter supletori.

2n. Competències compartides, que comprenen la potestat legislativa, la potestat reglamentària i la funció executiva, en el marc de les bases que fixe l'Estat en normes amb rang de llei, excepte en els supòsits que es determinen d'acord amb la Constitució. En l'exercici d'estes competències, la Comunitat Autònoma pot establir polítiques pròpies.

3r. Competències executives, que comprenen la funció executiva que inclou la potestat d'organització de la seua pròpia administració i, en general, aquelles funcions i activitats que l'ordenament atribuïx a l'Administració Pública i, quan siga procedent, l'aprovació de disposicions reglamentàries per a l'execució de la normativa de l'Estat.

4t. Competències en relació amb l'aplicació del dret comunitari, que comprenen el desenvolupament i l'execució de la normativa de la Unió Europea quan afecte l'àmbit de les competències de la Comunitat Autònoma.

3. La Comunitat Autònoma d'Andalusia exercirà les competències no contemplades expressament en este Estatut que li siguen transferides o delegades per l'Estat.

4. La Comunitat Autònoma, quan així s'acorde amb l'Estat, podrà exercir activitats d'inspecció i sanció respecte a matèries de competència estatal, en els termes que s'establisquen per mitjà de conveni o acord.

Article 43. *Abast territorial i efectes de les competències.*

1. L'exercici de les competències autonòmiques desplegarà la seua eficàcia en el territori d'Andalusia, excepte els supòsits a què fan referència expressament el present Estatut i altres disposicions legals de l'Estat que establixen l'eficàcia jurídica extraterritorial de les disposicions i els actes de la Junta d'Andalusia.

2. La Comunitat Autònoma, en els casos en què l'objecte de les seues competències té un abast territorial superior al del territori d'Andalusia, exercix les seues competències sobre la part d'este objecte situada en el seu territori, sense perjudici dels instruments de col·laboració que s'establisquen amb altres ens territorials o, subsidiàriament, de la coordinació per l'Estat de les comunitats autònomes afectades.

Article 44. *Principis d'eficàcia, proximitat i coordinació.*

Totes les actuacions de les Administracions andaluses en matèria competencial es regiran pels principis d'eficàcia, proximitat i coordinació entre les Administracions responsables.

Article 45. *Foment.*

1. En les matèries de la seua competència, correspon a la Comunitat Autònoma l'exercici de l'activitat de foment, als efectes de la qual podrà atorgar subvencions a càrrec de fons propis, regulant o, si és el cas, desenvolupant els objectius i requisits d'atorgament i gestionant la seua tramitació i concessió.

2. En el cas de les competències exclusives, la Comunitat Autònoma especificarà els objectius a què es destinen les subvencions territorialitzables de l'Administració central i les de la Unió Europea, així com la regulació de les condicions d'atorgament i la gestió de la seua tramitació i concessió. En les competències compartides, la Comunitat Autònoma precisarà els objectius de les subvencions territorialitzables de l'Administració central i de la Unió Europea, completant les condicions d'atorgament, i assumint tota la gestió incloent la tramitació i la concessió. En les competències executives,

correspondrà a la Comunitat Autònoma la gestió de les subvencions territorialitzables, que inclou la seua tramitació i concessió.

3. La Comunitat Autònoma participa, en els termes que fixe l'Estat, en la determinació del caràcter no territorialitzable de les subvencions estatals i comunitàries i en la seua gestió i tramitació.

CAPÍTOL II

Competències

Article 46. *Institucions d'autogovern.*

Són competència exclusiva de la Comunitat Autònoma:

1a. L'organització i estructura de les seues institucions d'autogovern.

2a. Normes i procediments electorals per a la seua constitució, en el marc del règim electoral general.

Article 47. *Administracions Públiques andaluses.*

1. Són competència exclusiva de la Comunitat Autònoma:

1a. El procediment administratiu derivat de les especialitats de l'organització pròpia de la Comunitat Autònoma, l'estructura i regulació dels òrgans administratius públics d'Andalusia i dels seus organismes autònoms.

2a. Els béns de domini públic i patrimonials la titularitat dels quals correspon a la Comunitat Autònoma, així com les servituds públiques en matèria de la seua competència, en el marc del règim general del domini públic.

3a. Les potestats de control, inspecció i sanció en els àmbits materials de competència de la Comunitat Autònoma, en allò que no afecta l'article 149.1.18a de la Constitució.

4a. Organització als efectes contractuals de l'Administració pròpia.

2. Són competències compartides de la Comunitat Autònoma:

1a. El règim jurídic de l'Administració de la Comunitat Autònoma d'Andalusia i règim estatutari del seu personal funcionari i estatutari, així com del seu personal laboral, sense perjudici del que disposa l'article 76 d'este Estatut.

2a. El procediment administratiu comú.

3a. Els contractes i concessions administratives.

3. Correspon a la Comunitat Autònoma, en matèria d'expropiació forçosa, la competència executiva que inclou, en tot cas:

a) Determinar els supòsits, les causes i les condicions en què les Administracions andaluses poden exercir la potestat expropiatòria.

b) Establir criteris de valoració dels béns expropiats segons la naturalesa i la funció social que hagen de complir, d'acord amb la legislació estatal.

c) Crear i regular un òrgan propi per a la determinació del preu just i fixar el seu procediment.

4. Correspon a la Junta d'Andalusia, en matèria de responsabilitat patrimonial, la competència compartida per a determinar el procediment i establir els supòsits que poden originar responsabilitat amb relació a les reclamacions que se li adrecen, d'acord amb el sistema general de responsabilitat de totes les Administracions públiques.

5. La Comunitat Autònoma té facultats per a incorporar a la seua legislació aquelles figures juridicopriva-

des que siguen necessàries per a l'exercici de les seues competències, sense perjudici del que disposa l'article 149.1.6a i 8a de la Constitució.

Article 48. *Agricultura, ramaderia, pesca, aprofitaments agroforestals, desenvolupament rural i denominacions de qualitat.*

1. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria d'agricultura, ramaderia i desenvolupament rural, sense perjudici del que s'estableix en els apartats següents.

2. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria de pesca marítima i recreativa en aigües interiors, marisqueig i aquicultura, almadrava i pesca amb arts menors, el busseig professional i la formació i les titulacions en activitats de recreació.

3. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva d'acord amb les bases i l'ordenació de l'actuació econòmica general, i en els termes del que disposen els articles 38, 131 i 149.1.11a, 13a, 16a, 20a i 23a de la Constitució, sobre les matèries següents:

a) Ordenació, planificació, reforma i desenvolupament dels sectors agrari, ramader i agroalimentari i, de forma especial, la millora i ordenació de les explotacions agrícoles, ramaderes i agroforestals. Regulació dels processos de producció agraris, amb especial atenció a la qualitat agroalimentària, la traçabilitat i les condicions dels productes agroalimentaris destinats al comerç, així com la lluita contra els frauds en l'àmbit de la producció i comercialització agroalimentària. L'agricultura ecològica, la suficiència alimentària i les innovacions tecnològiques. Societats agràries de transformació. Sanitat vegetal i animal sense efectes sobre la salut humana. Llavors. Organismes genèticament modificats. Producció agrària, ramadera, protecció i benestar animal. Fires i certàmens agrícoles, ramaders i agroalimentaris. Investigació, desenvolupament i transferència tecnològica agrícola, ramadera i agroalimentària. Innovació en les indústries agroalimentàries i explotacions agràries. Formació. Desenvolupament rural integral i sostenible. Regulació i foment de la producció i ús de la biomassa.

b) Ordenació del sector pesquer andalús, en particular quant a les condicions professionals per a l'exercici de la pesca, construcció, seguretat i registre de vaixells, llotges de contractació, i la formació, promoció i protecció social dels pescadors i treballadors de la pesca. Investigació, innovació, desenvolupament i transferència tecnològica i formació pesquera.

c) La vigilància, inspecció i control de les competències regulades en els apartats anteriors del present article.

4. Correspon a la Comunitat Autònoma com a competència compartida la planificació del sector pesquer, així com els ports pesquers.

5. Correspon a Andalusia la gestió de les terres públiques de titularitat estatal, en els supòsits que fixe l'Estat i d'acord amb els protocols que s'establisquen.

Article 49. *Energia i mines.*

1. Correspon a la Comunitat Autònoma d'Andalusia la competència compartida sobre les matèries següents:

a) Instal·lacions de producció, distribució i transport d'energia, quan este transport transcórrega íntegrament pel territori d'Andalusia i el seu aprofitament no afecte un altre territori, sense perjudici de les seues competències generals sobre indústria. Així mateix li correspon l'atorgament d'autorització d'estes instal·lacions.

b) Foment i gestió de les energies renovables i de l'eficiència energètica.

2. Correspon a la Comunitat Autònoma d'Andalusia, d'acord amb les bases i l'ordenació de l'actuació econòmica general i en els termes del que disposen els articles 38, 131 i 149.1.11a i 13a de la Constitució, la competència sobre:

a) Energia i mines, sense perjudi del que disposa l'article 149.1.25a de la Constitució.

b) Regulació d'activitats de producció, depòsit i transport d'energies, així com la seua autorització i inspecció i control, establint, si és el cas, les normes de qualitat dels servicis de subministrament.

3. La Comunitat Autònoma emetrà un informe en els procediments d'autorització d'instal·lacions de producció i transport d'energia i de xarxes d'abastiment que superen el territori d'Andalusia o quan l'energia siga objecte d'aprofitament fora d'este territori.

4. La Junta d'Andalusia participa en la regulació i planificació d'àmbit estatal del sector de l'energia que afecte el territori d'Andalusia a través dels òrgans i procediments multilaterals a què es referix l'apartat 1 de l'article 221 d'este Estatut.

5. Correspon a la Comunitat Autònoma, com a competència compartida, la regulació i control de les mines i dels recursos miners, així com les activitats extractives, i les relatives a les instal·lacions radioactives de segona i tercera categoria.

Article 50. *Aigua.*

1. En matèria d'aigües que transcorreguen íntegrament per Andalusia li correspon a la Comunitat Autònoma d'Andalusia la competència exclusiva sobre:

a) Recursos i aprofitaments hidràulics, canals i regadius, quan les aigües transcorreguen per Andalusia. Aigües subterrànies quan el seu aprofitament no afecte un altre territori.

b) Aigües minerals i termals.

c) La participació dels usuaris, la garantia del subministrament, la regulació parcel·l·lària i les obres de transformació, modernització i consolidació de regadius i per a l'estalvi i ús eficient de l'aigua.

2. Correspon a la Comunitat Autònoma d'Andalusia la competència sobre la participació en la planificació i gestió hidrològica d'aprofitaments hidràulics intercomunitaris, en els termes que preveu la legislació de l'Estat. Correspon a la Comunitat Autònoma dins del seu àmbit territorial la competència executiva sobre adopció de mesures addicionals de protecció i sanejament dels recursos hídrics i dels ecosistemes aquàtics, execució i explotació d'obres de titularitat estatal si s'estableix per mitjà de conveni, i facultats de policia del domini públic hidràulic atribuïdes per la legislació estatal.

Article 51. *Conca Hidrogràfica del Guadalquivir.*

La Comunitat Autònoma d'Andalusia té competències exclusives sobre les aigües de la Conca del Guadalquivir que transcorren pel seu territori i no afecten una altra Comunitat Autònoma, sense perjudi de la planificació general del cicle hidrològic, de les normes bàsiques sobre protecció del medi ambient, de les obres públiques hidràuliques d'interés general i del que preveu l'article 149.1.22a de la Constitució.

Article 52. *Educació.*

1. Correspon a la Comunitat Autònoma en matèria d'ensenyament no universitari, en relació amb les ensenyances obligatòries i no obligatòries que conduïxen a l'obtenció d'un títol acadèmic o professional amb validesa en tot l'Estat, incloses les ensenyances d'educació

infantil, la competència exclusiva, que inclou la programació i creació de centres públics, la seua organització, règim i inspecció, el règim de beques i ajudes amb fons propis, l'avaluació, la garantia de qualitat del sistema educatiu, la formació del personal docent, dels altres professionals de l'educació i l'aprovació de directrius d'actuació en matèria de recursos humans, les matèries relatives a coneixement de la cultura andalusia, els servicis educatius i les activitats complementàries i extraescolars, així com l'organització de les ensenyances no presencials i semipresencials. Així mateix, la Comunitat Autònoma té competències exclusives sobre ensenyances no universitàries que no conduïsquen a l'obtenció d'un títol acadèmic i professional estatal. Igualment, respecte a les ensenyances esmentades en este apartat la Comunitat Autònoma té competències exclusives sobre els òrgans de participació i consulta dels sectors afectats en la programació de l'ensenyament en el seu territori; i sobre la innovació, investigació i experimentació educativa.

2. Correspon a la Comunitat Autònoma, com a competència compartida, l'establiment dels plans d'estudi, inclosa l'ordenació curricular, el règim de beques i ajudes estatals, els criteris d'admissió d'alumnes, l'ordenació del sector i de l'activitat docent, els requisits dels centres, el control de la gestió dels centres privats sostinguts amb fons públics, l'adquisició i pèrdua de la condició de funcionari docent de l'Administració educativa, el desenvolupament dels seus drets i deures bàsics, així com la política de personal al servici de l'Administració educativa.

3. Correspon a la Comunitat Autònoma, en matèria d'ensenyament no universitari, la competència executiva sobre l'expedició i homologació dels títols acadèmics i professionals estatals.

4. La Comunitat Autònoma té competències d'execució en les altres matèries educatives.

Article 53. *Universitats.*

1. Correspon a la Comunitat Autònoma, en matèria d'ensenyament universitari, sense perjudi de l'autonomia universitària, la competència exclusiva sobre:

a) La programació i la coordinació del sistema universitari andalus en el marc de la coordinació general.

b) La creació d'universitats públiques i l'autorització de les privades.

c) L'aprovació dels estatuts de les universitats públiques i de les normes d'organització i funcionament de les universitats privades.

d) La coordinació dels procediments d'accés a les universitats.

e) El marc jurídic dels títols propis de les universitats.

f) El finançament propi de les universitats i, si és procedent, la gestió dels fons estatals en matèria d'ensenyament universitari.

g) La regulació i la gestió del sistema propi de beques i ajudes a la formació universitària i, si és procedent, la regulació i la gestió dels fons estatals en esta matèria.

h) El règim retributiu del personal docent i investigador contractat de les universitats públiques i l'establiment de les retribucions addicionals del personal docent funcionari.

2. Correspon a la Comunitat Autònoma, en matèria d'ensenyament universitari, sense perjudi de l'autonomia universitària, la competència compartida sobretot allò a què no fa referència l'apartat 1, que inclou en tot cas:

a) La regulació dels requisits per a la creació i el reconeixement d'universitats i centres universitaris i l'adscripció d'estos centres a les universitats.

b) El règim jurídic de l'organització i el funcionament de les universitats públiques, incloent-hi els òrgans de govern i representació.

c) L'adscripció de centres docents públics o privats per a impartir títols universitaris oficials i la creació, la modificació i la supressió de centres universitaris en universitats públiques, així com el reconeixement d'estos centres en universitats privades i la implantació i la supressió d'ensenyaments.

d) La regulació del règim d'accés a les universitats.

e) La regulació del règim del professorat docent i investigador contractat i funcionari.

f) L'avaluació i la garantia de la qualitat i de l'excel·lència de l'ensenyament universitari, així com del personal docent i investigador.

3. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència d'execució en l'expedició de títols universitaris.

Article 54. *Investigació, desenvolupament i innovació tecnològica.*

1. Correspon a la Comunitat Autònoma d'Andalusia, en matèria d'investigació científica i tècnica, la competència exclusiva amb relació als centres i estructures d'investigació de la Junta d'Andalusia i als projectes finançats per esta, que inclou:

a) L'establiment de línies pròpies d'investigació i el seguiment, control i avaluació dels projectes.

b) L'organització, el règim de funcionament, el control, el seguiment i l'acreditació dels centres i estructures radicades a Andalusia.

c) La regulació i gestió de les beques i de les ajudes convocades i finançades per la Junta d'Andalusia.

d) La regulació i la formació professional del personal investigador i de suport a la investigació.

e) La difusió de la ciència i la transferència de resultats.

2. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència compartida sobre la coordinació dels centres i estructures d'investigació d'Andalusia.

3. Els criteris de col·laboració entre l'Estat i la Junta d'Andalusia en matèria de política d'investigació, desenvolupament i innovació es fixaran en el marc del que estableix el Títol IX. Igualment la Junta d'Andalusia participarà en la fixació de la voluntat de l'Estat respecte de les polítiques que afecten esta matèria en l'àmbit de la Unió Europea i en altres organismes i institucions internacionals.

Article 55. *Salut, sanitat i farmàcia.*

1. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva sobre organització, funcionament intern, avaluació, inspecció i control de centres, servicis i establiments sanitaris, així com en el marc de l'article 149.1.16a de la Constitució l'ordenació farmacèutica. Igualment li correspon la investigació amb fins terapèutics, sense perjudi de la coordinació general de l'Estat sobre esta matèria.

2. Correspon a la Comunitat Autònoma d'Andalusia la competència compartida en matèria de sanitat interior i, en particular i sense perjudi de la competència exclusiva que li atribueix l'article 61, l'ordenació, planificació, determinació, regulació i execució dels servicis i prestacions sanitàries, sociosanitàries i de salut mental de caràcter públic en tots els nivells i per a tota la població, l'ordenació i l'execució de les mesures destinades a preservar, protegir i promoure la salut pública en tots els àmbits, incloent-hi la salut laboral, la sanitat animal amb efecte sobre la salut humana, la sanitat alimentària, la sanitat ambiental i la vigilància epidemiològica, el règim estatutari i la

formació del personal que presta servicis en el sistema sanitari públic, així com la formació sanitària especialitzada i la investigació científica en matèria sanitària.

3. Correspon a Andalusia l'execució de la legislació estatal en matèria de productes farmacèutics.

4. La Comunitat Autònoma participa en la planificació i la coordinació estatal en matèria de sanitat i salut pública d'acord amb el que preveu el Títol IX.

Article 56. *Vivenda, urbanisme, ordenació del territori i obres públiques.*

1. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria de vivenda, que inclou en tot cas:

a) La planificació, l'ordenació, la gestió, la inspecció i el control de la vivenda; l'establiment de prioritats i objectius de l'activitat de foment de les Administracions Públiques d'Andalusia en matèria de vivenda i l'adopció de les mesures necessàries per al seu abast; la promoció pública de vivendes; les normes tècniques, la inspecció i el control sobre la qualitat de la construcció; el control de condicions d'infraestructures i de normes tècniques d'habitabilitat de les vivendes; la innovació tecnològica i la sostenibilitat aplicable a les vivendes; i la normativa sobre conservació i manteniment de les vivendes i la seua aplicació.

b) La regulació administrativa del comerç referit a vivendes i l'establiment de mesures de protecció i disciplinàries en este àmbit.

2. Així mateix, correspon a la Comunitat Autònoma la competència sobre les condicions dels edificis per a la instal·lació d'infraestructures comunes de telecomunicacions, radiodifusió, telefonia bàsica i altres servicis per cable, respectant la legislació de l'Estat en matèria de telecomunicacions.

3. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria d'urbanisme, que inclou, en tot cas, la regulació del règim urbanístic del sòl; la regulació del règim jurídic de la propietat del sòl, respectant les condicions bàsiques que l'Estat estableix per a garantir la igualtat de l'exercici del dret a la propietat; l'establiment i la regulació dels instruments de planejament i de gestió urbanística; la política de sòl i vivenda, la regulació dels patrimonis públics de sòl i vivenda i el règim de la intervenció administrativa en l'edificació, la urbanització i l'ús del sòl i el subsòl; i la protecció de la legalitat urbanística, que inclou en tot cas la inspecció urbanística, les ordes de suspensió d'obres i llicències, les mesures de restauració de la legalitat física alterada, així com la disciplina urbanística.

4. Així mateix, correspon a la Comunitat Autònoma la competència compartida en matèria de dret de reversió en les expropiacions urbanístiques, en el marc de la legislació estatal.

5. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria d'ordenació del territori, que inclou en tot cas l'establiment i regulació de les directrius i figures de planejament territorial, les previsions sobre emplaçaments d'infraestructures i equipaments, la promoció de l'equilibri territorial i l'adequada protecció ambiental.

6. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria d'ordenació del litoral, respectant el règim general del domini públic, la competència exclusiva, que inclou en tot cas: l'establiment i la regulació dels plans territorials d'ordenació i ús del litoral i de les platges, així com la regulació del procediment de tramitació i aprovació d'estos instruments i plans; la gestió dels títols d'ocupació i ús del domini públic marítimoterrestre, especialment l'atorgament d'autoritzacions i concessions i, en tot cas, les concessions d'obres fixes en el mar, respectant les excepcions que puguen establir-se

per motius mediambientals en les aigües costaneres interiors i de transició; la regulació i la gestió del règim econòmicofinançer del domini públic maritimoterrestre en els termes previstos per la legislació general; l'execució d'obres i actuacions en el litoral andalús quan no siguin d'interès general. Correspon també a la Comunitat Autònoma l'execució i la gestió de les obres d'interès general situades en el litoral andalús, d'acord amb el que estableix l'apartat 8 del present article.

7. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria de planificació, construcció i finançament de les obres públiques en l'àmbit de la Comunitat, sempre que no estiguen declarades d'interès general per l'Estat.

8. La Comunitat Autònoma d'Andalusia participarà en la planificació i programació de les obres públiques d'interès general competència de l'Estat a través dels òrgans i procediments multilaterals a què es referix l'apartat 1 de l'article 221 d'este Estatut. La Comunitat Autònoma emetrà un informe previ sobre la qualificació d'obra d'interès general de l'Estat. En el supòsit de les obres qualificades d'interès general o que afecten una altra Comunitat Autònoma, podran subscriure's convenis de col·laboració per a la seua gestió, de conformitat amb el que disposa la legislació de l'Estat i segons el que estableix el Títol IX.

9. La Comissió Bilateral Junta d'Andalusia-Estat emetrà un informe previ sobre la determinació de la ubicació d'infraestructures i equipaments de titularitat estatal a Andalusia.

10. La qualificació d'interès general de l'Estat respecte d'obres públiques titularitat de la Comunitat Autònoma requerirà informe previ d'esta i s'executaran, en tot cas, per mitjà de conveni de col·laboració.

Article 57. *Medi ambient, espais protegits i sostenibilitat.*

1. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva, sense perjudi del que disposa l'article 149.1.23a de la Constitució, en matèria de:

- a) Monts, explotacions, aprofitaments i servicis forestals.
- b) Vies pecuàries.
- c) Marenys i llacunes, i ecosistemes aquàtics.
- d) Pastures i tractament especial de zones de muntanya.
- e) Delimitació, regulació, ordenació i gestió integral dels espais naturals protegits, incloent-hi els que afecten les aigües marítimes de la seua jurisdicció, corredors biològics, i hàbitats en el territori d'Andalusia, així com la declaració de qualsevol figura de protecció i establiment de normes addicionals de protecció ambiental.
- f) Fauna i flora silvestres.
- g) Previsió ambiental.

2. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria de caça i pesca fluvial i lacustre que inclou en tot cas la planificació i la regulació d'estes matèries; i la regulació del règim d'intervenció administrativa de la caça i la pesca, de la vigilància i dels aprofitaments cinegètics i piscícoles.

3. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència compartida en relació amb l'establiment i la regulació dels instruments de planificació ambiental i del procediment de tramitació i aprovació d'estos instruments; l'establiment i regulació de mesures de sostenibilitat i investigació ambientals; la regulació dels recursos naturals; la regulació sobre prevenció en la producció d'envasos i embalatges; la regulació de l'ambient atmosfèric i de les distintes classes de contaminació d'este; la regulació i la gestió dels abocaments efectuats en les aigües interiors de la Comunitat Autònoma, així com dels

efectuats a les aigües superficials i subterrànies que no transcorren per una altra Comunitat Autònoma; la regulació de la prevenció, el control, la correcció, la recuperació i la compensació de la contaminació del sòl i del subsòl; la regulació sobre prevenció i correcció de la generació de residus amb origen o destinació a Andalusia; la regulació del règim d'autoritzacions i seguiment d'emissió de gasos d'efecte hivernacle; l'establiment i la regulació de mesures de fiscalitat ecològica; i la prevenció, restauració i reparació de danys al medi ambient, així com el corresponent règim sancionador. Així mateix, té competències per a l'establiment de normes addicionals de protecció.

4. La Comissió Bilateral Junta d'Andalusia-Estat emet un informe preceptiu sobre la declaració i delimitació d'espais naturals dotats d'un règim de protecció estatal. Si l'espai està situat íntegrament en el territori d'Andalusia, la gestió correspon a la Comunitat Autònoma.

5. Correspon a la Comunitat Autònoma d'Andalusia l'establiment d'un servici meteorològic propi, el subministrament d'informació meteorològica i climàtica, incloent-hi el pronòstic, el control i el seguiment de les situacions meteorològiques de risc, així com la investigació en estos àmbits i l'elaboració de la cartografia climàtica.

Article 58. *Activitat econòmica.*

1. La Comunitat Autònoma d'Andalusia assumix competències exclusives en:

1r. L'ordenació administrativa de l'activitat comercial, inclosos les fires i mercats interiors; la regulació dels calendaris i horaris comercials, respectant en el seu exercici el principi constitucional d'unitat de mercat i l'ordenació general de l'economia; el desenvolupament de les condicions i l'especificació dels requisits administratius necessaris per a exercir l'activitat comercial; la regulació administrativa de totes les modalitats de venda i formes de prestació de l'activitat comercial; la classificació i la planificació territorial dels equipaments comercials, inclòs l'establiment i l'autorització de grans superfícies comercials; l'establiment i l'execució de les normes i els estàndards de qualitat relacionats amb l'activitat comercial; l'adopció de mesures de policia administrativa amb relació a la disciplina de mercat, i l'ordenació administrativa del comerç interior, per qualsevol mitjà, inclòs l'electrònic, sense perjudi en este últim cas del que preveu la legislació de l'Estat.

2n. Règim de les noves tecnologies relacionades amb la societat de la informació i del coneixement, en el marc de la legislació de l'Estat.

3r. Foment, regulació i desenvolupament de les activitats i empreses d'artesania.

4t. Foment, ordenació i organització de cooperatives i d'entitats d'economia social. La regulació i el foment del cooperativisme, que inclou:

- a) La regulació de l'associacionisme cooperatiu.
- b) L'ensenyament i la formació cooperatives.
- c) La fixació dels criteris, la regulació de les condicions, l'execució i el control de les ajudes públiques al món cooperatiu.

5t. Promoció de la competència en els mercats respecte de les activitats econòmiques que es realitzen principalment a Andalusia i l'establiment i regulació d'un òrgan independent de defensa de la competència.

2. La Comunitat Autònoma d'Andalusia assumix competències exclusives d'acord amb les bases i l'ordenació de l'actuació econòmica general, i en els termes del que disposen els articles 38, 131 i 149.1.11a i 13a de la Constitució, sobre les matèries següents:

1r. Foment i planificació de l'activitat econòmica a Andalusia.

2n. Sector públic econòmic de la Comunitat Autònoma, en quant no està contemplat per altres normes d'este Estatut.

3r. Indústria, excepte les competències de l'Estat per raons de seguretat, sanitàries o d'interés de la Defensa.

4t. Defensa dels drets dels consumidors, la regulació dels procediments de mediació, informació i educació en el consum i l'aplicació de reclamacions.

5t. Autorització per a la creació i organització de mercats de valors i centres de contractació ubicats a Andalusia. Supervisió d'estos mercats i centres, i de les societats rectores dels agents que hi intervinguen.

3. Correspon a la Comunitat Autònoma d'Andalusia el desenvolupament i la gestió de la planificació general de l'activitat econòmica. Esta competència inclou, en tot cas:

a) El desenvolupament dels plans estatals.

b) La participació en la planificació d'acord amb el que estableix l'article 222 d'este Estatut.

c) La gestió dels plans, incloent-hi els fons i els recursos d'origen estatal destinats al foment de l'activitat econòmica, en els termes que s'acorden amb l'Estat per mitjà de conveni.

4. La Comunitat Autònoma assumix competències executives en:

1r. Reserva al sector públic de recursos o servicis essencials, especialment en cas de monopolis, i intervenció d'empreses quan ho exigisca l'interés general.

2n. Fires internacionals que se celebren a Andalusia.

3r. Propietat intel·lectual i industrial.

4t. Control, metrologia i contrast de metalls.

5t. Defensa de la competència en el desenvolupament de les activitats econòmiques que alteren o puguen alterar la lliure competència del mercat en un àmbit que no supere el territori d'Andalusia, incloses la inspecció i l'execució del règim sancionador.

Article 59. *Organització territorial.*

Correspon a la Comunitat Autònoma d'Andalusia, respectant la garantia institucional establida per la Constitució en els articles 140 i 141, la competència exclusiva sobre organització territorial, que inclou en tot cas:

a) La determinació, la creació, la modificació i la supressió de les entitats que configuren l'organització territorial d'Andalusia.

b) La creació, la supressió i l'alteració dels termes dels ens locals i les comarques que puguen constituir-se, així com denominació i símbols.

Article 60. *Règim local.*

1. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria de règim local que, respectant l'article 149.1.18a de la Constitució i el principi d'autonomia local, inclou:

a) Les relacions entre les institucions de la Junta d'Andalusia i els ens locals, així com les tècniques d'organització i de relació per a la cooperació i la col·laboració entre els ens locals i entre estos i l'Administració de la Comunitat Autònoma, incloent-hi les distintes formes associatives mancomunals, convencionals i consorcials.

b) La determinació de les competències i de les potestats pròpies dels municipis i dels altres ens locals, en els àmbits especificats en el Títol III.

c) El règim dels béns de domini públic, comunals i patrimonials i les modalitats de prestació dels servicis públics.

d) La determinació dels òrgans de govern dels ens locals creats per la Junta d'Andalusia, el funcionament i el règim d'adopció d'acords de tots estos òrgans i de les relacions entre ells.

e) El règim dels òrgans complementaris de l'organització dels ens locals.

f) La regulació del règim electoral dels ens locals creats per la Junta d'Andalusia, amb l'excepció dels constitucionalment garantits.

2. Així mateix, correspon a la Comunitat Autònoma la competència compartida en tot el que no estableix en l'apartat 1.

3. En el marc de la regulació general de l'Estat, corresponen a la Comunitat Autònoma d'Andalusia les competències sobre hisendes locals i tutela financera dels ens locals, sense perjudi de l'autonomia d'estos, i dins de les bases que dicte l'Estat d'acord amb l'article 149.1.18a de la Constitució.

Article 61. *Servicis socials, voluntariat, menors i famílies.*

1. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria de servicis socials, que en tot cas inclou:

a) La regulació, ordenació i gestió de servicis socials, les prestacions tècniques i les prestacions econòmiques amb finalitat assistencial o complementàries d'altres sistemes de protecció pública.

b) La regulació i l'aprovació de plans i programes específics dirigits a persones i col·lectius en situació de necessitat social.

c) Institucions públiques de protecció i tutela de persones necessitades de protecció especial, inclosa la creació de centres d'ajuda, reinserció i rehabilitació.

2. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria de voluntariat, que inclou, en tot cas, la definició de l'activitat i la regulació i la promoció de les actuacions destinades a la solidaritat i a l'acció voluntària que s'executen individualment o a través d'institucions públiques o privades.

3. Correspon a la Comunitat Autònoma en matèria de menors:

a) La competència exclusiva en matèria de protecció de menors, que inclou, en tot cas, la regulació del règim de protecció i de les institucions públiques de protecció i tutela dels menors desemparats, en situació de risc, i dels menors infractors, sense perjudi del que disposa la legislació civil i penal.

b) La participació en l'elaboració i reforma de la legislació penal i processal que incidisca en la competència de menors a través dels òrgans i procediments multilaterals a què es referix l'apartat 1 de l'article 221 d'este Estatut.

4. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria de promoció de les famílies i de la infància, que, en tot cas, inclou les mesures de protecció social i la seua execució.

Article 62. *Immigració.*

1. Corresponen a la Comunitat Autònoma:

a) Les polítiques d'integració i participació social, econòmica i cultural dels immigrants, en el marc de les seues competències.

b) La competència executiva en matèria d'autoritzacions de treball dels estrangers la relació labo-

ral de la qual es desenvolupa a Andalusia, en necessària coordinació amb la competència estatal en matèria d'entrada i residència i d'acord amb el que establisca la legislació de l'Estat. Esta competència inclou la tramitació i resolució de les autoritzacions inicials de treball, la tramitació i resolució dels recursos presentats a les dites autoritzacions i l'aplicació del règim d'inspecció i sanció.

2. La Comunitat Autònoma participarà en les decisions de l'Estat sobre immigració amb especial transcendència per a Andalusia i, en particular, la participació preceptiva prèvia en la fixació del contingent de treballadors estrangers a través dels mecanismes previstos en el Títol IX.

Article 63. *Ocupació, relacions laborals i seguretat social.*

1. Corresponen a la Comunitat Autònoma, en el marc de la legislació de l'Estat, les competències executives en matèria d'ocupació i relacions laborals, que inclouen en tot cas:

1r. Les polítiques actives d'ocupació, que comprendran la formació dels demandants d'ocupació i dels treballadors en actiu, així com la gestió de les subvencions corresponents; la intermediació laboral i el foment de l'ocupació.

2n. Les qualificacions professionals a Andalusia.

3r. Els procediments de regulació d'ocupació i d'actuació administrativa en matèria de trasllats col·lectius entre centres de treball situats a Andalusia.

4t. La Prevenció de Riscos Laborals i la Seguretat en el Treball.

5t. La determinació dels servicis mínims de les vagues que tinguen lloc a Andalusia.

6t. Els instruments de conciliació, mediació i arbitratge laborals.

7m. La potestat sancionadora de les infraccions de l'orde social en l'àmbit de les seues competències.

8u. El control de legalitat i, si correspon, el registre posterior dels convenis col·lectius de treball en l'àmbit territorial d'Andalusia.

9é. L'elaboració del calendari de dies festius en l'àmbit de la Comunitat Autònoma.

2. Correspon a la Junta d'Andalusia la competència executiva sobre la funció pública inspectora en tot el que preveu l'apartat anterior. A este efecte, els funcionaris dels cossos que realitzen la dita funció dependran orgànicament i funcionalment de la Junta d'Andalusia. A través dels mecanismes de cooperació previstos en el present Estatut s'establiran les fórmules de garantia de l'exercici eficaç de la funció inspectora en l'àmbit social, exercint-se les competències de l'Estat i de la Junta d'Andalusia de forma coordinada, d'acord amb els Plans d'actuació que es determinen a través dels indicats mecanismes.

3. En matèria de Seguretat Social, corresponen a la Comunitat Autònoma les competències executives que es determinen en aplicació de la legislació estatal, inclosa la gestió del seu règim econòmic, amb ple respecte al principi d'unitat de caixa.

Article 64. *Transports i comunicacions.*

1. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva sobre:

1a. Xarxa viària d'Andalusia, integrada per ferrocarrils, carreteres i camins, i qualsevol altra via d'itinerari de la qual es desenvolupa íntegrament en territori andalús.

2a. Transport marítim i fluvial de persones i mercaderies que transcorrega íntegrament dins de les aigües d'Andalusia.

3a. Transports terrestres de persones i mercaderies per carretera, ferrocarril, cable o qualsevol altre mitjà d'itinerari del qual es desenvolupa íntegrament en territori andalús, amb independència de la titularitat de la infraestructura sobre la qual es desenvolupa.

4a. Centres de transport, logística i distribució localitzats a Andalusia, així com sobre els operadors de les activitats vinculades a l'organització del transport, la logística i la distribució localitzades a Andalusia.

5a. Ports de refugi, ports i aeroports esportius i, en general, ports, aeroports i heliports i la resta d'infraestructures de transport en el territori d'Andalusia que no tinguen la qualificació legal d'interès general de l'Estat.

2. Corresponen a la Comunitat Autònoma les competències d'execució sobre:

1a. Ports i aeroports amb qualificació d'interès general, quan l'Estat no se'n reserve la gestió directa.

2a. Ordenació del transport de mercaderies i persones que tinguen el seu origen i destinació dins del territori de la Comunitat Autònoma, siga quin siga el titular de la infraestructura.

3. Correspon a la Comunitat Autònoma, en matèria de xarxa ferroviària, la participació en la planificació i gestió de les infraestructures de titularitat estatal situades a Andalusia en els termes que preveu la legislació de l'Estat.

4. La Comunitat Autònoma participa en els organismes d'àmbit supraautonòmic que exercixen funcions sobre les infraestructures de transport situades a Andalusia que són de titularitat estatal, en els termes que preveu la legislació de l'Estat.

5. La Comunitat Autònoma emetrà un informe previ sobre la qualificació d'interès general d'un port, aeroport o una altra infraestructura de transport situada a Andalusia en la gestió de la qual podrà participar, o assumir-la, d'acord amb el que preveuen les lleis. En el cas que es tracte d'una infraestructura de titularitat de la Comunitat Autònoma, es requerirà informe previ d'esta, i s'executarà per mitjà de conveni de col·laboració.

6. Correspon a la Comunitat Autònoma la participació en la planificació i la programació de ports i aeroports d'interès general en els termes que determine la normativa estatal.

7. La integració de línies o servicis de transport que transcórreguen íntegrament per Andalusia en línies o servicis d'àmbit superior requereix l'informe previ de la Junta d'Andalusia.

8. La Comunitat Autònoma d'Andalusia participarà en l'establiment dels servicis ferroviaris que garantisquen la comunicació amb altres comunitats autònomes o amb el trànsit internacional d'acord amb el que preveu el Títol IX.

9. Correspon a la Junta d'Andalusia, en els termes que preveu la legislació de l'Estat, la competència executiva en matèria de comunicacions electròniques.

Article 65. *Polícia autonòmica.*

1. Correspon a la Comunitat Autònoma d'Andalusia l'establiment de polítiques de seguretat públiques d'Andalusia en els termes que preveu l'article 149.1.29a de la Constitució.

2. Correspon a la Comunitat Autònoma d'Andalusia la creació, organització i comandament d'un Cos de Policia Andalusia que, sense perjudi de les funcions dels Cossos de Seguretat de l'Estat, i dins del marc de la legislació estatal, exercisca en la seua integritat les que li siguen pròpies sota la dependència directa de la Junta d'Andalusia.

3. Correspon, així mateix, a la Comunitat Autònoma d'Andalusia l'ordenació general i la coordinació supramunicipal de les policies locals andaluses, sense perjudi de la seua dependència de les autoritats municipals.

4. Es crearà la Junta de Seguretat que, amb representació paritària del Govern i de la Junta d'Andalusia, coordinarà les polítiques de seguretat i l'actuació de la Policia autònoma amb els Cossos i Forces de Seguretat de l'Estat.

Article 66. *Protecció civil i emergències.*

1. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria de protecció civil que inclou, en tot cas, la regulació, la planificació i execució de mesures relatives a les emergències i la seguretat civil, així com la direcció i coordinació dels servicis de protecció civil, que inclouen els servicis de prevenció i extinció d'incendis respectant les competències de l'Estat en matèria de seguretat pública.

2. Corresponen a la Comunitat Autònoma competències d'execució en matèria de salvament marítim en el litoral andalús.

3. La Comunitat Autònoma participa en l'execució en matèria de seguretat nuclear en els termes que establisquen les lleis i els convenis que respecte d'això se subscriuen.

Article 67. *Seguretat i competències en matèria penitenciària.*

1. Corresponen a la Comunitat Autònoma competències d'execució en matèria de seguretat ciutadana i orde públic en els termes que establisca la legislació de l'Estat.

2. Corresponen a la Comunitat Autònoma competències executives en matèria de seguretat privada quan així ho establisca la legislació de l'Estat.

3. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència executiva en matèria penitenciària.

Article 68. *Cultura i patrimoni.*

1. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria de cultura, que comprén les activitats artístiques i culturals que es duguen a terme a Andalusia, així com el foment de la cultura, en relació amb el qual s'inclou el foment i la difusió de la creació i la producció teatral, musical, de la indústria cinematogràfica i audiovisual, literària, de dansa, i d'arts combinades dutes a terme a Andalusia; la promoció i la difusió del patrimoni cultural, artístic i monumental i dels centres de dipòsit cultural d'Andalusia, i la projecció internacional de la cultura andalusa.

Correspon així mateix a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria de coneixement, conservació, investigació, formació, promoció i difusió del flamenc com a element singular del patrimoni cultural andalús.

2. La Comunitat Autònoma assumix competències executives sobre els museus, biblioteques, arxius i altres col·leccions de naturalesa anàloga de titularitat estatal situats en el seu territori la gestió del qual no es reserve l'Estat, la qual cosa comprén, en tot cas, la regulació del funcionament, l'organització i el règim del seu personal.

3. Correspon a la Comunitat Autònoma, excepte el que disposa l'apartat 2, la competència exclusiva sobre:

1r. Protecció del patrimoni històric, artístic, monumental, arqueològic i científic, sense perjudi del que disposa l'article 149.1.28a de la Constitució.

2n. Arxius, museus, biblioteques i la resta de col·leccions de naturalesa anàloga que no siguen de titularitat estatal. Conservatoris de música i dansa i centres

dramàtics i de belles arts d'interés per a la Comunitat Autònoma.

4. La Junta d'Andalusia col·laborarà amb l'Estat a través de les vies que s'establisquen de mutu acord per a la gestió eficaç dels fons de l'Arxiu d'Índies i de la Real Chancilleria.

5. La Comunitat Autònoma participarà en les decisions sobre inversions en béns i equipaments culturals de titularitat estatal a Andalusia.

6. Les actuacions estatals relacionades amb la projecció internacional de la cultura andalusa es desenvoluparan en el marc dels instruments de col·laboració i cooperació.

Article 69. *Mitjans de comunicació social i servicis de contingut audiovisual.*

1. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva sobre l'organització de la prestació del servici públic de comunicació audiovisual de la Junta d'Andalusia i dels servicis públics de comunicació audiovisual d'àmbit local, respectant la garantia de l'autonomia local.

2. La Comunitat Autònoma d'Andalusia podrà crear i mantindre tots els mitjans de comunicació social necessaris per al compliment dels seus fins.

3. Correspon a la Comunitat Autònoma el desplegament legislatiu i l'execució sobre competències de mitjans de comunicació social.

4. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència compartida sobre ordenació i regulació i el control dels servicis de comunicació audiovisual que utilitzen qualsevol dels suports i tecnologies disponibles dirigits al públic d'Andalusia, així com sobre les ofertes de comunicació audiovisual si es distribuïxen en el territori d'Andalusia.

Article 70. *Publicitat.*

Correspon a la Comunitat Autònoma d'Andalusia la competència exclusiva sobre la publicitat en general i sobre publicitat institucional sense perjudi de la legislació de l'Estat.

Article 71. *Turisme.*

Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria de turisme, que inclou, en tot cas: l'ordenació i la planificació del sector turístic; la regulació i la classificació de les empreses i establiments turístics i la gestió de la xarxa d'establiments turístics de titularitat de la Junta, així com la coordinació amb els òrgans d'administració de Paradors de Turisme d'Espanya en els termes que establisca la legislació estatal; la promoció interna i externa que inclou la subscripció d'acords amb ens estrangers i la creació d'oficines en l'estranger; la regulació dels drets i deures específics dels usuaris i prestadors de servicis turístics; la formació sobre turisme i la fixació dels criteris, la regulació de les condicions i l'execució i el control de les línies públiques d'ajuda i promoció del turisme.

Article 72. *Esports, espectacles i activitats recreatives.*

1. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria d'esports i d'activitats de temps lliure, que inclou la planificació, la coordinació i el foment d'estes activitats, així com la regulació i declaració d'utilitat pública d'entitats esportives.

2. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria d'espectacles i activitats recreatives que inclou, en tot cas, l'ordenació del sector,

el règim d'intervenció administrativa i el control de qual-sevol tipus d'espectacles en espais i locals públics.

Article 73. *Polítiques de gènere.*

1. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria de polítiques de gènere que, respectant el que està establert per l'Estat en l'exercici de la competència que li atribueix l'article 149.1.1a de la Constitució, inclou, en tot cas:

a) La promoció de la igualtat d'hòmens i dones en tots els àmbits socials, laborals, econòmics o representatius.

S'atribueix expressament a la Comunitat Autònoma la facultat de dictar normatives pròpies o de desplegament en esta matèria.

b) La planificació i execució de normes i plans en matèria de polítiques per a la dona, així com l'establiment d'accions positives per a eradicar la discriminació per raó de sexe.

c) La promoció de l'associacionisme de dones.

2. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència compartida en matèria de lluita contra la violència de gènere, la planificació d'actuacions i la capacitat d'avaluació i proposta davant de l'Administració central. La Comunitat Autònoma podrà establir mesures i instruments per a la sensibilització sobre la violència de gènere i per a la seua detecció i prevenció, així com regular servicis i destinar recursos propis per a aconseguir una protecció integral de les dones que han patit o patixen este tipus de violència.

Article 74. *Polítiques de joventut.*

Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria de joventut, que inclou, en tot cas:

a) La promoció del desenvolupament personal i social dels jòvens així com les activitats de foment o normatives dirigides a aconseguir l'accés d'estos al treball, la vivenda i la formació professional.

b) El disseny, l'aplicació i avaluació de polítiques i plans destinats a la joventut.

c) La promoció de l'associacionisme juvenil, de la participació dels jòvens, de la mobilitat internacional i del turisme juvenil.

d) La regulació i gestió d'activitats i instal·lacions destinades a la joventut.

Article 75. *Caixes d'estalvi, entitats de crèdit, bancs, assegurances i mutualitats no integrades en el sistema de Seguretat Social.*

1. Correspon a la Comunitat Autònoma en matèria de caixes d'estalvi amb domicili a Andalusia, caixes rurals i entitats cooperatives de crèdit, la competència exclusiva sobre la regulació de la seua organització, sense perjudici del que estableixen els articles 149.1.11a i 149.1.13a de la Constitució. Esta competència inclou, en tot cas:

a) La determinació dels seus òrgans rectors i de la forma en què els distints interessos socials han d'estar representats.

b) L'estatut jurídic dels seus òrgans rectors i dels altres càrrecs.

c) El règim jurídic de la creació, la fusió, la liquidació i el registre.

d) L'exercici de les potestats administratives amb relació a les fundacions que es creen.

e) La regulació de les agrupacions de caixes d'estalvi amb seu social a Andalusia i de les restants entitats a què es referix este apartat.

2. Correspon a la Comunitat Autònoma, en matèria de caixes d'estalvi amb domicili a Andalusia, caixes rurals i entitats cooperatives de crèdit, la competència compartida sobre l'activitat financera, d'acord amb els principis, regles i estàndards mínims que estableixen les bases estatals, que inclou, en tot cas, la regulació de la distribució dels excedents i de l'obra social de les caixes. Així mateix, la Comunitat Autònoma d'Andalusia efectuarà el seguiment del procés d'emissió i distribució de quotes participatives, exceptuant-ne els aspectes relatius al règim d'ofertes públiques de vendes o subscripció de valors i admissió a negociació, a l'estabilitat financera i a la solvència.

3. Correspon a la Comunitat Autònoma, en matèria de caixes d'estalvi amb domicili a Andalusia, caixes rurals i entitats cooperatives de crèdit, la competència compartida sobre disciplina, inspecció i sanció. Esta competència inclou, en tot cas, l'establiment d'infraccions i sancions addicionals en matèries de la seua competència.

4. La Comunitat Autònoma, d'acord amb el que estableix la legislació estatal, col·labora en les activitats d'inspecció i sanció que el Ministeri d'Economia i Hisenda i el Banc d'Espanya exercixen sobre les caixes d'estalvi amb domicili a Andalusia, caixes rurals i entitats cooperatives de crèdit.

5. Correspon a la Comunitat Autònoma, en el marc de les bases de l'Estat el desenvolupament legislatiu i l'execució de les matèries següents: ordenació del crèdit, la Banca i les assegurances, mutualitats i gestores de plans de pensions no integrades en la Seguretat Social.

6. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva sobre l'estructura, l'organització i el funcionament de les mutualitats de previsió social no integrades en el sistema de Seguretat Social.

7. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència compartida sobre l'estructura, l'organització, el funcionament i l'activitat de les entitats de crèdit, diferents de les caixes d'estalvi i cooperatives de crèdit, entitats gestores i fons de pensions, entitats asseguradores, diferents de cooperatives d'assegurances i mutualitats de previsió social i mediadors d'assegurances privades.

Article 76. *Funció pública i estadística.*

1. En matèria de funció pública correspon a la Comunitat Autònoma el desplegament legislatiu i l'execució en els termes de l'article 149.1.18a de la Constitució.

2. Correspon a la Junta d'Andalusia, en matèria de funció pública i personal al servici de l'Administració, respectant el principi d'autonomia local:

a) La competència exclusiva sobre la planificació, l'organització general, la formació i l'acció social de la seua funció pública en tots els sectors materials de prestació dels servicis públics de la Comunitat Autònoma.

b) La competència compartida sobre el règim estatutari del personal al servici de les Administracions andaluses.

c) La competència exclusiva, en matèria de personal laboral, sobre l'adaptació a les necessitats derivades de l'organització administrativa i sobre la formació d'este personal.

3. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva sobre estadística per a fins de la Comunitat, la planificació estadística, la creació, la gestió i l'organització d'un sistema estadístic propi. La Comunitat Autònoma d'Andalusia participarà i col·laborarà en l'elaboració d'estadístiques d'abast supraautonòmic.

Article 77. Notariat i registres públics.

Correspon a la Comunitat Autònoma la competència executiva sobre:

- 1r. El nomenament de notaris i registradors i l'establiment de demarcacions notariales i registrals.
- 2n. Registre Civil.
- 3r. Arxius de protocols notariales, de llibres registrals de la propietat, mercantils i civils.

Article 78. Consultes populars.

Correspon a la Junta d'Andalusia la competència exclusiva per a l'establiment del règim jurídic, les modalitats, el procediment, la realització i la convocatòria per ella mateixa o pels ens locals en l'àmbit de les seues competències d'enquestes, audiències públiques, fòrums de participació i qualsevol altre instrument de consulta popular, amb l'excepció del referèndum.

Article 79. Associacions, fundacions i corporacions de dret públic.

1. Correspon a la Comunitat Autònoma, respectant les condicions bàsiques establides per l'Estat per a garantir la igualtat en l'exercici del dret i la reserva de llei orgànica, la competència exclusiva sobre el règim jurídic de les associacions que desenvolupen principalment les seues funcions a Andalusia.

2. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva sobre les acadèmies i el règim jurídic de les fundacions que desenvolupen principalment les seues funcions a Andalusia.

3. Corresponen a la Comunitat Autònoma en allò que no estiga afectat per l'article 149.1.18a de la Constitució competències exclusives sobre:

a) Cambres de comerç, indústria i navegació; cambres de la propietat, si és el cas, agràries i confraries de pescadors, i altres de naturalesa equivalent; consells reguladors de denominacions d'origen.

b) Col·legis professionals i exercici de les professions titulades d'acord amb l'article 36 de la Constitució i amb la legislació de l'Estat.

4. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència sobre la definició de les corporacions, els requisits per a la seua creació i per a ser membres d'estes en el marc de la legislació bàsica de l'Estat.

Article 80. Administració de Justícia.

La Comunitat Autònoma té competències compartides en matèria d'administració de justícia, d'acord amb el que estableix la Llei Orgànica del Poder Judicial, que inclouen la gestió dels recursos materials, l'organització dels mitjans humans al servici de l'Administració de Justícia, les demarcacions territorials dels òrgans jurisdiccionals, els concursos i oposicions de personal no judicial, i totes les competències executives que li atribueix el Títol V del present Estatut i la legislació estatal.

Article 81. Joc.

1. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria de jocs, apostes i casinos, incloent les modalitats per mitjans informàtics i telemàtics, quan l'activitat s'exercisca exclusivament a Andalusia.

2. L'autorització de noves modalitats de joc i apostes d'àmbit estatal, o bé la modificació de les existents, requereix la deliberació en la Comissió Bilateral Junta d'Andalusia-Estat prevista en el Títol IX i l'informe previ de la Junta d'Andalusia.

Article 82. Protecció de dades.

Correspon a la Comunitat Autònoma d'Andalusia la competència executiva sobre protecció de dades de caràcter personal, gestionades per les institucions autonòmiques d'Andalusia, Administració autonòmica, Administracions locals, i altres entitats de dret públic i privat dependents de qualsevol d'estes, així com per les universitats del sistema universitari andalús.

Article 83. Denominacions d'origen i altres mencions de qualitat.

Correspon a la Comunitat Autònoma, respectant el que disposa l'article 149.1.13a de la Constitució, la competència exclusiva sobre denominacions d'origen i altres mencions de qualitat, que inclou, en tot cas, el règim jurídic de creació i funcionament, el reconeixement de les denominacions o indicacions, l'aprovació de les seues normes reguladores i totes les facultats administratives de gestió i control de l'actuació d'aquelles.

Article 84. Organització de servicis bàsics.

1. La Comunitat Autònoma podrà organitzar i administrar tots els servicis relacionats amb educació, sanitat i servicis socials i exercirà la tutela de les institucions i entitats en estes matèries, sense perjudici de l'alta inspecció de l'Estat, conduent al compliment de les funcions i competències contingudes en este article.

2. La Comunitat Autònoma d'Andalusia ajustarà l'exercici de les competències que assumisca en les matèries expressades en l'apartat anterior a criteris de participació democràtica de tots els interessats, així com dels sindicats de treballadors i associacions empresarials en els termes que la llei estableisca.

Article 85. Exercici de les funcions i servicis inherents a les competències de la Comunitat Autònoma.

1. En l'àmbit de les competències que se li atribueixen en el present Estatut, corresponen a la Comunitat Autònoma d'Andalusia, a més de les facultats i funcions expressament previstes en este, totes aquelles que, per la seua naturalesa, resulten inherents al seu ple exercici.

2. L'exercici de les funcions i servicis inherents a les competències recollides en el present Títol s'entendrà d'acord amb el que estableix el Títol VIII de la Constitució.

Article 86. Participació en l'ordenació general de l'activitat econòmica.

La Junta d'Andalusia participa en l'elaboració de les decisions estatals que afecten l'ordenació general de l'activitat econòmica en el marc del que estableix l'article 131.2 de la Constitució.

Article 87. Processos de designació dels membres dels organismes econòmics i socials.

1. La participació de la Comunitat Autònoma d'Andalusia en els processos de designació dels membres dels òrgans i institucions de l'Estat de caràcter econòmic i social que s'assenyalen a continuació es durà a terme en els termes que estableixen la Constitució i la legislació estatal aplicable:

1r. El Banc d'Espanya, la Comissió Nacional del Mercat de Valors, la Comissió del Mercat de les Telecomunicacions, i els organismes que eventualment els substituïsquen, i els altres organismes estatals que exercisquen funcions d'autoritat reguladora sobre matèries de rellevància econòmica i social relacionades amb les competències de la Comunitat Autònoma.

2n. Organismes econòmics i energètics, les institucions financeres i les empreses públiques de l'Estat la competència de les quals s'estenga al territori d'Andalusia i que no siguin objecte de traspàs.

3r. El Tribunal de Comptes, el Consell Econòmic i Social, l'Agència Tributària, la Comissió Nacional d'Energia, l'Agència Espanyola de Protecció de Dades, el Consell de Ràdio i Televisió, els organismes que eventualment els substituïsquen i els que es creen en estos àmbits.

2. La participació en les designacions a què es refereixen els apartats anteriors correspon al Parlament, o bé amb el seu acord, en els termes establits per llei.

3. La Junta d'Andalusia, si la naturalesa de l'ens ho requereix i la seua seu principal no està a Andalusia, podrà sol·licitar a l'Estat la creació de delegacions territorials dels organismes a què es refereix l'apartat 1.1r.

Article 88. *Coordinació amb l'Estat.*

La coordinació de la Junta d'Andalusia amb l'Estat es durà a terme a través dels mecanismes multilaterals i bilaterals previstos en el Títol IX.

TÍTOL III

Organització territorial de la Comunitat Autònoma

Article 89. *Estructura territorial.*

1. Andalusia s'organitza territorialment en municipis, províncies i la resta d'entitats territorials que puguen crear-se per llei.

2. L'Administració de la Comunitat Autònoma i les Administracions locals ajustaran les seues relacions als principis d'informació mútua, coordinació, col·laboració i respecte als àmbits competencials corresponents determinats en el present Estatut, en la legislació bàsica de l'Estat i en la normativa autonòmica de desplegament, amb plena observança de la garantia institucional de l'autonomia local reconeguda per la Constitució i per la Carta Europea de l'Autonomia Local.

Article 90. *Principis de l'organització territorial.*

L'organització territorial d'Andalusia es regirà pels principis d'autonomia, responsabilitat, cooperació, descentralització, subsidiarietat, coordinació, suficiència financera i lleialtat institucional.

Article 91. *El municipi.*

1. El municipi és l'entitat territorial bàsica de la Comunitat Autònoma. Gaudix de personalitat jurídica pròpia i de plena autonomia en l'àmbit dels seus interessos. La seua representació, govern i administració corresponen als respectius Ajuntaments.

2. L'alteració de termes municipals i la fusió de municipis limítrofs de la mateixa província es realitzaran d'acord amb la legislació que dicte la Comunitat Autònoma en el marc de la legislació bàsica de l'Estat.

3. Els municipis disposen de plena capacitat d'autoorganització dins del marc de les disposicions generals establides per llei en matèria d'organització i funcionament municipal.

Article 92. *Competències pròpies dels municipis.*

1. L'Estatut garantix als municipis un nucli competencial propi que serà exercit amb plena autonomia amb subjecció només als controls de constitucionalitat i legalitat.

2. Els Ajuntaments tenen competències pròpies sobre les següents matèries, en els termes que determinen les lleis:

a) Ordenació, gestió, execució i disciplina urbanística.

b) Planificació, programació i gestió de vivendes i participació en la planificació de la vivenda de protecció oficial.

c) Gestió dels servicis socials comunitaris.

d) Ordenació i prestació dels següents servicis bàsics: abastiment d'aigua i tractament d'aigües residuals; enllumenat públic; recollida i tractament de residus; neteja viària; prevenció i extinció d'incendis i transport públic de viatgers.

e) Conservació de vies públiques urbanes i rurals.

f) Ordenació de la mobilitat i accessibilitat de persones i vehicles en les vies urbanes.

g) Cooperació amb altres Administracions públiques per a la promoció, defensa i protecció del patrimoni històric i artístic andalús.

h) Cooperació amb altres Administracions públiques per a la promoció, defensa i protecció del medi ambient i de la salut pública.

i) La regulació de les condicions de seguretat en les activitats organitzades en espais públics i en els llocs de concurrència pública.

j) Defensa d'usuaris i consumidors.

k) Promoció del turisme.

l) Promoció de la cultura, així com planificació i gestió d'activitats culturals.

m) Promoció de l'esport i gestió d'equipaments esportius d'ús públic.

n) Cementeri i servicis funeraris.

ñ) Les restants matèries que amb este caràcter siguin establides per les lleis.

Article 93. *Transferència i delegació de competències en els Ajuntaments.*

1. Per llei, aprovada per majoria absoluta, es regularà la transferència i delegació de competències en els Ajuntaments sempre amb la necessària suficiència financera per a poder desenvolupar-la i d'acord amb els principis de legalitat, responsabilitat, transparència, coordinació i lleialtat institucional, i quedarà en l'àmbit de la Junta d'Andalusia la planificació i el control d'estes.

2. Les competències de la Comunitat d'Andalusia que es transferisquen o deleguen als Municipis andalusos, possibilitant que estos puguen seguir polítiques pròpies, hauran d'estar referides substancialment a la prestació o exercici d'estes. La Comunitat continuarà mantenint, quan es considere convenient, les facultats d'ordenació, planificació i coordinació generals.

Article 94. *Agrupació de municipis.*

Una llei regularà les funcions de les àrees metropolitanes, mancomunitats, consorcis i aquelles altres agrupacions de municipis que s'establisquen, per a la qual cosa es tindran en compte les diferents característiques demogràfiques, geogràfiques, funcionals, organitzatives, de dimensió i capacitat de gestió dels distints ens locals.

Article 95. *Òrgan de relació de la Junta d'Andalusia i els Ajuntaments.*

Una llei de la Comunitat Autònoma regularà la creació, composició i funcions d'un òrgan mixt amb representació de la Junta d'Andalusia i dels Ajuntaments andalusos, que funcionarà com a àmbit permanent de diàleg i col·laboració institucional, i serà consultat en la tramitació parlamentària de les disposicions legislatives i plans que afecten de forma específica les Corporacions locals.

Article 96. *La província.*

1. La província és una entitat local amb personalitat jurídica pròpia, determinada per l'agrupació de municipis. Qualsevol alteració dels límits provincials haurà de ser aprovada per les Corts Generals mitjançant una llei orgànica.

2. El govern i l'administració autònoma de la província corresponen a la Diputació, com a òrgan representatiu d'èsta.

3. Seran competències de la Diputació les següents:

a) La gestió de les funcions pròpies de la coordinació municipal, assessorament, assistència i cooperació amb els municipis, especialment els de menor població que requereixen d'estos servicis, així com la possible prestació d'alguns servicis supramunicipals, en els termes i supòsits que establisca la legislació de la Comunitat Autònoma.

b) Les que, amb caràcter específic i per al foment i l'administració dels interessos peculiars de la província, li siguin atribuïdes per la legislació bàsica de l'Estat i per la legislació que dicte la Comunitat Autònoma en desplegament d'èsta.

c) Les que pugui delegar-li per al seu exercici la Comunitat Autònoma, sempre sota la direcció i el control d'èsta.

4. La Junta d'Andalusia coordinarà l'actuació de les Diputacions, pel que fa a les competències recollides en l'apartat 3 del present article, en matèries d'interès general per a Andalusia. L'apreciació de l'interès general i les fórmules de coordinació s'establiran per una llei aprovada per majoria absoluta del Parlament d'Andalusia i en el marc del que dispose la legislació bàsica de l'Estat. En tot cas, la Comunitat Autònoma coordinarà els plans provincials d'obres i servicis.

Article 97. *Comarques.*

1. La comarca es configura com l'agrupació voluntària de municipis limítrofs amb característiques geogràfiques, econòmiques, socials i històriques afins.

2. Per llei del Parlament d'Andalusia podrà regular-se la creació de comarques, que establirà, també, les seues competències. Es requerirà en tot cas l'acord dels Ajuntaments afectats i l'aprovació del Consell de Govern.

Article 98. *Llei de règim local.*

1. Una llei de règim local, en el marc de la legislació bàsica de l'Estat, regularà les relacions entre les institucions de la Junta d'Andalusia i els ens locals, així com les tècniques d'organització i de relació per a la cooperació i la col·laboració entre els ens locals i entre estos i l'Administració de la Comunitat Autònoma, incloent-hi les distintes formes associatives mancomunals, convencionals i consorcials, així com totes les matèries que es deduïsqen de l'article 60.

2. La llei de règim local tindrà en compte les diferents característiques demogràfiques, geogràfiques, funcionals, organitzatives, de dimensió i capacitat de gestió dels distintes ens locals.

TÍTOL IV

Organització institucional de la Comunitat Autònoma

Article 99. *La Junta d'Andalusia.*

1. La Junta d'Andalusia és la institució en què s'organitza políticament l'autogovern de la Comunitat Autònoma. La Junta d'Andalusia està integrada pel Parla-

ment d'Andalusia, la Presidència de la Junta i el Consell de Govern.

2. Formen part també de l'organització de la Junta d'Andalusia les institucions i òrgans regulats en el Capítol VI.

CAPÍTOL I

El Parlament d'Andalusia

Article 100. *Representació i inviolabilitat.*

1. El Parlament d'Andalusia representa el poble andalús.

2. El Parlament d'Andalusia és inviolable.

Article 101. *Composició, elecció i mandat.*

1. El Parlament estarà compost per un mínim de 109 diputats i diputades, elegits per sufragi universal, igual, lliure, directe i secret.

Els membres del Parlament representen a tota Andalusia i no estan subjectes a mandat imperatiu.

2. El Parlament és elegit per quatre anys. El mandat dels diputats acaba quatre anys després de la seua elecció o el dia de dissolució de la Cambra. En ambdós casos, el mandat dels Diputats titulars i suplents que integren la Diputació Permanent es prorrogarà fins a la constitució de la nova Cambra.

3. Els Diputats gaudiran, inclús després d'haver cessat en el seu mandat, d'inviolabilitat per les opinions manifestades en actes parlamentaris i pels vots emesos en l'exercici del seu càrrec.

Durant el seu mandat no podran ser detinguts pels actes delictius comesos en el territori d'Andalusia, sinó en cas de flagrant delictes, corresponent decidir, en tot cas, sobre la seua inculpció, presó, processament i juí al Tribunal Superior de Justícia d'Andalusia. Fora del dit territori, la responsabilitat penal serà exigible, en els mateixos termes, davant de la Sala Penal del Tribunal Suprem.

Article 102. *Autonomia parlamentària.*

1. El Parlament gaudix de plena autonomia reglamentària, pressupostària, administrativa i disciplinària.

2. El Parlament es dotarà del seu propi Reglament d'organització i funcionament, l'aprovació o reforma del qual requeriran el vot de la majoria absoluta dels diputats.

3. El Reglament del Parlament establirà l'Estatut del diputat.

4. El Parlament elabora i aprova el seu pressupost i, en els termes que establisquen les seues pròpies disposicions, posseïx facultats plenes per a la modificació, execució, liquidació i control d'èsta.

Article 103. *Organització i funcionament.*

1. El Parlament elegirà d'entre els seus membres el president o presidenta, la Mesa i la Diputació Permanent.

2. El Parlament funcionarà en Ple i Comissions. El Ple podrà delegar en les Comissions legislatives l'aprovació de projectes i proposicions de llei, establint si és el cas els criteris pertinents. El Ple podrà demanar en qualsevol moment el debat i votació dels projectes o proposicions de llei que hagen sigut objecte d'èsta delegació. Correspon en tot cas al Ple l'aprovació de les lleis de contingut pressupostari i tributari i de totes les que requereixen una majoria qualificada d'acord amb el present Estatut.

3. El Parlament es reunirà en sessions ordinàries i extraordinàries. Els períodes ordinaris seran dos per any

i duraran un total de huit mesos com a mínim. El primer s'iniciarà al setembre i el segon al febrer. Les sessions extraordinàries hauran de ser convocades pel seu president, amb l'aprovació prèvia per la Diputació Permanent, a petició d'esta, d'una quarta part dels diputats o del nombre de grups parlamentaris que el Reglament determine, així com a petició del president de la Junta o del Consell de Govern.

4. El Reglament del Parlament determinarà el procediment d'elecció del seu president i de la Mesa; la composició i funcions de la Diputació Permanent; les relacions entre Parlament i Consell de Govern; el nombre mínim de diputats per a la formació dels grups parlamentaris; el procediment legislatiu; les funcions de la Junta de Portaveus i el procediment, si és el cas, d'elecció dels senadors representants de la Comunitat Autònoma. Els grups parlamentaris participaran en la Diputació Permanent i en totes les Comissions en proporció als seus membres.

Article 104. Règim electoral.

1. La circumscripció electoral és la província. Cap província tindrà més del doble de diputats que una altra.

2. L'elecció es verificarà atenent criteris de representació proporcional.

3. Les eleccions tindran lloc entre els trenta i seixanta dies posteriors a l'expiració del mandat. Els diputats electes hauran de ser convocats per a la sessió constitutiva del Parlament dins dels vint-i-cinc dies següents a la celebració de les eleccions.

4. Seran electors i elegibles tots els andalusos i andaluses majors de divuit anys que estiguen en ple gaudi dels seus drets polítics.

La Comunitat Autònoma facilitarà l'exercici del dret de vot als andalusos que es troben fora d'Andalusia.

Article 105. Llei electoral.

1. La llei electoral, que requerirà majoria absoluta per a la seua aprovació, regularà la convocatòria d'eleccions, el procediment electoral, el sistema electoral i la fórmula d'atribució d'escons, les causes d'inelegibilitat i incompatibilitat per a les eleccions al Parlament d'Andalusia, així com les subvencions i despeses electorals i el control d'estes.

2. La dita llei establirà criteris d'igualtat de gènere per a l'elaboració de les llistes electorals, i regularà l'obligació dels mitjans de comunicació de titularitat pública d'organitzar debats electorals entre les formacions polítiques amb representació parlamentària.

Article 106. Funcions.

Correspon al Parlament d'Andalusia:

1r. L'exercici de la potestat legislativa pròpia de la Comunitat Autònoma, així com la que li corresponga d'acord amb l'article 150.1 i 2 de la Constitució.

2n. L'orientació i l'impuls de l'acció del Consell de Govern.

3r. El control sobre l'acció del Consell de Govern i sobre l'acció de l'Administració situada sota la seua autoritat. Amb esta finalitat es podran crear, si és el cas, comissions d'investigació, o atribuir esta facultat a les comissions permanents.

4t. L'examen, l'esmena i l'aprovació dels pressupostos.

5t. La potestat d'establir i exigir tributs, així com l'autorització d'emissió de deute públic i del recurs al crèdit, en els termes que establisca la Llei Orgànica a què es referix l'article 157.3 de la Constitució Espanyola.

6t. L'elecció del president de la Junta.

7m. L'exigència de responsabilitat política al Consell de Govern.

8u. L'apreciació, si és el cas, de la incapacitat del President de la Junta.

9é. La presentació de proposicions de llei al Congrés dels Diputats en els termes de l'article 87.2 de la Constitució.

10é. L'autorització al Consell de Govern per a obligar-se en els convenis i acords de col·laboració amb altres comunitats autònomes, d'acord amb la Constitució i el present Estatut.

11é. L'aprovació dels plans econòmics.

12é. L'examen i aprovació del Compte general de la Comunitat Autònoma, sense perjudici del control atribuït a la Cambra de Comptes.

13é. L'ordenació bàsica dels òrgans i servicis de la Comunitat Autònoma.

14é. El control de les empreses públiques andaluses.

15é. El control dels mitjans de comunicació social dependents de la Comunitat Autònoma.

16é. La interposició de recursos d'inconstitucionalitat i la personació en els processos constitucionals d'acord amb el que establisca la Llei Orgànica del Tribunal Constitucional.

17é. La designació, si és el cas, dels senadors i senadores que corresponguen a la Comunitat Autònoma, d'acord amb el que establix la Constitució. La designació podrà recaure en qualsevol ciutadà que tinga la condició política d'andalús.

18é. La sol·licitud a l'Estat de l'atribució, transferència o delegació de facultats en el marc del que disposa l'article 150.1 i 2 de la Constitució.

19é. Les altres atribucions que es deriven de la Constitució, d'este Estatut i de la resta de l'ordenament jurídic.

Article 107. Presència equilibrada d'hòmens i dones en els nomenaments i designacions.

En els nomenaments i designacions d'institucions i òrgans que corresponga efectuar al Parlament d'Andalusia regirà el principi de presència equilibrada entre hòmens i dones.

CAPÍTOL II

Elaboració de les normes

Article 108. Potestat legislativa.

El Parlament exercix la potestat legislativa per mitjà de l'elaboració i aprovació de les lleis. Les lleis que afecten l'organització territorial, al règim electoral o a l'organització de les institucions bàsiques, requeriran el vot favorable de la majoria absoluta del Ple del Parlament en una votació final sobre el conjunt del text, excepte aquells supòsits per als quals l'Estatut exigisca majoria qualificada.

Article 109. Decrets legislatius.

1. El Parlament podrà delegar en el Consell de Govern la potestat de dictar normes amb rang de llei de conformitat amb el que preveu este article.

2. Estan excloses de la delegació legislativa les matèries següents:

a) Les lleis de reforma de l'Estatut d'Autonomia.

b) Les lleis del pressupost de la Comunitat Autònoma.

c) Les lleis que requerisquen qualsevol majoria qualificada del Parlament.

d) Les lleis relatives al desplegament dels drets i deures regulats en este Estatut.

e) Altres lleis en què així es dispose en este Estatut.

3. La delegació legislativa per a la formació de textos articulats s'atorgarà per mitjà d'una llei de bases que fixarà, almenys, el seu objecte i abast, els principis i criteris que hagen de seguir-se en el seu exercici i el termini d'exercici. Si és el cas, podrà establir fórmules addicionals de control.

La delegació legislativa s'esgota per l'ús que en faça el Govern per mitjà de la publicació de la norma corresponent. No podrà entendre's concedida de manera implícita o per temps indeterminat.

La llei de bases no podrà autoritzar, en cap cas, la seua pròpia modificació, ni facultar per a dictar normes de caràcter retroactiu.

4. La delegació legislativa per a la refosa de textos articulats s'atorgarà mitjançant una llei ordinària, que fixarà el contingut de la delegació i especificarà si ha de formular-se un text únic o inclou la regularització i harmonització de diferents textos legals.

5. Quan una proposició de llei o una esmena fóra contrària a una delegació legislativa en vigor, el Govern està facultat per a oposar-se a la seua tramitació. En este cas podrà presentar-se una proposició de llei per a la derogació total o parcial de la llei de delegació.

Article 110. *Decrets lleis.*

1. En cas d'extraordinària i urgent necessitat el Consell de Govern podrà dictar mesures legislatives provisionals en forma de decrets lleis, que no podran afectar els drets establits en este Estatut, el règim electoral, ni les institucions de la Junta d'Andalusia. No podran aprovar-se per decret llei els pressupostos d'Andalusia.

2. Els decrets llei quedaran derogats si, en el termini improrrogable de trenta dies subsegüents a la seua promulgació, no són convalidats expressament pel Parlament després d'un debat i votació de totalitat. Durant el termini establert en este apartat el Parlament podrà acordar la tramitació dels decrets lleis com a projectes de llei pel procediment d'urgència.

Article 111. *Iniciativa legislativa.*

1. La iniciativa legislativa correspon als diputats, en els termes que preveu el Reglament del Parlament, i al Consell de Govern.

2. Una llei del Parlament d'Andalusia, en el marc de la llei orgànica prevista en l'article 87.3 de la Constitució, regularà tant l'exercici de la iniciativa legislativa dels Ajuntaments com la iniciativa legislativa popular.

3. La llei regularà les modalitats de consulta popular per a assumptes d'especial importància per a la Comunitat Autònoma en els termes que preveu l'article 78.

Article 112. *Potestat reglamentària.*

Correspon al Consell de Govern d'Andalusia l'elaboració de reglaments generals de les lleis de la Comunitat Autònoma.

Article 113. *Participació ciutadana en el procediment legislatiu.*

Els ciutadans, a través de les organitzacions i associacions en què s'integren, així com les institucions, participaran en el procediment legislatiu en els termes que estableisca el Reglament del Parlament.

Article 114. *Impacte de gènere.*

En el procediment d'elaboració de les lleis i disposicions reglamentàries de la Comunitat Autònoma es tindrà

en compte l'impacte per raó de gènere del contingut d'estes.

Article 115. *Control de constitucionalitat.*

El control de constitucionalitat de les disposicions normatives de la Comunitat Autònoma amb força de llei correspon exclusivament al Tribunal Constitucional.

Article 116. *Promulgació i publicació.*

Les lleis d'Andalusia seran promulgades, en nom del rei, pel president de la Junta, el qual ordenarà la seua publicació en el «Boletín Oficial de la Junta de Andalucía» en el termini de quinze dies des de la seua aprovació, així com en el «Boletín Oficial del Estado». A l'efecte de la seua vigència regirà la data de publicació en el «Boletín Oficial de la Junta de Andalucía».

CAPÍTOL III

El president de la Junta

Article 117. *Funcions i responsabilitat davant del Parlament.*

1. El president o presidenta de la Junta dirigeix i coordina l'activitat del Consell de Govern, coordina l'Administració de la Comunitat Autònoma, designa i separa els consellers i exercix la suprema representació de la Comunitat Autònoma i l'ordinària de l'Estat a Andalusia.

2. El president podrà delegar temporalment funcions executives pròpies en un dels vicepresidents o consellers.

3. El president és responsable políticament davant del Parlament.

4. El president podrà proposar per iniciativa pròpia o a sol·licitud dels ciutadans, de conformitat amb el que estableix l'article 78 i en la legislació de l'Estat, la celebració de consultes populars en l'àmbit de la Comunitat Autònoma, sobre qüestions d'interés general en matèries autonòmiques o locals.

Article 118. *Elecció i responsabilitat davant dels tribunals.*

1. El president de la Junta serà elegit d'entre els seus membres pel Parlament.

2. El president del Parlament, prèvia consulta als portaveus designats pels partits o grups polítics amb representació parlamentària, proposarà un candidat a president de la Junta.

3. El candidat presentarà el seu programa al Parlament. Per a ser elegit, el candidat, en primera votació, haurà d'obtindre majoria absoluta. Si no l'obté, es procedirà a una nova votació quaranta-huit hores després de l'anterior, i la confiança s'entendrà atorgada si obté majoria simple en la segona o successives votacions.

En cas de no aconseguir-se la dita majoria, es tramitaran successives propostes en la forma prevista anteriorment. Si, transcorregut el termini de dos mesos a partir de la primera votació, cap candidat ha obtingut la majoria simple, el Parlament quedarà automàticament dissolt i el president de la Junta en funcions convocarà noves eleccions.

4. Una vegada elegit, el president serà nomenat pel rei i procedirà a designar els membres del Consell de Govern i a distribuir entre ells les corresponents funcions executives.

5. La responsabilitat penal del president de la Junta serà exigible davant de la Sala Penal del Tribunal Suprem. Davant del mateix Tribunal serà exigible la responsabilitat

civil en què haja incorregut el president de la Junta en ocasió de l'exercici del seu càrrec.

CAPÍTOL IV

El Consell de Govern

Article 119. *Composició i funcions.*

1. El Consell de Govern està integrat pel president, els vicepresidents si és el cas, i els consellers.

2. El Consell de Govern d'Andalusia és l'òrgan col·legiat que, en el marc de les seues competències, exercix la direcció política de la Comunitat Autònoma, dirigeix l'Administració i desenvolupa les funcions executives i administratives de la Junta d'Andalusia.

3. En l'àmbit de les competències de la Comunitat Autònoma correspon al Consell de Govern i a cada un dels seus membres l'exercici de la potestat reglamentària.

4. Correspon al Consell de Govern la interposició de recursos d'inconstitucionalitat i conflictes de competència, així com la personació en els processos constitucionals d'acord amb el que establisca la Llei Orgànica del Tribunal Constitucional.

5. El Consell de Govern, per conducte del seu president, podrà plantejar conflictes de jurisdicció als jutges i tribunals d'acord amb les lleis reguladores d'aquells.

Article 120. *Cessament.*

El Consell de Govern cessa després de la celebració d'eleccions al Parlament, i en els casos de pèrdua de qüestió de confiança o aprovació de moció de censura, dimissió, incapacitat, condemna penal ferma que inhabilita per a l'exercici de càrrec públic o defunció del president. El Consell de Govern cessant continuarà en funcions fins a la presa de possessió del nou Consell de Govern.

Article 121. *Estatut i règim jurídic.*

El règim jurídic i administratiu del Consell de Govern i l'estatut dels seus membres serà regulat per llei del Parlament d'Andalusia, que determinarà les causes d'incompatibilitat d'aquells. El president i els consellers no podran exercir cap activitat laboral, professional o empresarial.

Article 122. *Responsabilitat davant dels tribunals.*

1. La responsabilitat penal dels consellers serà exigible davant de la Sala Penal del Tribunal Suprem. No obstant això, per als delictes comesos en l'àmbit territorial de la seua jurisdicció, serà exigible davant del Tribunal Superior de Justícia d'Andalusia.

2. Davant d'este últim Tribunal serà exigible la responsabilitat civil en què les dites persones hagueren incorregut en ocasió de l'exercici dels seus càrrecs.

Article 123. *Potestat expropiatòria i responsabilitat patrimonial.*

1. El Consell de Govern podrà exercir la potestat expropiatòria d'acord amb la legislació estatal i autonòmica vigent en la matèria.

2. La Comunitat Autònoma indemnitzarà els particulars per tota lesió que patisquen en els seus béns o drets, excepte en els casos de força major, sempre que la lesió siga conseqüència del funcionament dels servicis públics d'esta.

CAPÍTOL V

De les relacions entre el Parlament i el Consell de Govern

Article 124. *Responsabilitat solidària del Consell de Govern.*

El Consell de Govern respon políticament davant del Parlament de forma solidària, sense perjudici de la responsabilitat directa de cada conseller per la seua gestió.

Article 125. *Qüestió de confiança.*

1. El president de la Junta, amb la deliberació prèvia del Consell de Govern, pot plantejar davant del Parlament la qüestió de confiança sobre el seu programa o sobre una declaració de política general. La confiança s'entendrà atorgada quan hi vote a favor la majoria simple dels diputats.

2. Si el Parlament nega la seua confiança, el president de la Junta presentarà la seua dimissió davant del Parlament, el president del qual convocarà, en el termini màxim de quinze dies, la sessió plenària per a l'elecció de nou president de la Junta, d'acord amb el procediment de l'article 118.

Article 126. *Moció de censura.*

1. El Parlament pot exigir la responsabilitat política del Consell de Govern per mitjà de l'adopció per majoria absoluta de la moció de censura. Esta haurà de ser proposada, almenys, per una quarta part dels parlamentaris i haurà d'incloure un candidat o candidata a la Presidència de la Junta. La moció de censura no podrà ser votada fins que transcorreguen cinc dies des de la seua presentació. Si la moció de censura no fóra aprovada pel Parlament, els seus signataris no podran presentar-ne una altra durant el mateix període de sessions.

2. Si el Parlament adopta una moció de censura, el president de la Junta presentarà la seua dimissió davant del Parlament i el candidat inclòs en aquella s'entendrà investit de la confiança de la Cambra. El rei el nomenarà president de la Junta.

Article 127. *Dissolució del Parlament.*

1. El president de la Junta, amb la deliberació prèvia del Consell de Govern i sota la seua exclusiva responsabilitat, podrà decretar la dissolució del Parlament. El decret de dissolució fixarà la data de les eleccions.

2. La dissolució no podrà tindre lloc quan estiga en tràmit una moció de censura.

3. No és procedent una nova dissolució abans que haja transcorregut un any des de l'anterior, excepte el que disposa l'article 118.3.

CAPÍTOL VI

Altres institucions d'autogovern

Article 128. *Defensor del Poble Andalús.*

1. El Defensor del Poble Andalús és el comissionat del Parlament, designat per este per a la defensa dels drets i llibertats compresos en el Títol I de la Constitució i en el Títol I del present Estatut, a l'efecte del qual podrà supervisar l'activitat de les Administracions públiques d'Andalusia, donant compte al Parlament.

2. El Defensor del Poble Andalús serà elegit pel Parlament per majoria qualificada. La seua organització, funcions i duració del mandat es regularan mitjançant una llei.

3. El Defensor del Poble Andalús i el Defensor del Poble designat per les Corts Generals col·laboraran en l'exercici de les seues funcions.

Article 129. Consell Consultiu.

1. El Consell Consultiu d'Andalusia és el superior òrgan consultiu del Consell de Govern i de l'Administració de la Junta d'Andalusia, inclosos els seus organismes i ens subjectes a dret públic. Així mateix, és el suprem òrgan d'assessorament de les entitats locals i dels organismes i ens de dret públic que en depenguen, així com de les universitats públiques andaluses. També ho és de les altres entitats i corporacions de dret públic no integrades en l'Administració de la Junta d'Andalusia, quan les lleis sectorials així ho prescriuen.

2. El Consell Consultiu exercirà les seues funcions amb autonomia orgànica i funcional. Una llei del Parlament regularà la seua composició, competència i funcionament.

Article 130. Cambra de Comptes.

1. La Cambra de Comptes és l'òrgan de control extern de l'activitat econòmica i pressupostària de la Junta d'Andalusia, dels ens locals i de la resta del sector públic d'Andalusia.

2. La Cambra de Comptes depèn orgànicament del Parlament d'Andalusia. La seua composició, organització i funcions es regularà mitjançant una llei.

Article 131. Consell Audiovisual d'Andalusia.

1. El Consell Audiovisual és l'autoritat audiovisual independent encarregada de vetlar pel respecte dels drets, llibertats i valors constitucionals i estatutaris en els mitjans audiovisuals, tant públics com privats, a Andalusia, així com pel compliment de la normativa vigent en matèria audiovisual i de publicitat.

2. El Consell Audiovisual vetlarà especialment per la protecció de la joventut i la infància en relació amb el contingut de la programació dels mitjans de comunicació, tant públics com privats, d'Andalusia.

3. Una llei del Parlament regularà la seua composició, competència i funcionament.

Article 132. Consell Econòmic i Social.

1. El Consell Econòmic i Social d'Andalusia és l'òrgan col·legiat de caràcter consultiu del Govern de la Comunitat Autònoma en matèria econòmica i social, la finalitat primordial del qual és servir de via de participació i diàleg permanent en els assumptes socioeconòmics.

2. Una llei del Parlament regularà la seua composició, competència i funcionament.

CAPÍTOL VII

L'Administració de la Junta d'Andalusia

Article 133. Principis d'actuació i gestió de competències.

1. L'Administració de la Junta d'Andalusia servix amb objectivitat a l'interès general i actua d'acord amb els principis d'eficàcia, eficiència, racionalitat organitzativa, jerarquia, simplificació de procediments, desconcentració, coordinació, cooperació, imparcialitat, transparència, lleialtat institucional, bona fe, protecció de la confiança legítima, no discriminació i proximitat als ciutadans, amb subjecció a la Constitució, a l'Estatut i a la resta de l'ordenament jurídic.

2. L'Administració de la Junta d'Andalusia desenvoluparà la gestió ordinària de les seues activitats a través dels seus servicis centrals i perifèrics.

3. Tots els òrgans encarregats de la prestació de servicis o de la gestió de competències i atribucions de la Comunitat Autònoma depenen d'esta i s'integren en la seua Administració.

Article 134. Participació ciutadana.

La llei regularà:

a) La participació dels ciutadans, directament o a través de les associacions i organitzacions en què s'integren, en els procediments administratius o d'elaboració de disposicions que els puguen afectar.

b) L'accés dels ciutadans a l'Administració de la Junta d'Andalusia, que comprendrà en tot cas els seus arxius i registres, sense detriment de les garanties constitucionals i estatutàries, posant a disposició d'estos els mitjans tecnològics necessaris per a això.

Article 135. Principi de representació equilibrada d'hòmens i dones.

Una llei regularà el principi de presència equilibrada d'hòmens i dones en el nomenament dels titulars dels òrgans directius de l'Administració andalusa la designació dels quals corresponga al Consell de Govern o als membres d'este en els seus respectius àmbits. El mateix principi regirà en els nomenaments dels òrgans col·legiats o consultius que corresponga efectuar en l'àmbit de l'Administració andalusa.

Article 136. Funció i ocupacions públiques.

La llei regularà l'estatut dels funcionaris públics de l'Administració de la Junta d'Andalusia, l'accés a l'ocupació pública d'acord amb els principis de mèrit i capacitat, i establirà un òrgan administratiu de la funció pública resolutori dels recursos que s'interposen sobre esta matèria.

Article 137. Prestació de servicis i cartes de drets.

L'Administració de la Junta d'Andalusia farà pública l'oferta i característiques de prestació dels servicis, així com les cartes de drets dels ciutadans davant d'esta.

Article 138. Avaluació de polítiques públiques.

La llei regularà l'organització i funcionament d'un sistema d'avaluació de les polítiques públiques.

Article 139. La Comunitat Autònoma com a Administració Pública.

1. La Comunitat Autònoma és Administració Pública a l'efecte de la Llei Reguladora de la Jurisdicció contenciosa administrativa.

2. La Comunitat Autònoma estarà exempta de prestar caucions o depòsits per a exercitar accions o interposar recursos.

TÍTOL V

El Poder Judicial a Andalusia

CAPÍTOL I

El Tribunal Superior de Justícia d'Andalusia

Article 140. El Tribunal Superior de Justícia d'Andalusia.

1. El Tribunal Superior de Justícia d'Andalusia és l'òrgan jurisdiccional en què culmina l'organització judi-

cial a Andalusia i és competent, en els termes establits per la llei orgànica corresponent, per a conèixer dels recursos i dels procediments en els distints ordes jurisdiccionals i per a tutelar els drets reconeguts pel present Estatut. En tot cas, el Tribunal Superior de Justícia d'Andalusia és competent en els ordes jurisdiccionals civil, penal, contenciós administratiu, social i en els que puguen crear-se en el futur.

2. El Tribunal Superior de Justícia d'Andalusia és l'última instància jurisdiccional de tots els processos judicials iniciats a Andalusia, així com de tots els recursos que es tramiten en el seu àmbit territorial, siga quin siga el dret invocat com aplicable, d'acord amb la Llei Orgànica del Poder Judicial i sense perjudi de la competència reservada al Tribunal Suprem. La Llei Orgànica del Poder Judicial determinarà l'abast i contingut dels indicats recursos.

3. Correspon al Tribunal Superior de Justícia d'Andalusia la resolució dels recursos extraordinaris de revisió que autoritze la llei contra les resolucions fermes dictades pels òrgans judicials d'Andalusia. Correspon en exclusiva al Tribunal de Justícia d'Andalusia la unificació de la interpretació del dret d'Andalusia.

Article 141. *Competència dels òrgans jurisdiccionals a Andalusia.*

1. La competència dels òrgans jurisdiccionals a Andalusia s'estén:

a) En l'orde civil, penal i social, a totes les instàncies i graus, d'acord amb el que estableix la legislació estatal.

b) En l'orde contenciós administratiu, als recursos que es deduïsquen contra els actes i disposicions de les Administracions Públiques en els termes que estableix la legislació estatal.

2. Els conflictes de competència entre els òrgans judicials d'Andalusia i els de la resta d'Espanya es resoldran d'acord amb el que estableix la Llei Orgànica del Poder Judicial.

Article 142. *Competències del Tribunal Superior de Justícia.*

En tot cas, correspon al Tribunal Superior de Justícia d'Andalusia, de conformitat amb el que preveuen les lleis estatals:

1r. Conèixer de les responsabilitats que s'indiquen en els articles 101.3 i 122.

2n. Entendre dels recursos relacionats amb els processos electorals de la Comunitat Autònoma d'acord amb les lleis.

3r. Resoldre, si és el cas, els conflictes de jurisdicció entre òrgans de la Comunitat Autònoma.

4t. Resoldre les qüestions de competència entre òrgans judicials d'Andalusia.

5t. Resoldre els conflictes d'atribucions entre Corporacions locals.

Article 143. *El president del Tribunal Superior de Justícia i el fiscal superior d'Andalusia.*

1. El president o presidenta del Tribunal Superior de Justícia d'Andalusia és el representant del Poder Judicial a Andalusia. És nomenat pel rei, a proposta del Consell General del Poder Judicial amb la participació del Consell de Justícia d'Andalusia en els termes que estableix la Llei Orgànica del Poder Judicial. El president o presidenta de la Junta d'Andalusia ordenarà la publicació del dit nomenament en el «Boletín Oficial de la Junta de Andalusia».

2. Els presidents de Sala del Tribunal Superior de Justícia d'Andalusia seran nomenats a proposta del Con-

sell General del Poder Judicial i amb la participació del Consell de Justícia d'Andalusia en els termes que determine la Llei Orgànica del Poder Judicial.

3. La memòria anual del Tribunal Superior de Justícia serà presentada, pel seu president, davant del Parlament d'Andalusia.

4. El fiscal o la fiscal superior és el fiscal en cap o la fiscal cap del Tribunal Superior de Justícia d'Andalusia, representa el Ministeri Fiscal a Andalusia, i serà designat en els termes que preveu el seu estatut orgànic i tindrà les funcions establides en este. El president o presidenta de la Junta d'Andalusia ordenarà la publicació del dit nomenament en el «Boletín Oficial de la Junta de Andalusia».

5. El fiscal o la fiscal superior d'Andalusia ha d'enviar una còpia de la memòria anual de la Fiscalia del Tribunal Superior de Justícia d'Andalusia al Govern, al Consell de Justícia d'Andalusia i al Parlament, i ha de presentar-la davant d'este. La Junta d'Andalusia podrà celebrar convenis amb el Ministeri Fiscal.

CAPÍTOL II

El Consell de Justícia d'Andalusia

Article 144. *El Consell de Justícia d'Andalusia.*

1. El Consell de Justícia d'Andalusia és l'òrgan de govern de l'Administració de Justícia a Andalusia, d'acord amb el que preveu la Llei Orgànica del Poder Judicial.

2. El Consell de Justícia d'Andalusia està integrat pel president o presidenta del Tribunal Superior de Justícia d'Andalusia, que el presidix, i pels membres elegits entre jutges, magistrats, fiscals i juristes de reconegut prestigi que es nomenen d'acord amb el que preveu la Llei Orgànica del Poder Judicial. Correspon al Parlament d'Andalusia la designació dels membres que determine la dita llei.

3. Les funcions del Consell de Justícia d'Andalusia són les previstes en la Llei Orgànica del Poder Judicial, en el present Estatut, i en les lleis del Parlament d'Andalusia i les que, si és el cas, li delegue el Consell General del Poder Judicial.

4. Les atribucions del Consell de Justícia d'Andalusia respecte als òrgans jurisdiccionals situats en el seu territori són, d'acord amb el que preveu la Llei Orgànica del Poder Judicial, les següents:

a) Participar en la designació del president o presidenta del Tribunal Superior de Justícia d'Andalusia, així com en la dels presidents de Sala del dit Tribunal Superior i dels presidents de les Audiències Provincials.

b) Proposar al Consell General del Poder Judicial i expedir els nomenaments i els cessament dels jutges i magistrats incorporats a la carrera judicial temporalment amb funcions d'assistència, suport o substitució, així com determinar l'adscripció d'estos jutges i magistrats als òrgans judicials que requerisquen mesures de reforç.

c) Instruir expedients i, en general, exercir les funcions disciplinàries sobre jutges i magistrats en els termes previstos per les lleis.

d) Participar en la planificació de la inspecció de jutjats i tribunals, ordenar, si és el cas, la seua inspecció i vigilància i realitzar propostes en este àmbit, atendre les ordes d'inspecció dels jutjats i tribunals que inste el Govern i donar compte de la resolució i de les mesures adoptades.

e) Informar sobre els recursos d'alçada interposats contra els acords dels òrgans de govern dels tribunals i jutjats d'Andalusia.

f) Precisar i aplicar, quan siga procedent, en l'àmbit d'Andalusia, els reglaments del Consell General del Poder Judicial.

g) Informar sobre les propostes de revisió, delimitació i modificació de les demarcacions territorials dels òrgans jurisdiccionals i sobre les propostes de creació de seccions i jutjats.

h) Presentar una memòria anual al Parlament sobre l'estat i el funcionament de l'Administració de Justícia a Andalusia.

i) Totes les funcions que li atribuïsquen la Llei Orgànica del Poder Judicial i les lleis del Parlament, i les que li delegue el Consell General del Poder Judicial.

5. Les resolucions del Consell de Justícia d'Andalusia en matèria de nomenaments, autoritzacions, llicències i permisos han d'adoptar-se d'acord amb els criteris aprovats pel Consell General del Poder Judicial.

6. El Consell de Justícia d'Andalusia, a través del seu president o presidenta, comunicarà al Consell General del Poder Judicial les resolucions que dicte i les iniciatives que mamprenja i ha de facilitar la informació que li siga sol·licitada.

CAPÍTOL III

Competències de la Junta d'Andalusia en matèria d'Administració de Justícia

Article 145. *Asumpció competencial.*

La Comunitat Autònoma assumix les competències en matèria de Justícia per a les quals la legislació estatal exigisca una previsió estatutària.

Article 146. *Oposicions i concursos.*

1. La Junta d'Andalusia proposa al Govern de l'Estat, al Consell General del Poder Judicial o al Consell de Justícia d'Andalusia, segons corresponga, la convocatòria d'oposicions i concursos per a cobrir les places vacants de magistrats, jutges i fiscals a Andalusia.

2. El Consell de Justícia d'Andalusia convoca els concursos per a cobrir places vacants de jutges i magistrats en els termes establits en la Llei Orgànica del Poder Judicial.

Article 147. *Mitjans personals.*

1. Correspon a la Junta d'Andalusia la competència normativa sobre el personal no judicial al servici de l'Administració de Justícia, dins del respecte a l'estatut jurídic d'eixe personal establert per la Llei Orgànica del Poder Judicial. En els dits termes, esta competència de la Junta d'Andalusia inclou la regulació de:

- a) L'organització d'este personal en cossos i escales.
- b) El procés de selecció.
- c) La promoció interna, la formació inicial i la formació continuada.
- d) La provisió de destinacions i ascensos.
- e) Les situacions administratives.
- f) El règim de retribucions.
- g) La jornada laboral i l'horari de treball.
- h) L'ordenació de l'activitat professional i les funcions.
- i) Les llicències, els permisos, les vacances i les incompatibilitats.
- j) El registre de personal.
- k) El règim disciplinari.

2. En els mateixos termes, correspon a la Junta d'Andalusia la competència executiva i de gestió en matèria de personal no judicial al servici de l'Administració de Justícia. Esta competència inclou:

- a) Aprovar l'oferta d'ocupació pública.
- b) Convocar i resoldre tots els processos de selecció, i l'adscripció als llocs de treball.

c) Nomenar els funcionaris que superen els processos selectius.

d) Impartir la formació, prèvia i continuada.

e) Elaborar les relacions de llocs de treball.

f) Convocar i resoldre tots els processos de provisió de llocs de treball.

g) Convocar i resoldre tots els processos de promoció interna.

h) Gestionar el Registre de Personal, coordinat amb l'estatal.

i) Efectuar tota la gestió d'este personal en aplicació del seu règim estatutari i retributiu.

j) Exercir la potestat disciplinària i imposar les sancions que corresponguen, inclosa la separació del servici.

k) Exercir totes les altres funcions que siguen necessàries per a garantir una gestió eficaç i eficient dels recursos humans al servici de l'Administració de Justícia.

3. Dins del marc disposat per la Llei Orgànica del Poder Judicial, una llei del Parlament podrà crear, si és el cas, cossos de funcionaris al servici de l'Administració de Justícia, que depenen de la funció pública de la Junta d'Andalusia.

4. La Junta d'Andalusia disposa de competència exclusiva sobre el personal laboral al servici de l'Administració de Justícia.

Article 148. *Mitjans materials.*

Corresponen a la Junta d'Andalusia els mitjans materials de l'Administració de Justícia a Andalusia. Esta competència inclou en tot cas:

a) La construcció i la reforma dels edificis judicials i de la fiscalia.

b) La provisió de béns mobles i materials per a les dependències judicials i fiscals.

c) La configuració, la implantació i el manteniment de sistemes informàtics i de comunicació, sense perjudici de les competències de coordinació i homologació que corresponen a l'Estat per a garantir la compatibilitat del sistema.

d) La gestió i la custòdia dels arxius, de les peces de convicció i dels efectes intervinguts, en tot allò que no tinga naturalesa jurisdiccional.

e) La participació en la gestió dels comptes de depòsits i consignacions judicials i dels seus rendiments, tinent en compte el volum de l'activitat judicial desenvolupada a la Comunitat Autònoma i el cost efectiu dels servicis i en el marc del que establix la legislació estatal.

f) La gestió, la liquidació i la recaptació de les taxes judicials que establisca la Junta d'Andalusia en l'àmbit de les seues competències sobre Administració de Justícia.

Article 149. *Oficina judicial i institucions i servicis de suport.*

Correspon a la Junta d'Andalusia, d'acord amb la Llei Orgànica del Poder Judicial, determinar la creació, el disseny, l'organització, la dotació i la gestió de les oficines judicials i dels òrgans i servicis de suport als òrgans jurisdiccionals, incloent-hi la regulació de les institucions, els instituts i els servicis de medicina forense i de toxicologia.

Article 150. *Justícia gratuïta. Procediments de mediació i conciliació.*

1. Correspon a la Junta d'Andalusia la competència per a ordenar els servicis de justícia gratuïta i d'orientació jurídica gratuïta.

2. La Junta d'Andalusia pot establir els instruments i procediments de mediació i conciliació en la resolució de conflictes en les matèries de la seua competència.

Article 151. *Demarcació, planta i capitalitat judicials.*

1. El Govern de la Junta d'Andalusia, almenys cada cinc anys, amb un informe previ del Consell de Justícia d'Andalusia, proposarà al Govern de l'Estat la determinació i la revisió de la demarcació i la planta judicials a Andalusia. Esta proposta, que és preceptiva, haurà d'acompanyar al projecte de llei que el Govern envia a les Corts Generals.

2. Les modificacions de la planta judicial que no comporten reforma legislativa podran correspondre al Govern de la Junta d'Andalusia. Així mateix la Junta d'Andalusia podrà crear seccions i jutjats, per delegació del Govern de l'Estat, en els termes previstos per la Llei Orgànica del Poder Judicial.

3. La capitalitat de les demarcacions judicials és fixada per una llei del Parlament.

Article 152. *Justícia de pau i de proximitat.*

1. La Junta d'Andalusia té competència sobre la justícia de pau en els termes que estableisca la Llei Orgànica del Poder Judicial. En estos mateixos termes correspon al Consell de Justícia d'Andalusia el nomenament dels jutges. La Junta d'Andalusia també es fa càrrec de les seues indemnitzacions i és la competent per a la provisió dels mitjans necessaris per a l'exercici de les seues funcions. Li correspon també la creació de les secretaries i la seua provisió.

2. La Junta d'Andalusia, en les poblacions que es determine i d'acord amb el que estableix per la Llei Orgànica del Poder Judicial, podrà instar l'establiment d'un sistema de justícia de proximitat que tinga per objectiu resoldre conflictes menors amb celeritat i eficàcia.

Article 153. *Clàusula subrogatòria.*

La Junta d'Andalusia exercirà, a més, les funcions i facultats que la Llei Orgànica del Poder Judicial reconega o atribuisca al Govern de l'Estat amb relació a l'Administració de Justícia a Andalusia.

Article 154. *Participació en l'Administració de Justícia.*

Els andalusos podran participar en l'Administració de Justícia, per mitjà de la institució del Jurat, en els processos penals que se substancien davant dels òrgans jurisdiccionals radicats en territori andalús en els casos i forma legalment establits, de conformitat amb el que preveu la legislació de l'Estat.

Article 155. *Relacions de l'Administració de Justícia amb la ciutadania.*

La llei regularà una carta dels drets dels ciutadans en la seua relació amb el servici públic de l'Administració de Justícia.

TÍTOL VI

Economia, ocupació i hisenda

CAPÍTOL I

Economia

Article 156. *Subordinació a l'interés general.*

Tota la riquesa de la Comunitat Autònoma, en les seues distintes formes i manifestacions, i siga quina siga la seua titularitat, està subordinada a l'interés general.

Article 157. *Principis i objectius bàsics.*

1. La llibertat d'empresa, l'economia social de mercat, la iniciativa pública, la planificació i el foment de l'activitat econòmica constitueixen el fonament de l'actuació dels poders públics de la Comunitat Autònoma d'Andalusia en l'àmbit econòmic.

2. L'activitat econòmica estarà orientada a la consecució dels objectius bàsics de la Comunitat Autònoma establits en el Títol Preliminar.

3. La política econòmica d'Andalusia es regix pels principis següents:

1r. El desenvolupament sostenible.

2n. La plena ocupació, la qualitat en el treball i la igualtat en l'accés al treball.

3r. La cohesió social.

4t. La creació i redistribució de la riquesa.

4. La política econòmica d'Andalusia promourà la capacitat emprenedora i de les iniciatives empresarials, incentivant especialment la xicoteta i mitjana empresa, l'activitat de l'economia social i dels emprenedors autònoms, la formació permanent dels treballadors, la seguretat i la salut laboral, les relacions entre la investigació, la Universitat i el sector productiu, i la projecció internacional de les empreses andaluses.

Article 158. *Ens instrumentals.*

La Comunitat Autònoma podrà constituir empreses públiques i altres ens instrumentals, amb personalitat jurídica pròpia, per a l'execució de funcions de la seua competència.

Article 159. *Diàleg i concertació social.*

Els sindicats i les organitzacions empresarials contribueixen al diàleg i la concertació social, i exercixen una rellevant funció en la defensa i promoció dels interessos econòmics i socials que els són propis.

Article 160. *Funció consultiva en matèria econòmica i social.*

Correspon al Consell Econòmic i Social la funció consultiva en matèria econòmica i social en els termes que desplega l'article 132.

Article 161. *Cohesió social i territorial.*

Els poders públics andalusos orientaran la seua actuació a la consecució de la cohesió social i territorial, així com a l'impuls de l'activitat econòmica, a través de les inversions públiques.

Article 162. *Sector financer.*

1. Els poders públics andalusos contribuiran a l'enfortiment del sector financer andalús i propiciaran la seua participació en els plans estratègics de l'economia.

2. La Junta d'Andalusia promourà una eficaç ordenació del sistema financer andalús garantint la seua viabilitat i estabilitat, i prestant especial atenció a les caixes rurals i a les caixes d'estalvi i a les funcions que a estes últimes els corresponen al servici del benestar general i del desenvolupament econòmic i empresarial.

Article 163. *Modernització econòmica. Accés als mitjans de producció.*

1. La Comunitat Autònoma atindrà la modernització, innovació i desenvolupament de tots els sectors econòmics, a fi de propiciar un teixit productiu de qualitat, i, en particular, de l'agricultura, de la ramaderia, de la

pesca i de l'artesania, a fi d'equiparar el nivell de vida dels andalusos i andaluses.

2. Els poders públics de la Comunitat Autònoma fomentaran les societats cooperatives i altres formes jurídiques d'economia social, per mitjà de la legislació adequada.

3. Els poders públics, d'acord amb la legislació estatal sobre la matèria, establiran els mitjans que faciliten l'accés dels treballadors a la propietat i gestió dels mitjans de producció, de conformitat amb l'article 129.2 de la Constitució.

Article 164. Defensa de la competència.

1. La Junta d'Andalusia establirà per llei un òrgan independent de defensa de la competència en relació amb les activitats econòmiques que es desenvolupen principalment a Andalusia, en els termes de l'article 58.2.

2. Així mateix, podrà instar els organismes estatals de defensa de la competència en tot el que considere necessari per a l'interès general d'Andalusia en esta matèria.

Article 165. Participació en l'ordenació general de l'economia.

La Comunitat Autònoma d'Andalusia participarà en l'elaboració de les decisions estatals que afecten la planificació general de l'activitat econòmica, especialment en aquelles que afecten sectors estratègics d'interès per a Andalusia, tot això d'acord amb el que disposa l'article 131.2 de la Constitució.

CAPÍTOL II

Ocupació i relacions laborals

Article 166. Protecció dels drets laborals i sindicals.

Els poders públics vetllaran pels drets laborals i sindicals dels treballadors en tots els sectors d'activitat.

Article 167. Igualtat de la dona en l'ocupació.

Els poders públics garantiran el compliment del principi d'igualtat d'oportunitats entre hòmens i dones en l'àmbit laboral, en l'accés a l'ocupació, la formació i promoció professional, les condicions de treball, inclosa la retribució, així com que les dones no siguin discriminades per causa d'embaràs o maternitat.

Article 168. Conciliació de la vida laboral, familiar i personal.

La Comunitat Autònoma impulsarà polítiques que afavorisquen la conciliació del treball amb la vida personal i familiar.

Article 169. Polítiques d'ocupació.

1. Els poders públics fomentaran l'accés a l'ocupació dels jòvens i orientaran les seues polítiques a la creació d'ocupació estable i de qualitat per a tots els andalusos i andaluses. A estos efectes, establiran polítiques específiques d'inserció laboral, formació i promoció professional, estabilitat en l'ocupació i reducció de la precarietat laboral.

2. Els poders públics establiran polítiques específiques per a la inserció laboral de les persones amb discapacitat, i vetllaran pel compliment de les reserves previstes en la legislació aplicable.

3. Els poders públics dissenyaran i establiran polítiques concretes per a la inserció laboral dels col·lectius

amb especial dificultat en l'accés a l'ocupació, prestant especial atenció als col·lectius en situació o risc d'exclusió social.

Article 170. Participació dels treballadors en les empreses.

Andalusia promourà la participació dels treballadors en les empreses, així com l'accés a la informació sobre els aspectes generals i laborals que els afecten.

Article 171. Seguretat i salut laboral.

1. L'Administració Pública contribuirà a garantir la seguretat i salut laboral dels treballadors, per a la qual cosa dissenyarà instruments precisos de control i reducció de la sinistralitat laboral, així com mecanismes d'inspecció i prevenció dels riscos laborals.

2. La Comunitat Autònoma es dotarà d'instruments propis per a la lluita contra la sinistralitat laboral.

Article 172. Treballadors autònoms i cooperatives.

1. Una llei del Parlament d'Andalusia regularà les polítiques de suport i foment de l'activitat del treballador autònom.

2. Seran objecte d'atenció preferent, en les polítiques públiques, les cooperatives i la resta d'entitats d'economia social.

Article 173. Relacions laborals.

La Comunitat Autònoma tindrà política pròpia de relacions laborals, que comprendrà, en tot cas:

1r Les polítiques actives d'ocupació, la intermediació i el foment de l'ocupació i de l'autoocupació.

2n Les polítiques de prevenció de riscos laborals i protecció de la seguretat i salut laboral.

3r La promoció del marc autonòmic per a la negociació col·lectiva.

4t La promoció de mitjans de resolució extrajudicial de conflictes laborals.

Article 174. Contractació i subvenció pública.

Les Administracions Públiques d'Andalusia, en el marc de les seues competències, i en l'àmbit de la contractació i de la subvenció pública, adoptaran mesures relatives a:

a) La seguretat i salut laboral.

b) L'estabilitat en l'ocupació.

c) La igualtat d'oportunitats de les dones.

d) La inserció laboral dels col·lectius més desfavorits.

e) L'atenció dels aspectes mediambientals en els processos de producció o transformació de béns i servicis.

CAPÍTOL III

Hisenda de la Comunitat Autònoma

Article 175. Principis generals.

1. Les relacions d'orde tributari i financer entre l'Estat i la Comunitat Autònoma d'Andalusia es regulen per la Constitució, el present Estatut i la Llei Orgànica prevista en l'apartat tercer de l'article 157 de la Constitució.

2. La Comunitat Autònoma d'Andalusia disposarà dels recursos necessaris per a atendre de forma estable i permanent el desplegament i execució de les seues competències perquè quede garantit el principi d'igualtat en

l'accés i prestació de servicis i béns públics en tot el territori espanyol. Tot això d'acord amb els principis de:

- a) Autonomia financera.
- b) Suficiència financera, en virtut dels articles 157 i 158 de la Constitució Espanyola, que atindrà fonamentalment la població real efectiva determinada d'acord amb la normativa estatal i, si és el cas, protegida, així com la seua evolució. Junt amb la població, per a fer efectiu este principi, es tindran en compte altres circumstàncies que pogueren influir en el cost dels servicis que es presten.
- c) Garantia de finançament dels servicis d'educació, sanitat i altres servicis socials essencials de l'estat de benestar per a aconseguir nivells semblants en el conjunt de l'Estat, sempre que es duga a terme, un esforç fiscal semblant expressat en termes de la normativa i d'acord amb l'article 31 de la Constitució.
- d) Responsabilitat fiscal, d'acord amb els principis constitucionals de generalitat, equitat, progressivitat, capacitat econòmica, així com coordinació i transparència en les relacions fiscals i financeres entre les Administracions Públiques. Per a això, la Comunitat Autònoma disposarà d'un espai fiscal propi integrat pels seus recursos de naturalesa tributària, en el qual desenvoluparà l'exercici de les seues competències normatives d'acord amb el que preveu l'article 157.2 de la Constitució Espanyola i la gestió, liquidació, inspecció, revisió i recaptació d'estos.
- e) Lleialtat institucional, coordinació i col·laboració amb la Hisenda estatal i amb les restants hisendes públiques.
- f) Solidaritat, de manera que es garantisca l'establiment d'un equilibri econòmic, adequat i just entre les diverses parts del territori espanyol, prevista en l'article 138 de la Constitució. El Fons de Compensació Interterritorial fixarà les corresponents assignacions per a col·laborar a este propòsit.
- g) Anivellació dels servicis a què es referix l'article 158.1 de la Constitució, en els termes que preveu la lletra c) d'este apartat.
- h) Lliure definició de la destinació i el volum de la despesa pública per a la prestació dels servicis a càrrec seu, sense perjudi de les exigències en matèria d'estabilitat pressupostària i dels altres criteris derivats de la normativa de la Unió Europea i de la legislació de l'Estat.
- i) Prudència financera i austeritat.
- j) Participació per mitjà de relacions multilaterals en els organismes que corresponga, relacionats amb el finançament autonòmic.

SECCIÓ PRIMERA. RECURSOS

Article 176. *Recursos.*

1. La Junta d'Andalusia comptarà amb patrimoni i hisenda propis per a l'exercici de les seues competències.
2. Constituïxen recursos de la Hisenda Pública de la Junta d'Andalusia:
 - a) Els de naturalesa tributària definits pel producte de:
 - Els tributs propis establits per la Comunitat Autònoma.
 - Els tributs cedits per l'Estat.
 - Els recàrrecs sobre tributs estatals.
 - b) Les assignacions i transferències a càrrec dels recursos de l'Estat, i singularment els provinents dels instruments destinats, si és el cas, a garantir la suficiència.
 - c) El deute públic i el recurs al crèdit.
 - d) La participació en els Fons de Compensació Interterritorial, i en qualssevol altres fons destinats a

l'anivellació de servicis, convergència i competitivitat, infraestructures i béns d'acord amb la seua normativa reguladora.

- e) Altres assignacions a càrrec dels pressupostos generals de l'Estat.
- f) Les transferències de la Unió Europea o altres Administracions Públiques.
- g) Els rendiments del patrimoni de la Comunitat Autònoma i altres ingressos de dret privat, llegats, donacions i subvencions que perceba.
- h) Les multes i sancions en l'àmbit de les seues competències.
- i) Qualsevol altre recurs que li pertanga en virtut del que disposen per les lleis.

3. L'establiment, la regulació i l'aplicació dels dits recursos s'efectuarà quan corresponga en els termes i amb els límits previstos o derivats de la llei orgànica prevista en l'article 157.3 de la Constitució, de conformitat amb el que disposen el dit article i els preceptes concordants d'esta.

Article 177. *Actualització del finançament.*

1. L'Estat i la Comunitat Autònoma procediran a l'actualització quinquennal del sistema de finançament, tenint en compte l'evolució del conjunt de recursos públics disponibles i de les necessitats de despeses de les diferents Administracions. Esta actuació haurà d'efectuar-se sense perjudi del seguiment i eventualment posada al dia de les variables bàsiques utilitzades per a la determinació dels recursos proporcionats pel sistema de finançament.
2. L'actualització a què fa referència l'anterior apartat haurà de ser aprovada per la Comissió Mixta d'Assumptes Econòmics i Fiscals Estat-Comunitat Autònoma.

Article 178. *Tributs cedits.*

1. Conforme a l'apartat 3 d'este article, amb els límits i, si és el cas, amb la capacitat normativa i en els termes que s'establisquen en la llei orgànica prevista en l'article 157.3 de la Constitució, se cedixen a la Comunitat Autònoma els tributs següents:
 - a) Tributs estatals cedits totalment:
 - Impost sobre Patrimoni.
 - Impost sobre Successions i Donacions.
 - Impost sobre Transmissions Patrimonials i Actes Jurídics Documentats.
 - Els tributs sobre Joc.
 - Impost sobre electricitat.
 - Impost Especial sobre Determinats Mitjans de Transport.
 - Impost sobre les Vendes Detallistes de Determinats Hidrocarburs.
 - b) Tributs estatals cedits parcialment:
 - Impost sobre la Renda de les Persones Físiques.
 - Impost sobre el Valor Afegit.
 - Impost Especial sobre la Cervesa.
 - Impost Especial sobre el Vi i Begudes Fermentades.
 - Impost Especial sobre Productes Intermedis.
 - Impost Especial sobre l'Alcohol i Begudes Derivades.
 - Impost Especial sobre Hidrocarburs.
 - Impost Especial sobre Labors del Tabac.
 - L'eventual supressió o modificació d'algun dels dits tributs implicarà l'extinció o modificació de la cessió.
2. El contingut d'este article es podrà modificar mitjançant un acord de l'Estat amb la Comunitat Autònoma, que serà tramitat com a projecte de llei. A estos efectes la modificació del present article no es considerarà modificació de l'Estatut.

3. L'abast i condicions de la cessió seran fixats per la Comissió Mixta mencionada en l'article 184 que, en tot cas, ho referirà a rendiments a Andalusia. El Govern de la Nació tramitarà l'acord de la Comissió com a projecte de llei.

Article 179. Principis rectors de la potestat tributària.

1. En els termes previstos en la Constitució i en la Llei Orgànica prevista en l'article 157.3 de la mateixa Constitució, correspon al Parlament la potestat d'establir els tributs, així com la fixació de recàrrecs.

2. La potestat tributària s'exercirà d'acord amb els principis constitucionals de capacitat econòmica, justícia, generalitat, igualtat, equitativa distribució de la càrrega tributària, progressivitat i no confiscatorietat.

3. Sense perjudi de la seua funció primordial de recursos per a la recaptació d'ingressos públics, els tributs podran ser instruments de política econòmica amb vista a la consecució d'un elevat nivell de progrés, cohesió, protecció ambiental i benestar social.

4. La Comunitat Autònoma actuarà d'acord amb els principis d'harmonització, preservant la unitat de mercat.

Article 180. Competències en matèria tributària.

1. Amb observança dels límits establits en la Constitució i en la llei orgànica prevista en el seu article 157.3, correspon a la Comunitat Autònoma l'establiment i la regulació dels seus propis tributs, així com la seua gestió, liquidació, recaptació, inspecció i revisió. Amb este fi, la Comunitat Autònoma disposarà de plenes atribucions per a l'organització i execució de les dites tasques, sense perjudi de la col·laboració que pugua establir-se amb l'Administració Tributària de l'Estat, especialment quan així ho exigisca la naturalesa del tribut.

2. La Comunitat Autònoma exercix les competències normatives i, per delegació de l'Estat, de gestió, liquidació, recaptació, inspecció i la revisió, si és el cas, dels tributs estatals totalment cedits a la Comunitat Autònoma, en els termes que preveu la Llei Orgànica prevista en l'article 157.3 de la Constitució i concretats en la llei que regule la cessió de tributs, sense perjudi de la col·laboració que pugua establir-se amb l'Administració de l'Estat, d'acord amb el que establisca la llei que fixe l'abast i condicions de la cessió.

3. La gestió, liquidació, recaptació, inspecció i revisió, si és el cas, dels altres tributs de l'Estat recaptats a Andalusia correspon a l'Administració tributària de l'Estat, sense perjudi de la delegació que la Comunitat Autònoma pugua rebre d'este, i de la col·laboració que pugua establir-se, quan així ho exigisca la naturalesa del tribut, tot això en els termes establits en la Constitució i en la Llei Orgànica prevista en l'article 157.3 d'esta.

Article 181. Organització en matèria tributària.

1. L'organització de l'Administració de la Comunitat Autònoma en matèria tributària adoptarà la forma que millor responga als principis previstos amb caràcter general en la Constitució i en el present Estatut, vetllant especialment per l'efectiva aplicació dels recursos a càrrec seu i lluitant contra el frau fiscal.

2. Amb la finalitat indicada en l'apartat anterior, per llei es crearà una Agència Tributària a la qual s'encomanarà la gestió, liquidació, recaptació i inspecció de tots els tributs propis, així com, per delegació de l'Estat, dels tributs estatals totalment cedits a la Junta d'Andalusia. En relació amb els altres impostos cedits gestionats per l'Administració Tributària de l'Estat a Andalusia, podrà establir-se un règim de col·laboració per a la seua gestió

compartida quan així ho exigisca la naturalesa del tribut. A este efecte, es constituirà en l'àmbit de la Comunitat Autònoma un consorci amb participació paritària de l'Administració Tributària estatal i la de la Comunitat Autònoma.

3. La Comunitat Autònoma participarà, en la forma que es determine, en els organismes tributaris de l'Estat responsables de la gestió, liquidació, recaptació i inspecció dels tributs estatals cedits parcialment.

4. L'Agència Tributària d'Andalusia podrà prestar la seua col·laboració a altres administracions, podent assumir, per delegació, la gestió tributària en relació amb els tributs locals.

Article 182. Òrgans economicoadministratius.

La Comunitat Autònoma assumirà, per mitjà dels seus propis òrgans economicoadministratius, la revisió per la via administrativa de les reclamacions que els contribuents puguen interposar contra els actes de gestió tributària dictats per l'Agència Tributària andalusa, sense perjudi de les competències en matèria d'unificació de criteri que li corresponen a l'Administració General de l'Estat.

A estos efectes, la Junta d'Andalusia i l'Administració General de l'Estat podran, així mateix, acordar els mecanismes de cooperació que siguen necessaris per a l'adequat exercici de les funcions de revisió en via economicoadministrativa.

Article 183. Relacions de la Comunitat Autònoma amb l'Administració financera de l'Estat.

1. Les relacions financeres de la Comunitat Autònoma amb l'Estat es regiran pels principis de transparència, lleialtat institucional i participació en les decisions que els afecten.

2. Andalusia, atenent els seus interessos en matèria de finançament, podrà decidir la seua vinculació al model de finançament autonòmic en la manera i forma previstos en l'article 184 d'este Estatut, respectant-se, en tot cas, els principis enumerats en l'article 175 anterior.

3. Andalusia col·laborarà o participarà, en la forma que determine la normativa aplicable, en la gestió de l'Agència Tributària Estatal.

4. Ambdós Administracions es facilitaran mútuament l'accés a la informació estadística i de gestió necessària per al millor exercici de les seues competències respectives en un marc de cooperació i transparència.

5. En el cas de reforma o modificació del sistema tributari espanyol que implique una supressió de tributs o una variació dels ingressos de la Comunitat Autònoma d'Andalusia, que depenen dels tributs estatals, la Comunitat Autònoma d'Andalusia té dret que l'Estat adopte les mesures de compensació oportunes perquè esta no veja reduïdes ni minvades les possibilitats de desenvolupament de les seues competències ni del seu creixement futur. D'acord amb el principi de lleialtat institucional, es valorarà l'impacte financer, positiu o negatiu, que les disposicions generals aprovades per l'Estat tinguen sobre la Comunitat Autònoma o les aprovades per la Comunitat Autònoma tinguen sobre l'Estat, en un període de temps determinat, en forma d'una variació de les necessitats de despesa o de la capacitat fiscal, amb la finalitat d'establir els mecanismes d'ajust necessaris.

6. Andalusia participarà en la forma en què es determine, en la realització dels estudis, anàlisis, informes o qualsevol altre tipus d'actuació que es considere necessària en matèria de regulació, aplicació dels tributs cedits a les comunitats autònomes.

7. La Comunitat Autònoma d'Andalusia mantindrà relacions multilaterals, a través del Consell de Política

Fiscal i Financera, en les matèries que afecten, entre altres, el sistema estatal de finançament, i en la Comissió Mixta prevista en l'article següent en relació amb les qüestions específiques andaluses.

Article 184. Comissió Mixta d'Assumptes Econòmics i Fiscals Estat-Comunitat Autònoma.

1. La Comissió Mixta d'Assumptes Econòmics i Fiscals Estat-Comunitat Autònoma és l'òrgan bilateral de relació entre l'Estat i la Comunitat Autònoma en l'àmbit del finançament autonòmic. Li correspon la concreció, aprovació, actualització i el seguiment del sistema de finançament, així com la canalització del conjunt de relacions fiscals i financeres de la Comunitat Autònoma i l'Estat, i exercirà les seues funcions sense perjudici dels acords subscrits per la Junta d'Andalusia en esta matèria en institucions i organismes de caràcter multilateral.

2. La Comissió Mixta estarà integrada per un nombre igual de representants de l'Estat i de la Comunitat Autònoma. La seua presidència serà exercida de forma rotatòria entre les dos parts en torns anuals.

3. La Comissió Mixta adoptarà el seu reglament intern i de funcionament per acord entre les dos delegacions.

4. Correspon a la Comissió Mixta d'Assumptes Econòmics i Fiscals Estat-Comunitat Autònoma:

a) Acordar l'abast i condicions de la cessió de tributs de titularitat estatal i, especialment, els percentatges de participació en el rendiment dels tributs estatals cedits parcialment.

b) Establir els mecanismes de col·laboració entre l'Administració Tributària d'Andalusia i l'Administració Tributària de l'Estat, així com els criteris de coordinació i d'harmonització fiscal d'acord amb les característiques o la naturalesa dels tributs cedits.

c) Negociar el percentatge de participació d'Andalusia en la distribució territorial dels fons estructurals europeus.

d) Estudiar les inversions que l'Estat realitzarà a la Comunitat Autònoma d'Andalusia.

e) Acordar la valoració dels traspassos de servicis de l'Estat a la Comunitat Autònoma.

f) Establir els mecanismes de col·laboració entre la Comunitat Autònoma i l'Administració General de l'Estat que siguin necessaris per a l'adequat exercici de les funcions de revisió en via economicoadministrativa.

g) Acordar els mecanismes de col·laboració entre la Comunitat Autònoma i l'Estat per a l'exercici de les funcions en matèria cadastral.

5. La Comissió Mixta proposarà les mesures de cooperació necessàries per a garantir l'equilibri del sistema de finançament que estableix el present Capítol quan pugua veure's alterat per decisions legislatives estatals o de la Unió Europea.

Article 185. Gestió dels fons europeus.

1. Correspon a la Comunitat Autònoma la gestió, planificació i execució dels fons europeus destinats a Andalusia i, en general, dels que es canalitzen a través de programes europeus, assignats a esta, en especial d'aquells aprovats en aplicació de criteris de convergència o derivats de la situació específica d'Andalusia.

2. Els fons que es reben en estos conceptes podran ser modulats amb criteris socials i territorials per la Comunitat Autònoma d'Andalusia, dins del respecte a les normes europees aplicables.

Article 186. Tractament fiscal.

La Comunitat Autònoma gaudirà del mateix tractament fiscal que la legislació estableix per a l'Estat.

Article 187. Deute públic i operacions de crèdit.

1. La Comunitat Autònoma podrà emetre deute públic per a finançar despeses d'inversió d'acord amb una llei del Parlament d'acord amb el que disposa la Llei Orgànica prevista en l'article 157.3 de la Constitució.

2. El volum i les característiques de les emissions s'establiran d'acord amb l'ordenació general de la política creditícia i en col·laboració amb l'Estat.

3. Els títols emesos tindran la consideració de fons públics amb caràcter general.

4. La Comunitat Autònoma podrà realitzar operacions de crèdit per un termini inferior a un any, a fi de cobrir les seues necessitats transitòries de tresoreria, amb subjecció al que disposa la Llei Orgànica prevista en l'article 157.3 de la Constitució.

5. La Comunitat Autònoma podrà realitzar també operacions de crèdit, per un termini superior a un any, siga quina siga la forma com es documenten, sempre que es complisquen els requisits següents:

a) Que l'import total del crèdit siga destinat exclusivament a la realització de despeses d'inversió.

b) Que l'import total de les anualitats d'amortització per capital i interessos no excedisca el vint-i-cinc per cent dels ingressos corrents de la Comunitat Autònoma.

Article 188. Patrimoni.

1. El patrimoni de la Comunitat Autònoma estarà integrat per:

a) Els béns i drets de la seua titularitat en el moment d'aprovar-se el present Estatut.

b) Els béns i drets adquirits per qualsevol títol jurídic vàlid.

2. El patrimoni de la Comunitat Autònoma, la seua administració, defensa i conservació seran regulats per una llei del Parlament d'Andalusia.

SECCIÓ SEGONA. DESPESA PÚBLICA I PRESSUPOST

Article 189. Assignació de la despesa pública.

1. El despesa pública de la Comunitat Autònoma realitzarà una assignació equitativa dels recursos disponibles amb vista a la satisfacció de les necessitats a cobrir, tenint en compte els fins constitucionals i estatutaris encomanats als poders públics, així com els principis d'estabilitat econòmica, eficiència i economia que han de guiar la seua programació i execució. En tot cas es vetlarà per la prestació d'un adequat nivell dels servicis públics fonamentals i per la salvaguarda dels drets socials i la igualtat d'oportunitats.

2. Així mateix, la despesa pública garantirà, dins del marc de les seues competències, la realització del principi de solidaritat, en compliment dels articles 2 i 138 de la Constitució, i vetlarà per l'equilibri territorial i la realització interna del dit principi en el si de la Comunitat Autònoma, facilitant així mateix la cooperació exterior.

3. En la seua execució s'observaran els principis de coordinació, transparència, comptabilització i un adequat control economicofinancer i d'eficàcia, tant intern com extern, així com la revisió i inspecció de prestacions i la lluita contra el frau en la seua percepció i ocupació.

Article 190. *Llei del pressupost.*

1. Correspon al Consell de Govern l'elaboració i execució del pressupost de la Comunitat Autònoma i al Parlament el seu examen, esmena, aprovació i control. Tota proposició o esmena que supose un augment dels crèdits o disminució dels ingressos pressupostaris requerirà la conformitat del Consell de Govern per a la seua tramitació.

2. El pressupost serà únic i s'elaborarà amb criteris tècnics, homogenis amb els de l'Estat. Inclourà necessàriament la totalitat dels ingressos i despeses de la Junta d'Andalusia i dels seus organismes públics i la resta de ens, empreses i institucions d'ella dependents, així com, si és el cas, l'import dels beneficis fiscals que afecten els tributs propis establits pel Parlament.

3. A més dels corresponents estats de despeses i ingressos i de les normes precises per a la seua adequada intel·ligència i execució, la llei del pressupost només podrà contindre aquelles normes que resulten necessàries per a implementar la política econòmica del Govern.

4. El pressupost té caràcter anual. El projecte de llei del pressupost i la documentació annexa han de ser presentats al Parlament almenys amb dos mesos d'antelació a l'expiració del pressupost corrent.

5. Si el pressupost no estiguera aprovat el primer dia de l'exercici econòmic corresponent, es considerarà automàticament prorrogat el de l'exercici anterior fins a l'aprovació del nou.

6. La llei del pressupost no pot crear tributs. Podrà modificar-los quan una llei tributària substantiva així ho preveja.

7. La llei del pressupost establirà anualment instruments orientats a corregir els desequilibris territorials i anivellar els servicis i infraestructures.

SECCIÓ TERCERA. HISENDES LOCALS

Article 191. *Autonomia i competències financeres.*

1. Les hisendes locals andaluses es regixen pels principis de suficiència de recursos per a la prestació dels servicis que els corresponen, autonomia, responsabilitat fiscal, equitat i solidaritat.

2. Les Administracions locals disposen de capacitat per a regular les seues pròpies finances en el marc de la Constitució i les lleis. Esta capacitat inclou les potestats que es fixen per les lleis en relació amb els seus tributs propis i l'autonomia pressupostària i de despesa en l'aplicació dels seus recursos, així com dels ingressos de caràcter incondicionat que perceben procedents dels pressupostos d'altres Administracions.

3. Correspon als governs locals, en el marc del que estableix la normativa reguladora del sistema tributari local, la competència per a gestionar, recaptar i inspeccionar els seus tributs, sense perjudi que puguen delegar-la o establir alguna altra forma de col·laboració.

Article 192. *Col·laboració de la Comunitat Autònoma.*

1. Una llei regularà la participació de les Entitats Locals en els tributs de la Comunitat Autònoma, que s'instrumentarà a través d'un fons d'anivellació municipal, de caràcter incondicionat.

2. Addicionalment la Comunitat Autònoma podrà establir programes de col·laboració financera específica per a matèries concretes.

3. Correspon a la Comunitat Autònoma la tutela financera dels ens locals, sense perjudi de les competències de l'Estat i amb respecte a l'autonomia que a estos els reconeix la Constitució.

4. Els ens locals podran delegar a favor de la Comunitat Autònoma la gestió, liquidació, recaptació i inspecció dels seus propis tributs o establir alguna altra forma de col·laboració.

5. Els ingressos dels ens locals consistents en participacions en ingressos i en subvencions incondicionades estatals es percebran a través de la Comunitat Autònoma, que els distribuirà d'acord amb els criteris establits en les seues lleis, respectant els criteris fixats per la legislació de l'Estat en esta matèria.

6. Les modificacions del marc normatiu de la Comunitat Autònoma que disminuïsquen els ingressos tributaris locals hauran de preveure la compensació oportuna.

7. Qualsevol atribució de competències anirà acompanyada de l'assignació de recursos suficients.

Article 193. *El Cadastre.*

L'Administració General de l'Estat i la Junta d'Andalusia establiran les vies de col·laboració necessaris per a assegurar la participació d'esta en les decisions i l'intercanvi d'informació que siguen necessaris per a l'exercici de les seues competències.

Així mateix, s'establiran formes de gestió consorciada del Cadastre entre l'Estat, la Junta d'Andalusia i els municipis, d'acord amb el que dispose la normativa de l'Estat i de tal manera que es garantisca la plena disponibilitat de les bases de dades per a totes les Administracions i la unitat de la informació.

SECCIÓ QUARTA. FISCALITZACIÓ EXTERNA DEL SECTOR PÚBLIC ANDALÚS

Article 194. *Òrgan de fiscalització.*

Correspon a la Cambra de Comptes la fiscalització externa del sector públic andalús en els termes de l'article 130.

TÍTOL VII

Medi ambient

Article 195. *Conservació de la biodiversitat.*

Els poders públics orientaran les seues polítiques a la protecció del medi ambient, la conservació de la biodiversitat, així com de la riquesa i varietat paisatgística d'Andalusia, per al gaudi de tots els andalusos i andaluses i el seu llegat a les generacions futures.

Article 196. *Ús sostenible dels recursos naturals.*

Els poders públics promouran el desenvolupament sostenible, l'ús racional dels recursos naturals garantint la seua capacitat de renovació, i la reducció d'emissions contaminants a l'atmosfera. Així mateix la Comunitat Autònoma promocionarà l'educació ambiental en el conjunt de la població.

Article 197. *Producció i desenvolupament sostenible.*

1. En el marc de les seues competències, els poders públics d'Andalusia orientaran les seues polítiques especialment al desenvolupament de l'agricultura ecològica, el turisme sostenible, la protecció del litoral i la xarxa d'espais naturals protegits, així com al foment d'una tecnologia eficient i neta. Tots els sectors econòmics vincu-

lats al desenvolupament sostenible complixen un paper rellevant en la defensa del medi ambient.

2. Els poders públics d'Andalusia impulsaran les polítiques i disposaran els instruments adequats per a fer compatible l'activitat econòmica amb l'òptima qualitat ambiental, vetlant perquè els sectors productius protegiscuen de forma efectiva el medi ambient.

3. Els poders públics d'Andalusia protegiran el cicle integral de l'aigua, i promouran el seu ús sostenible, eficient i responsable d'acord amb l'interés general.

Article 198. *Residus.*

Correspon a la Junta d'Andalusia la planificació, supervisió i control de la gestió dels residus urbans i industrials. S'adoptaran els mitjans necessaris tant per a assegurar el compliment de les normes com de les mesures per a la reducció, reciclatge i reutilització dels residus.

Article 199. *Desenvolupament tecnològic i biotecnològic.*

Els poders públics d'Andalusia fomentaran el desenvolupament tecnològic i biotecnològic, així com la investigació i l'ús de recursos autòctons orientats a procurar la màxima autonomia en matèria agroalimentària. El control d'estes activitats correspondrà, en el marc del que estableix l'article 149.1.15a de la Constitució, a la Junta d'Andalusia, d'acord amb els principis de precaució, seguretat i qualitat alimentària.

Article 200. *Prevenició d'incendis forestals i lluita contra la desertificació.*

Els poders públics posaran en marxa mecanismes adequats de lluita contra la desertificació, la deforestació i l'erosió a Andalusia, realitzaran plans de prevenició d'incendis forestals i extinció, així com la recuperació mediambiental de les zones afectades.

Article 201. *Protecció davant de la contaminació.*

1. Els poders públics d'Andalusia promouran polítiques que milloren la qualitat de vida de la població per mitjà de la reducció de les distintes formes de contaminació i la fixació d'estàndards i nivells de protecció.

2. Estes polítiques es dirigiran, especialment en el medi urbà, a la protecció enfront de la contaminació acústica, així com al control de la qualitat de l'aigua, de l'aire i del sòl.

Article 202. *Desenvolupament rural.*

Els poders públics d'Andalusia, amb l'objectiu conjunt de fixar la població del món rural i de millorar la seua qualitat de vida, promouran estratègies integrals de desenvolupament rural, dirigides a constituir les bases necessàries per a propiciar un desenvolupament sostenible.

Article 203. *Ús eficient del sòl i sistemes integrals de transport.*

1. Els poders públics d'Andalusia vetlaran per un ús eficient i sostenible del sòl, a fi d'evitar l'especulació urbanística i la configuració d'àrees urbanitzades insostenibles.

2. La Comunitat Autònoma d'Andalusia potenciarà el desenvolupament del transport públic col·lectiu, especialment aquell més eficient i menys contaminant.

Article 204. *Utilització racional dels recursos energètics.*

Els poders públics d'Andalusia posaran en marxa estratègies dirigides a evitar el canvi climàtic. Per a això potenciaran les energies renovables i netes, i duran a terme polítiques que afavoriscuen la utilització sostenible dels recursos energètics, la suficiència energètica i l'estalvi.

Article 205. *Protecció dels animals.*

Els poders públics vetlaran per la protecció dels animals, en particular per aquelles espècies en perill d'extinció. El Parlament d'Andalusia regularà per llei la dita protecció.

Article 206. *Incentius i mesures fiscals.*

1. Per a la consecució dels objectius establits en este Títol, la Junta d'Andalusia desenvoluparà polítiques pròpies i incentius a particulars adequats a la dita finalitat.

2. Una llei del Parlament d'Andalusia regularà mesures de fiscalitat ecològica, preventives, correctores i compensatòries del dany ambiental en el marc de la Llei Orgànica a què es referix l'article 157.3 de la Constitució Espanyola.

TÍTOL VIII

Mitjans de comunicació social

Article 207. *Dret a la informació.*

1. Els poders públics d'Andalusia vetlaran, per mitjà del que disposa el present Títol, pel respecte a les llibertats i drets reconeguts en l'article 20 de la Constitució, especialment els referits a la llibertat d'expressió i al dret a una informació independent, veraç i plural.

2. Tots els mitjans de comunicació andalusos, públics i privats, estan subjectes als valors constitucionals.

Article 208. *Mitjans audiovisuals.*

Els mitjans audiovisuals de comunicació, tant públics com privats, en compliment de la seua funció social, han de respectar els drets, llibertats i valors constitucionals, especialment en relació a la protecció de la joventut i la infància, així com vetlar pel compliment del principi d'igualtat de gènere i l'eliminació de totes les formes de discriminació.

Article 209. *Publicitat institucional.*

Una llei del Parlament d'Andalusia regularà la publicitat institucional en les seues diverses formes.

Article 210. *Servici públic de radiotelevisió.*

1. El servici i la gestió de la radiotelevisió d'Andalusia tenen caràcter públic i es prestaran per mitjà de gestió directa.

2. Sense perjuí del que disposa l'apartat anterior, es podran atorgar a entitats i corporacions públiques i als particulars concessions administratives per a la gestió indirecta del servei públic de radiotelevisió.

3. La Junta d'Andalusia gestionarà directament un servei de radiotelevisió pública.

Article 211. *Mitjans de comunicació públics.*

1. Els mitjans de comunicació de gestió directa per la Junta d'Andalusia i les Corporacions locals orientaran la seua activitat a la promoció dels valors educatius i culturals andalusos, respectant, en tot cas, els principis d'independència, pluralitat, objectivitat, neutralitat informativa i veracitat.

2. Es garantirà el dret d'accés a estos mitjans de les associacions, organitzacions i institucions representatives de la diversitat política, social i cultural d'Andalusia, respectant el pluralisme de la societat.

Article 212. *La cultura andalusa.*

Els mitjans de difusió públics promouran la cultura andalusa tant en les seues formes tradicionals com en les noves creacions. Fomentaran el desenvolupament audiovisual a Andalusia, així com la seua producció cinematogràfica.

Article 213. *Reconeixement i ús de la modalitat lingüística andalusa.*

Els mitjans audiovisuals públics promouran el reconeixement i ús de la modalitat lingüística andalusa, en les seues diferents parles.

Article 214. *Control parlamentari.*

1. Correspon al Parlament el control dels mitjans de comunicació social gestionats directament per la Junta d'Andalusia a través d'una Comissió Parlamentària, en els termes que establisca el Reglament de la Cambra.

2. L'elecció del director o directora de la Radiotelevisió Pública Andalusia correspon al Ple del Parlament per majoria qualificada.

3. Les mateixes funcions corresponen als Plens de les Corporacions respecte dels mitjans de comunicació públics locals.

4. L'activitat de control dels mitjans de comunicació establida en este article tindrà com a objecte vetlar pels principis d'independència, pluralisme i objectivitat, així com per una òptima gestió econòmica i financera.

Article 215. *Nous canals audiovisuals.*

La Comunitat Autònoma podrà crear nous canals audiovisuals o altres mitjans de comunicació en el marc de l'ordenament jurídic.

Article 216. *Espai radioelèctric.*

Andalusia serà consultada en qualsevol decisió que afecte la planificació o l'ús del seu espai radioelèctric o del seu sistema de telecomunicacions.

Article 217. *Protecció dels drets en els mitjans audiovisuals.*

Correspon al Consell Audiovisual d'Andalusia vetlar pel respecte dels drets, llibertats i valors constitucionals i estatutaris en els mitjans de comunicació audiovisual, en els termes establits en l'article 131.

TÍTOL IX

Relacions institucionals de la Comunitat Autònoma

CAPÍTOL I

Relacions amb l'Estat

Article 218.

En els supòsits previstos en el present Títol, la Comunitat Autònoma d'Andalusia participarà en les decisions o institucions de l'Estat i de la Unió Europea d'acord amb el que establisquen en cada cas la Constitució, la legislació de l'Estat i la normativa de la Unió Europea.

Article 219. *Principis.*

1. En el marc del principi de solidaritat les relacions de la Comunitat Autònoma d'Andalusia amb l'Estat es fonamenten en la col·laboració, cooperació, lleialtat institucional i mutu auxili.

2. Per als assumptes d'interés específic de la Comunitat Autònoma s'establiran els corresponents instruments bilaterals de relació. En els assumptes d'interés general, Andalusia participarà a través dels procediments o en els òrgans multilaterals que es constituïsquen.

Article 220. *Comissió Bilateral de Cooperació Junta d'Andalusia-Estat.*

1. Es crearà una Comissió Bilateral Junta d'Andalusia-Estat, d'acord amb els principis establits en l'article anterior, que constituirà el marc general i permanent de relació entre els Governos de la Junta d'Andalusia i de l'Estat, als efectes següents:

a) La participació, informació, col·laboració i coordinació en l'exercici de les seues competències respectives en els supòsits previstos en l'apartat 2 d'este article.

b) L'establiment de mecanismes d'informació i col·laboració sobre les respectives polítiques públiques i els assumptes d'interés comú

2. Les funcions de la Comissió Bilateral Junta d'Andalusia-Estat són deliberar, fer propostes i, si és procedent, adoptar acords en els casos establits expressament pel present Estatut i, en general, amb relació als àmbits següents:

a) Els projectes de llei que incidixen singularment sobre la distribució de competències entre l'Estat i la Junta d'Andalusia.

b) La programació de la política econòmica general del Govern de l'Estat en tot allò que afecte singularment els interessos i les competències de la Comunitat Autònoma d'Andalusia i sobre l'aplicació i el desenvolupament d'esta política.

c) L'impuls de les mesures adequades per a millorar la col·laboració entre l'Estat i la Comunitat Autònoma d'Andalusia i assegurar un exercici més eficaç de les competències respectives en els àmbits d'interés comú.

d) Els conflictes competencials plantejats entre les dos parts i la proposta, si és procedent, de mesures per a la seua resolució.

e) L'avaluació del funcionament dels mecanismes de col·laboració que s'hagen establits entre l'Estat i la Comunitat Autònoma d'Andalusia i la proposta de les mesures que permeten millorar-los.

f) La proposta de la relació d'organismes econòmics, institucions financeres i empreses públiques de l'Estat en què la Comunitat Autònoma d'Andalusia pot

designar representants, i les modalitats i les formes d'esta representació.

g) El seguiment de la política europea per a garantir l'efectivitat de la participació de la Comunitat Autònoma d'Andalusia en els assumptes de la Unió Europea.

h) El seguiment de l'acció exterior de l'Estat que afecte les competències pròpies de la Comunitat Autònoma d'Andalusia.

i) Les qüestions d'interés comú que establisquen les lleis o que plantegen les parts.

j) La modificació del règim especial agrari en la seua projecció a Andalusia, així com els aspectes que afecten directament l'ocupació rural i la determinació, quantificació i distribució dels fons dirigits a este.

3. La Comissió Bilateral Junta d'Andalusia-Estat està integrada per un nombre igual de representants de l'Estat i de la Junta d'Andalusia. La seua presidència és exercida de forma alternativa entre les dos parts en torns d'un any. La Comissió disposa d'una secretaria permanent i pot crear les subcomissions i els comitès que crega convenients. La Comissió elabora una memòria anual, que trasllada el Govern de l'Estat i al Govern de la Junta d'Andalusia i al Parlament.

4. La Comissió Bilateral Junta d'Andalusia-Estat es reuneix en sessió plenària almenys dos vegades a l'any i sempre que ho sol·licite una de les dos parts.

5. La Comissió Bilateral Junta d'Andalusia-Estat adopta el seu reglament intern i de funcionament per acord de les dos parts.

Article 221. *Instruments de col·laboració.*

1. La Junta d'Andalusia col·laborarà amb l'Estat per mitjà d'òrgans i procediments multilaterals en els assumptes d'interés comú.

2. El Consell de Govern i el Govern central, en l'àmbit de les seues corresponents competències, podran subscriure instruments de col·laboració adequats al compliment d'objectius d'interés comú.

Article 222. *Participació en la planificació.*

La Comunitat Autònoma participarà en la planificació de l'activitat econòmica, tant general com sectorial, especialment quan afecte sectors estratègics d'Andalusia, d'acord amb l'article 131 de la Constitució.

Article 223. *Senadors per Andalusia.*

Els Senadors elegits o designats per Andalusia podran comparèixer davant del Parlament en els termes que establisca el seu Reglament per a informar de la seua activitat en el Senat.

Article 224. *Participació en els processos de designació en els òrgans constitucionals.*

La Junta d'Andalusia participa en els processos de designació dels òrgans constitucionals en els termes que disposen les lleis o, si és el cas, l'ordenament parlamentari.

Article 225. *Representació de la Comunitat Autònoma.*

Correspon al President de la Junta la representació de la Comunitat Autònoma d'Andalusia en les seues relacions amb l'Estat.

CAPÍTOL II

Relacions amb altres Comunitats i Ciutats Autònomes

Article 226. *Convenis i acords de cooperació.*

1. En els supòsits, condicions i requisits que determine el Parlament, la Comunitat Autònoma d'Andalusia pot celebrar convenis amb altres comunitats autònomes per a la gestió i prestació conjunta de servicis propis d'estes. En tot cas, el Parlament disposarà de mecanismes de control i seguiment del que acorda.

2. El Parlament comunicarà a les Corts Generals, a través del seu president, la celebració, si és el cas, dels convenis previstos en l'apartat anterior, que entraran en vigor al cap de seixanta dies d'esta comunicació. Si les Corts Generals o alguna de les Cambres formularen objeccions en el dit termini, a partir de la recepció de la comunicació, el conveni haurà de seguir el tràmit previst en l'apartat següent d'este article.

3. El Parlament haurà de sol·licitar autorització de les Corts Generals per a concertar acords de cooperació amb altres comunitats autònomes. Competeix al Parlament determinar l'abast, la forma i el contingut d'estos acords.

4. Els convenis i els acords subscrits per la Junta d'Andalusia amb altres comunitats autònomes han de publicar-se en el Butlletí Oficial de la Comunitat Autònoma.

Article 227. *Convenis de caràcter cultural.*

El Consell de Govern podrà subscriure convenis per a la celebració d'actes de caràcter cultural en altres Comunitats i Ciutats Autònomes, especialment dirigits als residents d'origen andalús.

Article 228. *Relacions amb Ceuta i Melilla.*

La Comunitat Autònoma d'Andalusia mantindrà unes especials relacions de col·laboració, cooperació i assistència amb les Ciutats Autònomes de Ceuta i Melilla.

Article 229. *Representació de la Comunitat Autònoma d'Andalusia.*

Correspon al president de la Junta la representació de la Comunitat Autònoma d'Andalusia en les seues relacions amb altres comunitats autònomes.

CAPÍTOL III

Relacions amb les institucions de la Unió Europea

Article 230. *Marc de relació.*

Les relacions de la Comunitat Autònoma d'Andalusia amb les institucions de la Unió Europea es regiran pel que disposa el present Estatut i en el marc del que establisca la legislació de l'Estat.

Article 231. *Participació en la voluntat de l'Estat.*

1. La Comunitat Autònoma participa en la formació de la posició de l'Estat davant de la Unió Europea en els assumptes relatius a les competències o als interessos d'Andalusia, en els termes que establixen el present Estatut i la legislació sobre la matèria.

2. La Comunitat Autònoma ha de participar de forma bilateral en la formació de la posició de l'Estat en els assumptes que l'afecten exclusivament. En els altres, la participació es realitzarà en el marc dels procediments multilaterals que s'establisquen.

3. La posició expressada per la Comunitat Autònoma és determinant en la formació de la posició estatal si afecta les seues competències exclusives i si de la proposta o iniciativa europea es poden derivar conseqüències financeres o administratives de singular rellevància per a Andalusia. Si esta posició no l'acull el Govern de l'Estat, este ha de motivar-ho davant de la Comissió Junta d'Andalusia-Estat. En els altres casos la dita posició haurà de ser escoltada per l'Estat.

Article 232. Participació en les decisions de la Unió Europea.

Andalusia participarà en els processos de decisió en les institucions de la Unió Europea directament o a través de la representació de l'Estat, en els termes que legalment es determinen.

Article 233. Informació de l'Estat.

L'Estat informarà la Junta d'Andalusia de les iniciatives, les propostes i projectes normatius i les decisions de tramitació en la Unió Europea, així com dels procediments que se seguïsquen davant dels òrgans judicials europeus en què Espanya siga part, en allò que afecte l'interès d'Andalusia, d'acord amb el que estableix la normativa estatal. La Junta d'Andalusia podrà dirigir a l'Estat les observacions i propostes que considere convenientes.

Article 234. Participació i representació en les institucions i organismes de la Unió Europea.

1. La Junta d'Andalusia participa en les delegacions espanyoles davant de les institucions de la Unió Europea en defensa i promoció dels seus interessos i per a afavorir la necessària integració de les polítiques autonòmiques amb les estatals i les europees. Especialment, participa davant del Consell de Ministres i en els processos de consulta i preparació del Consell i la Comissió, quan es tracten assumptes de la competència legislativa de la Junta d'Andalusia, en els termes que s'establisquen en la legislació corresponent.

2. Quan es referisca a competències exclusives de la Junta d'Andalusia, la participació prevista en l'apartat anterior permetrà, amb l'acord previ i per delegació, exercir la representació i la presidència d'estos òrgans, atenent el que preveu la normativa que hi siga aplicable.

Article 235. Desplegament i aplicació del dret de la Unió Europea.

1. La Junta d'Andalusia desenvolupa i executa el dret de la Unió Europea en les matèries de la seua competència, d'acord amb el que estableixca una llei del Parlament d'Andalusia.

2. En el cas que la Unió Europea estableixca una legislació que substituïska la normativa bàsica de l'Estat, la Junta d'Andalusia podrà adoptar la legislació de desplegament a partir de les normes europees.

Article 236. Delegació Permanent de la Junta d'Andalusia.

La Junta d'Andalusia tindrà una Delegació Permanent en la Unió Europea com a òrgan administratiu de representació, defensa i promoció dels seus interessos davant de les institucions i òrgans d'esta, així com per a demanar informació i establir mecanismes de relació i coordinació amb estos.

Article 237. Consulta al Parlament d'Andalusia.

El Parlament d'Andalusia serà consultat prèviament a l'emissió del dictamen de les Corts Generals sobre les

propostes legislatives europees en el marc del procediment de control dels principis de subsidiarietat i proporcionalitat que estableixca el Dret Comunitari.

Article 238. Accions davant del Tribunal de Justícia.

1. La Junta d'Andalusia intervé en els procediments davant del Tribunal de Justícia de la Unió Europea en els termes establits per la legislació de l'Estat. Hi tindrà accés, si és el cas, si així ho estableix la legislació comunitària.

2. En el marc de la legislació vigent en la matèria, la Junta d'Andalusia podrà instar l'Estat i les institucions legitimades l'inici d'accions davant del Tribunal de Justícia de la Unió Europea en defensa dels interessos de la Comunitat Autònoma.

Article 239. Relacions amb les regions europees.

1. La Junta d'Andalusia promourà la cooperació, i establirà les relacions que considere convenientes per a l'interès general d'Andalusia, amb les regions europees amb què compartisca objectius i interessos.

2. Els poders públics d'Andalusia impulsaran la presència de les regions en la definició de les polítiques de la Unió Europea.

CAPÍTOL IV

Acció exterior

Article 240. Tractats i convenis.

1. La Junta d'Andalusia serà prèviament informada per l'Estat dels actes de celebració d'aquells tractats i convenis internacionals que afecten directament i singularment matèries de la seua competència. Una vegada rebuda la informació emetrà, si és el cas, el seu parer i podrà dirigir a l'Estat les observacions que considere pertinents.

2. Quan es tracte de tractats i convenis que afecten directament i singularment la Comunitat Autònoma, la Junta d'Andalusia podrà sol·licitar la seua participació en les delegacions negociadores.

3. La Junta d'Andalusia podrà sol·licitar de l'Estat la celebració de tractats internacionals en matèries de la seua competència.

4. La Comunitat Autònoma adoptarà les mesures necessàries per a l'execució dels tractats i convenis internacionals en el que afecten les matèries atribuïdes a la seua competència, segons el present Estatut.

Article 241. Acords de col·laboració.

La Junta d'Andalusia, per a la promoció dels interessos andalusos, podrà subscriure acords de col·laboració en l'àmbit de les seues competències. Amb este fi, els òrgans de representació exterior de l'Estat prestaran el suport necessari a les iniciatives de la Junta d'Andalusia.

Article 242. Participació en organismes internacionals.

La Junta d'Andalusia participarà en els organismes internacionals en assumptes de singular rellevància per a la Comunitat Autònoma, en el si de la delegació espanyola. Podrà fer-ho directament quan així ho permeta la normativa estatal.

Article 243. Relacions culturals amb altres Estats.

La Comunitat Autònoma podrà sol·licitar del Govern que celebre i presente, si és el cas, a les Corts Generals, per a la seua autorització, els tractats o convenis que per

meten l'establiment de relacions culturals amb els Estats amb què mantinga particulars vincles culturals o històrics.

Article 244. Participació en fòrums i trobades.

La Comunitat Autònoma participarà en els fòrums i trobades de col·laboració entre l'Estat espanyol i els països fronterers amb Andalusia.

CAPÍTOL V

Cooperació al desenvolupament

Article 245. Principi de solidaritat.

1. El poble andalús participa de la solidaritat internacional amb els països menys desenvolupats promovent un orde internacional basat en una més justa redistribució de la riquesa.

2. La Comunitat Autònoma d'Andalusia desplegarà activitats de cooperació al desenvolupament en els dits països, dirigides a l'eradicació de la pobresa, la defensa dels drets humans i la promoció de la pau i els valors democràtics, particularment en Iberoamèrica, el Magrib i el conjunt d'Àfrica.

3. Seran també objecte d'atenció preferent les polítiques de cooperació al desenvolupament amb països veïns o culturalment pròxims, o que es concerten amb Estats receptors d'emigrants andalusos i andaluses o de procedència d'immigrants cap a Andalusia.

Article 246. Cooperació interregional i transfronterera.

La Junta d'Andalusia promourà la formalització de convenis i acords interregionals i transfronterers amb regions i comunitats veïnes en el marc del que disposa la Constitució, els Estatuts d'Autonomia i la normativa europea aplicable.

Article 247. Coordinació de l'acció exterior en matèria de cooperació.

La Junta d'Andalusia impulsa i coordina les accions exteriors de les Corporacions locals, dels organismes autònoms i d'altres ens públics d'Andalusia en matèria de cooperació exterior, respectant l'autonomia que en cada cas corresponga.

TÍTOL X

Reforma de l'Estatut

Article 248. Iniciativa i procediment ordinari.

1. La reforma de l'Estatut s'ajustarà al procediment següent:

a) La iniciativa de la reforma correspondrà al Govern o al Parlament d'Andalusia, a proposta d'una tercera part dels seus membres, o a les Corts Generals.

b) La proposta de reforma requerirà, en tot cas, l'aprovació del Parlament d'Andalusia per majoria de dos terços, l'aprovació de les Corts Generals mitjançant una llei orgànica i, finalment, el referèndum positiu dels electors andalusos i andaluses.

2. Si la proposta de reforma no és aprovada pel Parlament o per les Corts Generals, o no és confirmada per mitjà de referèndum del cos electoral, no podrà ser sotmesa novament a debat i votació del Parlament fins que haja transcorregut un any.

3. La Junta d'Andalusia sotmetrà a referèndum la reforma en el termini màxim de sis mesos, una vegada siga ratificada mitjançant una llei orgànica per les Corts Generals que portarà implícita l'autorització de la consulta.

Article 249. Procediment simplificat.

No obstant el que disposa l'article anterior, quan la reforma no afectara les relacions de la Comunitat Autònoma amb l'Estat, es podrà procedir de la manera següent:

a) Elaboració i aprovació del projecte de reforma pel Parlament d'Andalusia.

b) Consulta a les Corts Generals.

c) Si en el termini de trenta dies, a partir de la recepció de la consulta prevista en l'apartat anterior, les Corts Generals no es declararen afectades per la reforma, es convocarà, degudament autoritzat, un referèndum sobre el text proposat.

d) Es requerirà finalment l'aprovació de les Corts Generals mitjançant una llei orgànica.

e) Si en el termini assenyalat en la lletra c) les Corts Generals es declararen afectades per la reforma, es constituirà una comissió mixta paritària per a formular, pel procediment previst en el Reglament del Congrés dels Diputats, una proposta conjunta, se seguirà llavors i el procediment previst en l'article anterior, donant-se per complits els tràmits de l'apartat 1.a) del mencionat article.

Article 250. Retirada de la proposta de reforma.

En qualsevol dels dos procediments regulats en els articles anteriors, el Parlament d'Andalusia, per majoria de tres quints, podrà retirar la proposta de reforma en tramitació davant de qualsevol de les Cambres de les Corts Generals abans que s'haja produït la votació final sobre esta. En este cas, no s'aplicarà la limitació temporal prevista en l'article 248.2.

Disposició addicional primera. Territoris històrics.

L'ampliació de la Comunitat Autònoma a territoris històrics no integrats en una altra Comunitat Autònoma es resoldrà per les Corts Generals, amb l'acord previ de les parts interessades i sense que això supose una reforma del present Estatut, una vegada que els dits territoris hagen tornat a la sobirania espanyola.

Disposició addicional segona. Assignacions complementàries.

1. La disposició addicional segona de l'Estatut d'Autonomia aprovat per Llei Orgànica 6/1981, de 30 de desembre, va determinar que els Pressupostos Generals de l'Estat havien de consignar, amb especificació de la seua destinació i com a fonts excepcionals de finançament, unes assignacions complementàries per a fer front a les circumstàncies socioeconòmiques d'Andalusia.

2. La Comissió Mixta de Transferències Administració de l'Estat-Comunitat Autònoma d'Andalusia va aprovar l'Acord subscrit entre l'Administració de l'Estat i l'esmentada Comunitat Autònoma, percebent esta última un bestreta a compte de les esmentades assignacions. En el dit Acord s'arreglava l'existència d'un acord parcial sobre una possible metodologia a emprar en la determinació dels criteris, abast i quantia de les assignacions excepcionals a què es referix l'apartat anterior.

3. En el cas que, a la data d'aprovació del present Estatut, no hagen sigut determinades i cancel·lades en la seua totalitat les quanties derivades d'allò que s'ha

assenyalat en l'apartat anterior, la Comissió Mixta establirà, en el termini de díhuit mesos, els criteris, l'abast i la quantia que conduïsquen a la seua execució definitiva. En este supòsit, l'aplicació dels acords adoptats es realitzarà en un termini de tres anys a partir de l'entrada en vigor del present Estatut.

4. En el procediment establert en l'apartat anterior, l'Administració General de l'Estat podrà atorgar bestretes a compte.

Disposició addicional tercera. Inversions a Andalusia.

1. La despesa d'inversió de l'Estat amb destinació a Andalusia haurà de garantir de forma efectiva l'equilibri territorial, en els termes de l'article 138.1 i 2 de la Constitució.

2. La inversió destinada a Andalusia serà equivalent al pes de la població andalusa sobre el conjunt de l'Estat per a un període de set anys.

3. Amb esta finalitat es constituirà una Comissió integrada per l'Administració estatal i autonòmica.

Disposició addicional quarta. Jocs i apostes.

El que preveu l'article 81.2 no s'aplicarà a l'autorització de noves modalitats, o a la modificació de les existents, dels jocs i apostes atribuïts, per a fins socials, a les organitzacions d'àmbit estatal, caràcter social i sense fi de lucre, d'acord amb el que disposa la normativa aplicable a estes organitzacions.

Disposició addicional quinta. Convocatòria del referèndum.

De conformitat amb el que estableix l'article 74.3 de la Llei Orgànica 6/1981, de 30 de desembre, d'Estatut d'Autonomia per a Andalusia, una vegada aprovada la llei orgànica de reforma del dit Estatut, el Govern de la Nació autoritzarà la convocatòria del referèndum previst en l'article 74.1.b) de la mencionada Llei Orgànica en el termini màxim de sis mesos.

Disposició transitòria primera. Traspàs de competències.

1. Al mes següent de l'entrada en vigor d'este Estatut es designarà una Comissió Mixta Paritària Govern-Junta d'Andalusia que regularà el procés, el temps i les condicions de traspàs de les competències pròpies de la Comunitat Autònoma, conforme al present Estatut. Així mateix, determinarà el traspàs de mitjans personals i materials necessaris per a l'exercici d'estes competències. Per a l'elaboració de les propostes de traspàs a la Comissió Mixta podran constituir-se, com a òrgans de treball, comissions sectorials de transferències.

2. La Comissió es reunirà a petició del Govern o de la Junta, establirà les seues pròpies normes de funcionament i elevarà els seus acords al Govern per a la seua promulgació com a reial decret.

3. Els funcionaris adscrits a servicis de titularitat estatal o a altres institucions públiques que resulten afectades pels traspàs de la Comunitat Autònoma passaran a dependre d'esta, sent-los respectats tots els drets de qualsevol orde o naturalesa que els corresponguen en el moment del traspàs, inclús el de participar en els concursos de trasllats que convoque l'Estat, en igualtat de condicions amb la resta de membres del seu cos, podent exercir d'esta manera el seu dret a permanent opció.

4. La transferència a la Comunitat Autònoma d'Andalusia de béns o drets estarà exempta de qualsevol classe de càrregues, gravàmens o drets.

5. Serà títol suficient per a la inscripció en el Registre de la Propietat del traspàs de béns immobles de l'Estat a la Junta d'Andalusia la certificació per la Comissió Mixta dels acords governamentals degudament publicats. Esta certificació haurà de contindre els requisits exigits per la Llei Hipotecària. El canvi de titularitat en els contractes d'arrendament de locals per a oficines públiques dels servicis ja assumits per la Junta d'Andalusia no es reputarà traspàs i no donarà dret a l'arrendador a extingir o renovar el contracte.

Disposició transitòria segona. Vigència de lleis i disposicions de l'Estat.

Mentres les Corts Generals no elaboren les lleis a què este Estatut es referix i el Parlament d'Andalusia legisle sobre les matèries de la seua competència, continuaran en vigor les actuals lleis i disposicions de l'Estat que es referixen a les dites matèries, sense perjuí que el seu desenvolupament legislatiu, si és el cas, i la seua execució es duguen a terme per la Comunitat Autònoma en els supòsits així previstos en este Estatut.

Disposició derogatòria. Derogació de la Llei Orgànica 6/1981, de 30 de desembre.

Queda derogada la Llei Orgànica 6/1981, de 30 de desembre, d'Estatut d'Autonomia per a Andalusia.

Disposició final primera. Aplicació dels preceptes de contingut financer.

1. La Comissió Mixta d'Assumptes Econòmics i Fiscals de l'Estat-Comunitat Autònoma d'Andalusia ha de concretar, en el termini de dos anys a partir de l'entrada en vigor del present Estatut, l'aplicació dels preceptes de contingut financer d'este.

2. Els preceptes de contingut financer del present Estatut, llevat que s'establira un termini determinat, poden aplicar-se de forma gradual atenent la seua viabilitat financera. En tot cas, la dita aplicació ha de ser plenament efectiva en el termini de cinc anys a partir de l'entrada en vigor del present Estatut.

Disposició final segona. Termini de creació de la Comissió Mixta d'Assumptes Econòmics i Fiscals de l'Estat-Comunitat Autònoma.

La Comissió Mixta d'Assumptes Econòmics i Fiscals de l'Estat-Comunitat Autònoma que estableix l'article 184, ha de crear-se en el termini màxim de sis mesos des de l'entrada en vigor del present Estatut. Mentres no es constituïska, la Comissió Mixta Paritària Govern-Junta d'Andalusia prevista en la Disposició Transitòria Primera, assumirà les seues competències, i en tant esta es constituïx, assumirà eixes competències la Comissió Mixta de Transferències Administració de l'Estat-Comunitat Autònoma.

Disposició final tercera. Entrada en vigor.

El present Estatut entrarà en vigor el mateix dia que es publique en el «Boletín Oficial del Estado».

Per tant,
Mane a tots els espanyols, particulars i autoritats, que complisquen esta llei orgànica i que la facen complir.

Madrid, 19 de març de 2007.

JUAN CARLOS R.

El president del Govern,
JOSÉ LUIS RODRÍGUEZ ZAPATERO